

Πανεπιστημίου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2008 | ΤΕΥΧΟΣ 26

> Το Α.Π.Θ. παραμένει παρά τις δυσκολίες συνεπές στον πολύπλευρο ρόλο του.

Εκπαίδευση, έρευνα, προσφερόμενες υποτροφίες και ένα ευρύ δίκτυο παρεχόμενων υπηρεσιών σκιαγραφούν το πολυσχιδές έργο που προσφέρει το Α.Π.Θ. στην κοινωνία και χρήζει μεγαλύτερης και ουσιαστικότερης στήριξης από την πολιτεία.

> Ερωτηματικά δημιουργούνται σχετικά με το νέο νόμο για τα κολέγια και την επικείμενη αναγνώριση των τίτλων σπουδών που χορηγούν.

Παρά τις δυσκολίες	1	Στην προοπτική καλοστημένων κερδοσκοπικών επιχειρήσεων.....	33
Το Α.Π.Θ. παραμένει παρά τις δυσκολίες συνεπές στον πολύπλευρο ρόλο του	2	Μοναδική διέξοδος η αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου	36
Η συμβολή του Α.Π.Θ. στο πείραμα «ATLAS» του CERN	9	Ένας νόμος με πολλά ερωτήματα.....	38
«Ποτέ δεν αλλάζεις ομάδα που κερδίζει»	12	Σκαλίζοντας τα παλιά χαρτιά του πανεπιστημίου	41
Καινοτόμα συστήματα από το Α.Π.Θ.....	14	Η ίδρυση και λειτουργία του Τελλόγλειου Ιδρύματος	43
Η Τούμπα αποκαλύπτει τα μυστικά της.....	15	Η αξία μιας δωρεάς.....	45
ΤΟ ΘΕΜΑ: ΚΕΝΤΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	19-40	Ειδήσεις από το Α.Π.Θ.	47
Η αναγνώριση των κολεγίων	19	Εκπαίδευση.....	49
Ο νόμος για τα κολέγια: ετεροκατεύθυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;	20	Διακρίσεις	52
59η σύνοδος πρυτάνεων των ελληνικών Α.Ε.Ι.	20	Διακρατικές συνεργασίες	54
Πιο πολιτική μεταφοράς πανεπιστημιακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη Γαλλία και την Ευρώπη;	26	Συνέδρια - ημερίδες	56
Τα «κολέγια» θα σβήσουν τα περιφερειακά πανεπιστήμια	30	Τιμητικές εκδηλώσεις	58
		Η περίπτωση του Eluard: μια εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα;	60
		Αυτοί που έφυγαν	64

- Το περιοδικό διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Πρόεδρος: **Αθανασία Τσασάκου**, αντιπρύτανης, καθηγήτρια του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Μέλη: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας
Δημήτρης Αραβαντινός, αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Δέσποινα Βώκου, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας
Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας
Βασιλική Κουζιώρη, διοικητική υπάλληλος Τμήματος Κληροδοτημάτων
† Παναγιώτα Κραββαρίτου, καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής
Στέλλα Λάββα, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
Άννα Παναγιωταρέα, αναπλ. καθηγήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.
Ευαγγελία Τρέσσου-Φατούρου, αναπλ. καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Νικόλαος Τσινίκας, καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων
Ελένη Χοντολίδου, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Δημήτριος Χριστοδούλου, αναπλ. καθηγητής της Ιατρικής Σχολής

Συντονιστής: **Νικόλαος Τσακίρης**, Ε.Ε.Δι.Π. ΙΙ του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Ρεπορτάζ: **Δημήτρης Κρανιώτης**, μεταπτυχιακός φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Φωτογραφίες: **Δημήτρης Τρωγαδής**, φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Σχεδιασμός εξωφύλλου: **Σμαράγδα Γαρόφλου**, φοιτήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Ηλεκτρ. σελιδοποίηση-φίλμ: **θέμα**, Κων/νος Κωτούλας & Σια Ε.Ε., Κερασούντος 46, τηλ. 2310/421405

Εκτύπωση: ΧΡΩΜΟΤΥΠ Α.Ε., 17ης Νοέμβρη 73, τηλ. 2310/951620

Διεύθυνση επικοινωνίας: Γραφείο Τύπου Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κτίριο Κ. Καραθεοδωρή (πρ. Διοίκησης)
Πανεπιστημιούπολη Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310/996778, φαξ: 2310/996730

- Κείμενα για δημοσίευση γίνονται δεκτά, εφόσον είναι ενυπόγραφα και εγκρίνονται από τη συντακτική επιτροπή. Τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Επιτρέπεται κάθε αναδημοσίευση, με υποχρέωση αναφοράς του περιοδικού ως πηγής.

Παρά τις δυσκολίες

Το τεύχος αυτό της Πανεπιστημιούπολης εκδόθηκε στη σκιά μιας απώλειας: η Γιώτα Κραββαρίτου, εκλεκτό μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού, που συμμετείχε στην προετοιμασία του, δεν είναι πια ανάμεσά μας. Μένουν για πάντα στην μνήμη μας ζωντανά: η λεπτότητα και ο ενθουσιασμός της, η ήρεμη μαχητικότητά της, το φιλικό της χαμόγελο, ο ανάλαφρος ίσκιος της. Ήταν γενναία γυναίκα! Οι δυσκολίες που συναντούν στις μέρες μας τα ελληνικά δημόσια Πανεπιστήμια οφείλονται αφενός μεν στην αυξανόμενη, παρά τις διακηρύξεις περί του αντιθέτου, ετερονομία τους, αφετέρου δε στη μη αναπτυξιακή αντιμετώπισή τους από την πολιτεία. Το Α.Π.Θ. δεν εξαιρείται από τον κανόνα. Η υποχρηματοδότησή του, η δραστική μείωση των θέσεων του διδακτικού, του τεχνικού και του διοικητικού του προσωπικού, το έντονο χωροταξικό πρόβλημά του επηρεάζουν αρνητικά τις συνθήκες διδασκαλίας και έρευνας. Παραταύτα, χάρις στον καθολικό χαρακτήρα του και στην εργώδη προσπάθεια του ανθρώπινου δυναμικού του, δεν περιορίζεται στον τοπικό και περιφερειακό του ρόλο αλλά βελτιστοποιεί τις επιδόσεις του, στοχεύοντας στη διεθνή επιστημονική, κοινωνική και πολιτιστική του καταξίωση.

Στο πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών, η έρευνα συναντιέται με την ιστορία της πρώιμης Θεσσαλονίκης στην ανασκαφή της Τούμπας, ενώ η Φιλοσοφική Σχολή παραδίδει οργανωμένο το πολύτιμο αρχείο της, αλλά και πρωτοστατεί στην ίδρυση παρατηρητηρίου για τη διαπολιτισμική παιδεία και εκπαίδευση. Από την πλευρά της, η Ιατρική Σχολή ανανεώνει το χαρακτήρα του Μουσείου της Ιστορίας της, ενώ στο πεδίο των θετικών και των τεχνολογικών επιστημών, το Α.Π.Θ. συμμετέχει σε διεθνή πειράματα και αναπτύσσει στρατηγική καινοτομία.

Η κοινωνική προσφορά του Α.Π.Θ. στους φοιτητές και στις φοιτήτριές του, εκτός από το διαρκώς βελτιούμενο τετράπτυχο: στέγαση - σίτιση - υγειονομική περίθαλψη - ψυχολογική υποστήριξη, συμπεριλαμβάνει ένα σύστημα υποτροφιών που δίδονται τόσο σε Έλληνες όσο και σε αλλοδαπούς (αλλογενείς ή ομογενείς) φοιτητές, καθώς και τη μέριμνα για τη μελλοντική τους αποκατάσταση. Τέλος, σε ό,τι αφορά την πολιτιστική παρέμβαση του Α.Π.Θ. στην πόλη, αυτή υλοποιείται κυρίως μέσω του Τελλογλείου Ιδρύματος, αλλά και μέσα από πρωτοβουλίες διαφόρων τμημάτων, όπως π.χ. είναι το μάθημα του υποτιτλισμού νέων ταινιών στο Κινοκлуб του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας. Η επιδίωξη της αριστείας στο Α.Π.Θ., σφραγίστηκε, πρόσφατα, με σημαντικές διεθνείς διακρίσεις, ατομικές και συλλογικές, όπως είναι το Ιωβηλαίο Μετάλλιο Comenius, το βραβείο Prigogine, το βραβείο καινοτόμου ειδικής υπηρεσίας, αλλά και το όνομα ενός αστεροειδούς, βελτιώνοντας σημαντικά τόσο τη φήμη του, όσο και τη θέση του στο διεθνές ακαδημαϊκό στερέωμα.

Η συντακτική επιτροπή

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Το Α.Π.Θ. παραμένει παρά τις δυσκολίες

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρανιώτης

Διανύουμε μία περίοδο κατά την οποία ο δημόσιος χαρακτήρας της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης τίθεται υπό αμφισβήτηση όσο ποτέ άλλοτε. Η προσπάθεια αναθεώρησης του άρθρου 16 σε συνδυασμό με προγραμματικές εξαγγελίες, προσχέδια νόμων, αλλά και ψηφισμένα νομοσχέδια συνθέτουν ένα πλαίσιο μελλοντικής κατεύθυνσης της παιδείας που μόνον ανησυχία, ερωτήματα και σύγχυση προκαλεί. Έρευνα, μεταπτυχιακές σπουδές, συγγράμματα διδασκαλίας και κυρίως το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας μας αποτέλεσαν μερικούς από τους κρίσιμους τομείς που ήρθαν αντιμέτωποι με τις προωθούμενες σκέψεις και πρακτικές της πολιτείας.

Πολύπλευρο έργο και κοινωνική προσφορά

Οι αντιδράσεις της πανεπιστημιακής κοινότητας στο σύνολο αυτών των αλλαγών υπήρξαν συντεταγμένες και ουσιαστικές, καθώς δεν περιορίζονταν στη στεία και άκριτη άρνησή τους. Αντίθετα, η καθολική απάντηση φοιτητών και καθηγητών κινήθηκε στην κατεύθυνση της παρουσίασης προτάσεων βελτίωσης των Α.Ε.Ι. μέσω της ενίσχυσης της λειτουργίας και του ρόλου τους με τη διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εξάλλου, πεποίθηση όχι μόνο των ανθρώπων των πανεπιστημίων, αλλά και της μεγάλης πλειονότητας των πολιτών αποτελεί το γεγονός ότι τα δημόσια πανεπιστήμια δεν περιορίζονται στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό τους έργο, αλλά παρουσιάζουν έντονη διαδραστικότητα με την κοινωνία και τις ανάγκες της. Τα πανεπιστήμια διακαίολογούν τον τίτλο τους ως ακαδημαϊκά ιδρύματα λόγω του πολύπλευρου ρόλου τους που αποτελεί την ειδοποιό διαφορά τους με άλλα εκπαιδευτικά κέντρα.

Εκπαίδευση, έρευνα, προσφερόμενες υποτροφίες και ένα ευρύ δίκτυο παρεχόμενων υπηρεσιών σκιαγραφούν το πολυσχιδές έργο που προσφέρει το Α.Π.Θ. στην κοινωνία και χρήζει μεγαλύτερης και ουσιαστικότερης στήριξης από την πολιτεία.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

ς συνεπές στον πολύπλευρο ρόλο του

Πέρα λοιπόν από τα διάφορα ολοκληρωμένα σχέδια ανάπτυξης και ενίσχυσης των Α.Ε.Ι., τα ελληνικά πανεπιστήμια στοχεύουν ακριβώς σε αυτό, δηλαδή στην ανάδειξη του πλούσιου κοινωνικού και πολιτιστικού έργου που επιτελούν. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το μεγαλύτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα της νοτιοανατολικής Ευρώπης, έχει αποδείξει καθόλη την ιστορική πορεία του ότι αυτά τα χαρακτηριστικά αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της φιλοσοφίας του. Η διαφύλαξη της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η ερευνητική του δραστηριότητα, η κοινωνική του προσφορά, η καταλυτική του συμβολή σε καταστάσεις και φαινόμενα που χαρακτήρισαν τον 20ό αιώνα, καθώς και το πλούσιο πολιτιστικό του έργο συνθέτουν το πλαίσιο εντός του οποίου λειτούργησε και εξελίχθηκε το Α.Π.Θ.

Προσφορά υπηρεσιών στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας

Η εξασφάλιση, όμως, ικανών και ποιοτικών συνθηκών λειτουργίας στα ίδια τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας είναι ένα, εξίσου με τα προηγούμενα, κομβικό σημείο.

Στην κατεύθυνση αυτή το Α.Π.Θ. έχει αναπτύξει ένα σύνθετο, αλλά ταυτόχρονα εύκολο στη χρήση, δίκτυο υπηρεσιών με τελικούς αποδέκτες τους ανθρώπους που αποτελούν το φοιτητικό, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό του. Με αιχμή του δόρατος τους φοιτητές του ιδρύματος, το πανεπιστήμιο δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για την ομαλή υποδοχή τους, την εξασφάλιση λειτουργικής διάρκειας φοίτησης, αλλά και την κατά το δυνατόν καλύτερη και συντομότερη επαγγελματική τους αποκατάσταση.

**Το Α.Π.Θ. παραμένει
παρά τις δυσκολίες συνεπές
στον πολύπλευρο ρόλο του**

Το Α.Π.Θ. μεριμνά για τη στέγαση και τη σίτιση των φοιτητών του

Είναι γεγονός ότι ένας από τους πρώτους σκοπούς που καλείται να ξεπεράσει ένας πρωτοετής φοιτητής είναι αυτός της ανεύρεσης κατοικίας. Σχεδόν πριν ακόμη περάσει τις πύλες του ιδρύματος έρχεται αντιμέτωπος με μια όχι και τόσο ρόδινη και ευχάριστη κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στο χώρο των ακινήτων. Στις πόλεις στις οποίες υπάρχουν πανεπιστήμια και ειδικότερα στη Θεσσαλονίκη, που αριθμεί χιλιάδες φοιτητές, το πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο μεγάλο. Οι υψηλές τιμές μίσθωσης για την ενοικίαση ενός διαμερίσματος σε συνδυασμό με τη διάσπαρτη προσφορά πληροφοριών και προτάσεων δημιουργούν ένα κλίμα δυσφορίας στα νεότερα μέλη της φοιτητικής κοινότητας.

Για την άρση αυτών των δυσκολιών, το Α.Π.Θ. έχει μεριμνήσει ιδρύοντας κατάλληλο δικτυακό τόπο, στον οποίο είναι αναρτημένη ειδική «φόρμα» στοιχείων διαμερισμάτων προς ενοικίαση. Οι ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες των ακινήτων συμπληρώνουν το ηλεκτρονικό αυτό έντυπο, δημιουργώντας μια νέα καρτέλα κατοικίας. Με τον τρόπο αυτό, οι φοιτητές είναι σε θέση να αναζητήσουν ηλεκτρονικά τα διαθέσιμα σπίτια και να έχουν εποπτική εικόνα των στοιχείων τους, όπως εμβαδό κάτοψης, περιοχή, διαθέσιμες υπηρεσίες και τιμή μισθωτηρίου. Η ιστοσελίδα του Τμήματος Σπουδών που φιλοξενεί την υπηρεσία αυτή (www.dps.web.auth.gr) έχει μεγάλη επισκεψιμότητα (περισσότερα από 18.500 άτομα την επισκέφθηκαν), αποδεικνύοντας τη χρησιμότητα της ύπαρξής της.

Ωστόσο, οι φοιτητές μπορούν να απευθυνθούν για το ίδιο ζήτημα και στις εστίες του Α.Π.Θ. (τρεις στην περιοχή των Σαραντά Εκκλησιών, μία στην Καλαμαριά και μία στο πρώην ξενοδοχείο Εγνατία), οι οποίες έχουν συνολική δυναμικότητα 1.600 κλινών. Η λειτουργία των φοιτητικών εστιών (www.auth.gr/students/services/housing) αποτελεί μερική μόνον υλοποίηση της ιδέας για εξασφάλιση στέγης από το ίδιο το ίδρυμα, είναι όμως σημαντική αναλογικά με τις δυνατότητες του πανεπιστημίου και στο πλαίσιο της υπάρχουσας χρηματοδότησης από την πολιτεία.

Όσον αφορά τη σίτιση των φοιτητών του Α.Π.Θ., η Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη (Π.Φ.Λ.) έχει διαχρονική αξία και αποτελεί μία από τις πλέον αναγνωρισμένες υπηρεσίες του ιδρύματος. Με ανακαινισμένες εγκαταστάσεις και υποδομές από το περασμένο ακαδημαϊκό έτος, αλλά και βελτιωμένες υπηρεσίες σχετικά με την ενημέρωση για το πρόγραμμα γευμάτων (ηλεκτρονική πληροφόρηση στην ιστοσελίδα: www.auth.gr/students/services/board), η Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη είναι επιφορτισμένη με τη σίτιση των φοιτητών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και χώρο διοργάνωσης καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων.

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχολογική υποστήριξη

Εκτός από τις παραπάνω υπηρεσίες και δραστηριότητες, στους χώρους της Πανεπιστημιακής Φοιτητικής Λέσχης λειτουργεί υγειονομική υπηρεσία, η οποία

Στέγαση και φοίτηση των φοιτητών, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχολογική υποστήριξη, χορήγηση υποτροφιών για τις σπουδές και την έρευνα, καθοδήγηση στην αναζήτηση εργασίας μετά την αποφοίτηση, ανάπτυξη πολυεπίπεδου συστήματος βιβλιοθηκών είναι μερικές μόνον από τις προτεραιότητες που ανάγει σε πρώτο επίπεδο το πανεπιστήμιο.

μεριμνά για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των φοιτητών του Α.Π.Θ. και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Οι δαπάνες της υγειονομικής περίθαλψης καλύπτονται από τον προϋπολογισμό του πανεπιστημίου ή της Πανεπιστημιακής Φοιτητικής Λέσχης και περιλαμβάνει ιατρική, νοσοκομειακή και κατ' οίκον εξέταση, φαρμακευτική και οδοντιατρική περίθαλψη, παρακλινικές εξετάσεις, φυσιοθεραπεία, ορθοπεδικά είδη και τοκετούς.

Στις εγκαταστάσεις της λέσχης λειτουργεί επίσης συμβουλευτικός ψυχιατρικός σταθμός, στον οποίο έχουν δικαίωμα δωρεάν προσέλευσης όλοι ανεξαιρέτως οι φοιτητές. Ο σταθμός λειτουργεί με προγραμματισμένες επισκέψεις κάθε Δευτέρα και Πέμπτη από τις 9:00 έως τις 11:00 το πρωί καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

Επιφορτισμένη άλλωστε με την ψυχολογική στήριξη των φοιτητών είναι και η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής (Ε.Κ.Π.) (www.auth.gr/students/services/spc και www.auth.gr/spc) και ειδικότερα το Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (Κε.Συ.Ψ.Υ.) (www.auth.gr/students/services/kesypsy).

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής ιδρύθηκε από το πρυτανικό συμβούλιο πριν περίπου 10 χρόνια, με στόχο να συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν οι φοιτητές του Α.Π.Θ. Απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, φοιτητές με αναπηρία, αλλοδαπούς φοιτητές, αλλά και σε όλη τη φοιτητική κοινότητα του ιδρύματος. Η Ε.Κ.Π. είναι αρμόδια για την ενημέρωση σε θέματα πρόληψης και φροντίδας υγείας και για τον προβληματισμό σε θέματα της σύγχρονης κοινωνίας και ζωής, ενώ παρέχει υποστήριξη σε φοιτητές με ειδικές ανάγκες και συμβάλλει στην καλύτερη προσαρμογή των αλλοδαπών φοιτητών του Α.Π.Θ. Παράλληλα, αποτελεί ένα κομβικό πανεπιστημιακό όργανο στην κατεύθυνση σύνδεσης του πανεπιστημίου με την κοινωνία και έχει αναλάβει το έργο της προβολής όλων των σχετικών με τους παραπάνω στόχους δραστηριοτήτων του Α.Π.Θ.

Υποτροφίες για σπουδές και έρευνα στο Α.Π.Θ.

Ιδιαίτερα σημαντική αποδεικνύεται η παροχή υποτροφιών από το Τμήμα Σπουδών του Α.Π.Θ. προς Έλληνες και αλλοδαπούς φοιτητές του ιδρύματος, καθώς στηρίζει έμπρακτα τις σπουδές τους και συμβάλλει στην κινητικότητα και στην ανάπτυξη διεπιστημονικών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά τους αλλοδαπούς - αλλογενείς και οικονομικούς μετανάστες, οι υποτροφίες για προπτυχιακές σπουδές χορηγούνται τόσο σε πρωτοετείς φοιτητές, όσο και σε φοιτητές ενδιάμεσων ετών φοίτησης για ένα οικονομικό έτος και μπορούν να ανανεώνονται για τόσα έτη όσα προβλέπει η πανεπιστημιακή νομοθεσία ως ελάχιστο όριο ετών φοίτησης σε κάθε τμήμα. Οι υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές χορηγούνται σε οποιαδήποτε από τα τμήματα του Α.Π.Θ. και διακρίνονται σε διετούς διάρκειας για απόκτηση τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών σύμφωνα με το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών που ισχύει σε κάθε τμήμα και σε τριετούς

Το Α.Π.Θ. παραμένει
παρά τις δυσκολίες συνεπές
στον πολύπλευρο ρόλο του

διάρκειας για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Οι υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές χορηγούνται αρχικά για ένα έτος και είναι δυνατό να ανανεωθούν έως τρία συνολικά έτη.

Επιπλέον, για την παρακολούθηση του θερινού προγράμματος του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας προβλέπονται υποτροφίες σε αλλογενείς και ομογενείς, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές πανεπιστημίων του εξωτερικού, ενώ σε πτυχιούχους τμημάτων νεοελληνικών σπουδών που προέρχονται από χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης χορηγούνται υποτροφίες αφενός για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης σε αντίστοιχα προγράμματα που λειτουργούν στο Α.Π.Θ. και αφετέρου για την υποστήριξη της ερευνητικής δραστηριότητας φοιτητών στο Α.Π.Θ., που είναι ήδη εγγεγραμμένοι σε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στη χώρα τους.

Όσον αφορά τους Έλληνες φοιτητές, το Τμήμα Σπουδών χορηγεί κάθε χρόνο υποτροφίες σε προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς φοιτητές συγκεκριμένων τμημάτων του Α.Π.Θ. για την παρακολούθηση μηνιαίων θερινών μαθημάτων γλώσσας και πολιτισμού σε πανεπιστήμια του εξωτερικού στο πλαίσιο συμφωνιών επιστημονικής συνεργασίας και με την προϋπόθεση της αμοιβαιότητας. Παράλληλα, η Επιτροπή Ερευνών του ιδρύματος, χορηγεί ετησίως σαράντα υποτροφίες αριστείας σε υποψήφιους διδάκτορες και δέκα υποτροφίες αριστείας σε μεταδιδακτορικούς ερευνητές στο Α.Π.Θ.

Η παροχή υποτροφιών από το πανεπιστήμιο στηρίζεται ενεργά από το **Τμήμα Κληροδοτημάτων**, το οποίο από τα έσοδα των κληροδοτημάτων, κληροδοσιών και δωρεών που διαχειρίζεται χορηγεί υποτροφίες, βραβεία και οικονομικές ενισχύσεις σε προπτυχιακούς φοιτητές και πτυχιούχους του Α.Π.Θ. για μεταπτυχιακές σπουδές στο ίδρυμα ή στο εξωτερικό. Στην κατεύθυνση της στήριξης των σπουδών των φοιτητών του, ιδιαίτερης σημασίας υπήρξε η απόφαση της συγκλήτου του Α.Π.Θ. (2771/2005), σύμφωνα με την οποία συστάθηκε **Ταμείο Υποστήριξης Φοιτητών** για την κάλυψη των έκτακτων οικονομικών αναγκών τους που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από τους ίδιους.

Γραφείο Διασύνδεσης

Προκειμένου οι φοιτητές του ιδρύματος να προσεγγίσουν ομαλά τη μελλοντική τους σταδιοδρομία και να αναζητήσουν εργασία ανάλογη με τις γνώσεις που αποκόμισαν από τις σπουδές τους, λειτουργεί από το 1997 το Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας (Γ.Δ.) του Α.Π.Θ. Το Γραφείο Διασύνδεσης, το οποίο λειτουργεί στα πρότυπα ανάλογων γραφείων των πανεπιστημίων του εξωτερικού, είναι υπεύθυνο για την πληροφόρηση σχετικά με τις δυνατότητες που τους προσφέρονται, τόσο στη συνέχιση των σπουδών τους, όσο και στη μετάβασή τους στην αγορά εργασίας.

Οι κυριότεροι τομείς παρεχόμενης πληροφόρησης για τις σπουδές είναι τα προγράμματα σπουδών ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων, υποτροφίες και κληροδοτήματα, προγράμματα κινητικότητας φοιτητών στην Ευρώπη, εκπαιδευτικά σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες και θέματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, οι κυριότεροι τομείς πληροφόρησης είναι οι προκηρυσσόμενες θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, προγράμματα πρακτικής άσκησης, έρευνες σχετικές με την αγορά εργασίας και την απασχόληση των αποφοίτων του Α.Π.Θ., εργοδοτικοί και επαγγελματικοί φορείς (σύλλογοι, επιμελητήρια κ.ά.) και η υποστήριξη επιχειρηματικών ιδεών.

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους διοργανώνονται ημερίδες και σεμινάρια με θέμα την πληροφόρηση στους παραπάνω τομείς, ενώ η ιστοσελίδα του Γραφείου Διασύνδεσης (www.cso.auth.gr) προσφέρει κάθε στιγμή απαντήσεις σε διάφορα σχετικά ερωτήματα φοιτητών, τελειοφοίτων και αποφοίτων.

Οι 150 απόφοιτοι που επισκέπτονται καθημερινά τους χώρους του Γραφείου Διασύνδεσης και οι συνολικά περίπου 100.000 ηλεκτρονικές «επισκέψεις» της αντίστοιχης ιστοσελίδας, αποδεικνύουν περίτρανα τη χρησιμότητα της λειτουργίας του Γραφείου Διασύνδεσης και καθιστούν επιτακτική την ανάγκη αντιμετώπισης του θέματος με ουσιαστική θέληση από πλευράς πολιτείας.

Μάλιστα, πολύ σύντομα θα ξεκινήσει από το Ε.Σ.Π.Α. η καινούρια δράση για τα γραφεία διασύνδεσης, η οποία θα δώσει νέες υπηρεσίες και θα υποβαθμίσει τις υφιστάμενες.

Η χρηματοδότηση του συστήματος βιβλιοθηκών

Αντίστοιχα προβλήματα είχε αντιμετωπίσει άλλωστε κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους και το σύστημα βιβλιοθήκης του Α.Π.Θ. Η βιβλιοθήκη του Α.Π.Θ. (www.lib.auth.gr), που ιδρύθηκε το 1927, αποτελεί με τους 800.000 τίτλους βιβλίων και 300.000 τόμους περιοδικών που διαθέτει τη δεύτερη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη στην Ελλάδα μετά την Εθνική Βιβλιοθήκη και μία από τις μεγαλύτερες στα Βαλκάνια.

Η καθυστερημένη ανανέωση της χρηματοδότησής της από το Υπουργείο Παιδείας και η αναβολή της ένταξής της σε κάποιο πρόγραμμα δημιούργησαν σύγχυση και ανησυχία σχετικά με το μέλλον του κομβικού της ρόλου. Ως εκ τούτου, η ανακοίνωση της εντέλει χρηματοδότησης του συστήματος βιβλιοθηκών μέσω του νέου επιχειρησιακού προγράμματος «Εκπαίδευση και διά Βίου Μάθηση» τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα 2009 - 2011 επέφερε ικανοποίηση στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ωστόσο, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών «παραμένει σε επιφυλακή μέχρι να λυθεί κατά τα υπεσχημένα (οκτάμηνες συμβάσεις εργασίας) και

Η διαφύλαξη της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η ερευνητική του δραστηριότητα, η κοινωνική του προσφορά, η καταλυτική του συμβολή σε καταστάσεις και φαινόμενα που χαρακτήρισαν τον 20ό αιώνα, καθώς και το πλούσιο πολιτιστικό του έργο συνθέτουν το πλαίσιο εντός του οποίου λειτούργησε και εξελίχθηκε το Α.Π.Θ.

**Το Α.Π.Θ. παραμένει
παρά τις δυσκολίες συνεπές
στον πολύπλευρο ρόλο του**

το θέμα των συμβασιούχων βιβλιοθηκονόμων και τεχνικών», ώστε να ανακτήσουν οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες την κανονική τους λειτουργία και να αφοσιωθούν απρόσκοπτα στο έργο τους.

Το χωροταξικό μείζον πρόβλημα του ιδρύματος

Ωστόσο αυτό το πολυσχιδές επιστημονικό, ερευνητικό, κοινωνικό και πολιτιστικό έργο του Α.Π.Θ. διεξάγεται σε ένα περιορισμένο χωροταξικά περιβάλλον αναλογικά με το εύρος των δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που παρέχει. Το Α.Π.Θ. βρίσκεται σε δυσχερή θέση να διευθετήσει τη λειτουργία των 42 τμημάτων και σχολών καθώς και την πληθώρα των υπηρεσιών του σε μια έκταση που δεν υπερβαίνει τα 430.000 τετραγωνικά μέτρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Πολυτεχνική Σχολή του ιδρύματος, στην οποία σε κάθε φοιτητή αντιστοιχούν περίπου 7 τετραγωνικά μέτρα (58.500 τετραγωνικά μέτρα για 8.300 φοιτητές), τη στιγμή που οι διεθνείς προδιαγραφές επιτάσσουν έκταση 200.000 τετραγωνικών μέτρων για την εύρυθμη λειτουργία μιας πολυτεχνικής σχολής.

Υπ' αυτή την έννοια, δεν αποτελεί παραλογισμό, αλλά ξεκάθαρη ρεαλιστική προσέγγιση, η ένταξη της επέκτασης των σημερινών εγκαταστάσεων του Α.Π.Θ. στο διεκδικητικό πλαίσιο της διοίκησης του ιδρύματος και της πανεπιστημιακής κοινότητας. Το πρώην στρατόπεδο «Καρατάσιου» στην Πολίχνη και χώροι της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης είναι μερικές από τις περιπτώσεις που προκρίνονται από το Α.Π.Θ. στην κατεύθυνση αυτή.

Είναι πλέον σαφές ότι το Υπουργείο Παιδείας και συνολικά η πολιτεία πρέπει να αντιμετωπίσουν στο εξής με μεγαλύτερη προσήλωση και θέληση τα προβλήματα και τα διάφορα θέματα των πανεπιστημίων. Η υψηλού επιπέδου δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση και έρευνα αποτελεί καθολική διεκδίκηση της πανεπιστημιακής κοινότητας, αλλά και ρητή επιθυμία της κοινωνίας. Εξάλλου, ο δημόσιος χαρακτήρας της παιδείας επιτάσσει την εξωστρέφεια του πανεπιστημίου προς την κοινωνία και την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών στην έρευνα και στην εκπαίδευση που παρέχονται από τα Α.Ε.Ι.

Ως εκ τούτου, η εκπλήρωση των συνταγματικών υποχρεώσεων της πολιτείας απέναντι στην κοινωνία και στα πανεπιστήμια, ώστε να υπάρξει αφενός ουσιαστική βελτίωση της παρεχόμενης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αφετέρου πραγματική στήριξη στο έργο των ιδρυμάτων, οφείλει να κινείται σε στέρεο έδαφος και όχι να παλινδρομεί. Μόνον έτσι θα μπορέσουν τα πανεπιστήμια να συνεχίσουν απρόσκοπτα το έργο τους, αλλά και η πολιτεία να αποτελέσει ένα φερέγγυο συνομιλητή με αυτά.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Χ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΙΧΝΕΥΤΩΝ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑΣ ΣΤΟ Α.Π.Θ.

Η συμβολή του Α.Π.Θ. στο πείραμα «ATLAS» του CERN

της **Χαράς Πετρίδου**
αναπλ. καθηγήτριας
του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Το 1995, λίγο μετά το ξεκίνημα του σχεδιασμού δύο μεγάλων πειραμάτων στο CERN, που προορίζονταν για να εγκατασταθούν στον υπό σχεδιασμό μεγάλο επιταχυντή αδρονίων (Large Hadron Collider -LHC), μια ομάδα επιστημόνων του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. έγινε δεκτή για να συμμετάσχει στο πείραμα «ATLAS», ένα από τα δύο μεγάλα πειράματα του LHC.

Με πολύ απλά λόγια, για να «δούμε» τον μικρόκοσμο –πιο μέσα από τα άτομα, πιο μέσα και από τον πυρήνα, πιο μέσα και από τα πρωτόνια– χρειαζόμαστε τεράστια «μικροσκόπια» που λέγονται επιταχυντές σωματιδίων και τεράστιους ανιχνευτές, που είναι τα «μάτια» με τα οποία βλέπουμε μέσα από τα μικροσκόπια αυτά. Όσο πιο «βαθιά» μέσα στην ύλη θέλουμε να δούμε, τόσο μεγαλύτερα «μικροσκόπια» και μεγαλύτερα «μάτια» χρειαζόμαστε!

Ο επιταχυντής αδρονίων LHC, που ξεκίνησε να σχεδιάζεται πριν είκοσι χρόνια άρχισε να κατασκευάζεται πριν 15 χρόνια και σήμερα έχει ολοκληρωθεί, είναι το μεγαλύτερο «μικροσκόπιο» που έχει ποτέ κατασκευάσει ο άνθρωπος και μαζί με τα τέσσερα –δύο μεγάλα και δύο μικρότερα– πειράματά του αποτελεί το μεγαλύτερο επιστημονικό εγχείρημα στην παγκόσμια ιστορία.

Ερωτήματα όπως: υπάρχει το σωματίδιο Higgs; πού πήγε η αντιύλη μετά το ξεκίνημα του σύμπαντος; υπάρχουν άλλες δυνάμεις στη φύση;... θα απαντηθούν και μπορεί να αλλάξουν την εικόνα μας για τον κόσμο.

Μια σύντομη περιήγηση στο Εργαστήριο

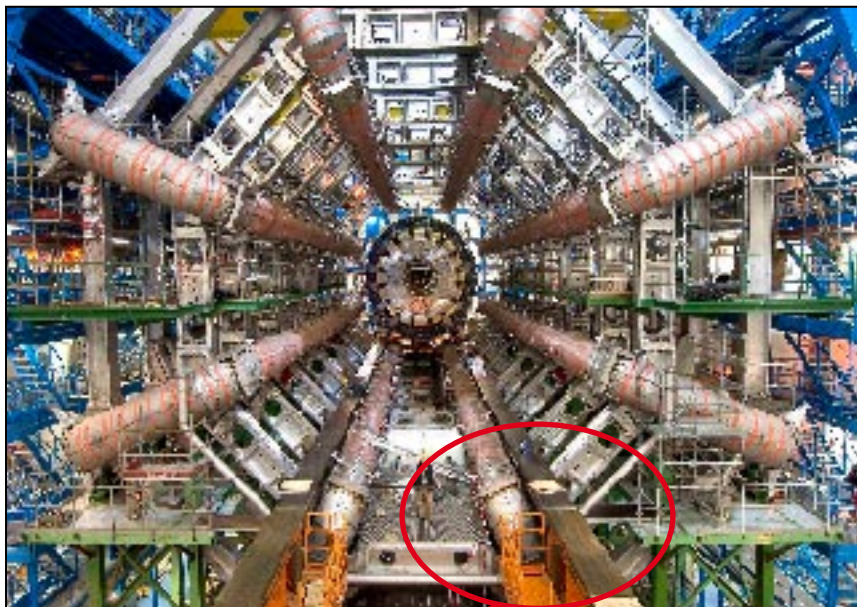
Για να συμμετέχουμε σ' αυτή την επιστημονική πρόκληση και για να έχουμε τη δυνατότητα να παίξουμε ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση της επιστημονικής

Ο «καθαρός χώρος» του Εργαστηρίου, με το γρανιτένιο τραπέζι και την μετρητική συσκευή κατά τη διάρκεια κατασκευής θαλάμου.

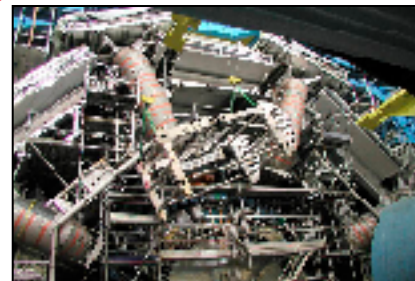

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Χ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

Η συμβολή του Α.Π.Θ.
στο πείραμα «ATLAS»
του CERN

Τα υπεραγωγία πηνία του μεγάλου τοροειδούς μαγνήτη του πειράματος «ATLAS» και ένας από τους ελληνικούς θαλάμους κατά την τοποθέτησή του στο ικρίωμα του πειράματος.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Χ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

γνώσης μέσα στην επόμενη εικοσαετία, δημιουργήσαμε το 1997 το «Εργαστήριο Κατασκευής και Ελέγχου Ανιχνευτών Ακτινοβολίας» στο Α.Π.Θ. Το εργαστήριο ήταν απόρροια της συνεργασίας του Εργαστηρίου Εργαλειομηχανών και Διαμορφωτικής Μηχανολογίας του Τμήματος Μηχανολόγων και του Τομέα Πυρηνικής Φυσικής και Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Στόχος του ήταν να κατασκευάσει ανιχνευτές υψηλής τεχνολογίας για το πείραμα «ATLAS» του LHC, δρομολογώντας έτσι τη συμμετοχή του στην πλέον συναρπαστική έρευνα του αιώνα μας.

Συγκεκριμένα, αναλάβαμε να κατασκευάσουμε το 10% του φασματομέτρου μιονίων του πειράματος «ATLAS». Το φασματόμετρο μιονίων αποτελείται από ανιχνευτές που καλύπτουν μια έκταση 5.600 m², βρίσκονται μέσα σε ισχυρό μαγνητικό πεδίο και είναι προορισμένοι να αναγνωρίζουν και να καταγράφουν τις τροχιές –δηλαδή μετρούν τις ορμές– ενός είδους στοιχειωδών σωματιδίων –των μιονίων– τα οποία παράγονται από τις διασπάσεις σωματιδίων που δημιουργούνται κατά τη σύγκρουση των δεσμών πρωτονίων στον επιταχυντή LHC. **Το φασματόμετρο μιονίων αποτελεί την «καρδιά» στην αναζήτηση του σωματιδίου Higgs, καθώς και στην αναζήτηση «νέας φυσικής».**

Το Εργαστήριο διαθέτει «καθαρό χώρο» της κατηγορίας 50.000 ppm, ελεγχόμενων συνθηκών –θερμοκρασίας: $\pm 0,5$ °C και υγρασίας $\pm 5\%$ – και τον απαραίτητο εξοπλισμό για κατασκευές μέγιστων διαστάσεων 160 cm x 90 cm x 50 cm και μηχανικής ακρίβειας καλύτερης των 10 μm. Τον κύριο εξοπλισμό του αποτελεί ένα γρανιτένιο τραπέζι διαστάσεων 2,7 m x 2,2 m x 0,4 m, βάρους 7 τόνων, με επιπεδότητα ± 3 μm, μία τρισδιάστατη μετρητική μηχανή (CMM) καθώς και συστήματα μέτρησης σχετικών παραμορφώσεων με ακρίβεια ± 1 μm.

Για την κατασκευή των ανιχνευτών - θαλάμων μιονίων συνεργαστήκαμε τρία ελληνικά πανεπιστήμια: το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Το Α.Π.Θ. σχεδίασε και κατασκεύασε τους 130 –από τους 1.200 θαλάμους του μιονικού φασματομέτρου του πειράματος «ATLAS»– χρησιμοποιώντας τους 30.000 ανιχνευτές. Ο πρώτος θάλαμος που ελέγχθηκε σε τομογράφο ακτίνων Χ και βρέθηκε να υπερπληροί τις προδιαγραφές, ήταν ελληνικός!

και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Κάθε θάλαμος μιονίων αποτελείται από 240 - 260 ανιχνευτές - μοναδιαίες κυψελίδες, που κατασκευάστηκαν και ελέγχθηκαν στην Αθήνα.

Συγκεκριμένα, το Πανεπιστήμιο Αθηνών κατασκεύασε 30.000 ανιχνευτές - μοναδιαίες κυψελίδες ανίχνευσης μιονίων, το Ε.Μ.Π. έκανε τον ποιοτικό έλεγχο των ανιχνευτών αυτών και το Α.Π.Θ. σχεδίασε και κατασκεύασε τους 130 –από τους 1.200 θαλάμους του μιονικού φασματομέτρου του πειράματος «ATLAS»– χρησιμοποιώντας τους 30.000 ανιχνευτές.

Ο σχεδιασμός των θαλάμων –διαστάσεων: περίπου 2,0 m x 1,0 m x 0,3 m– έπρεπε να λαμβάνει υπόψη την ελαχιστοποίηση των παραμορφώσεων τους κατά την ανάρτησή τους στα ικρίσματα του πειράματος. Η κατασκευή κάθε θαλάμου περιελάμβανε διακριτά, αυστηρά ελεγχόμενα στάδια, τα οποία ανέπτυξε και εφάρμοσε η ομάδα του Α.Π.Θ.

Ο πρώτος θάλαμος που ελέγχθηκε σε τομογράφο ακτίνων Χ και βρέθηκε να υπερπληροί τις προδιαγραφές, ήταν ελληνικός!

Οι μέχρι τώρα επιτυχίες και η προοπτική του μέλλοντος

Το έργο της κατασκευής και του ελέγχου των προδιαγραφών των θαλάμων στο Α.Π.Θ. ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο 2004. Στη συνέχεια οι θάλαμοι εστάλησαν στο CERN όπου ελέγχθηκαν μαζί με τα ηλεκτρονικά τους, τα συστήματα τροφοδοσίας του αερίου μείγματος και τα εξαρτήματα ελέγχου των παραμορφώσεών τους και της θερμοκρασίας τους. Τον Οκτώβριο του 2006 ολοκληρώθηκε η εγκατάστασή τους στο πείραμα «ATLAS».

Συνολικά στη διάρκεια των 13 ετών της συμμετοχής μας στο πείραμα εργάστηκαν περισσότεροι από σαράντα προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες, ερευνητές, μέλη Δ.Ε.Π. και τεχνικοί.

Πετύχαμε έτσι, με τη συνεχή συνεργασία μας με το διεθνές κέντρο,

- ▶ Να διδάξουμε και να διδαχτούμε. Μια συνεχή ανταλλαγή απόψεων, προβληματισμών, νέων ιδεών, όπου οι νέοι επιστήμονες πήραν ενεργό μέρος.
- ▶ Να δημιουργήσουμε και να πλουτίσουμε από τη χαρά αυτή της δημιουργίας. Η συνέπεια στα χρονοδιαγράμματα και η αναγνώριση διεθνώς του έργου του Α.Π.Θ. έδωσαν στην ερευνητική μας ομάδα μια ξεχωριστή θέση μέσα στο πείραμα.

Σήμερα στο πανεπιστήμιο έχει δημιουργηθεί μια αξιόλογη υποδομή και η απαραίτητη τεχνογνωσία που θα χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για ανάπτυξη και νέων τεχνολογιών ανιχνευτών ακτινοβολίας. Ήδη η ερευνητική ομάδα του Α.Π.Θ. στο πείραμα «ATLAS» συμμετέχει στις μελέτες «νέας γενιάς» ανιχνευτών που θα χρησιμοποιηθούν κατά την αναβάθμιση του LHC. Παρόμοιοι ανιχνευτές θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά σε διαγνωστικές μεθόδους στην ιατρική.

Νέοι τομείς εφαρμογής

Παράλληλα, οι ανάγκες της ερευνητικής ομάδας για την ανάλυση των δεδομένων στο πείραμα «ATLAS» οδήγησε στη δημιουργία ενός καταρχήν πιλοτικού κόμβου υπολογιστών τεχνολογίας πλέγματος (GRID) στο Α.Π.Θ. Η ιδέα της κατανεμημένης υπολογιστικής ισχύος και του κατανεμημένου αποθηκευτικού χώρου ξεκίνησε από το CERN για τις ανάγκες των πειραμάτων του LHC και ήδη βρίσκει εφαρμογές σε κλάδους όπως η βιολογία, μετεωρολογία, σεισμολογία. Με την αποκτηθείσα τεχνογνωσία, λειτουργεί στο Α.Π.Θ. ένας από τους έξι κόμβους του HellasGrid. Ο κόμβος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαχείριση και ανάλυση των δεδομένων του πειράματος «ATLAS» από την ερευνητική ομάδα του Α.Π.Θ. στο άμεσο μέλλον.

Σήμερα η ομάδα του Α.Π.Θ. παίζει κεντρικό ρόλο στην ανάλυση των δεδομένων και την κατανόηση των αποτελεσμάτων του πειράματος «ATLAS» και οι νέοι της υποψήφιοι διδάκτορες και μεταδιδακτορικοί ερευνητές, που αποτελούν τον κορμό της, θα είναι οι κύριοι πρωτεργάτες των μελλοντικών ανακαλύψεων και οι συνεχιστές της πρωτοποριακής αυτής έρευνας για την κατανόηση των νόμων της φύσης.

Σήμερα στο πανεπιστήμιο έχει δημιουργηθεί μια αξιόλογη υποδομή και η απαραίτητη τεχνογνωσία που θα χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για ανάπτυξη και νέων τεχνολογιών ανιχνευτών ακτινοβολίας. Παρόμοιοι ανιχνευτές θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά σε διαγνωστικές μεθόδους στην ιατρική.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Χ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ Γ'-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

«Ποτέ δεν αλλάζεις ομάδα που κερδίζει»

του **Κωνσταντίνου Α. Κατσιφαράκη**
καθηγητή
του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Α.Π.Θ.

Για μια ακόμη φορά έχει προαγγελθεί από το Υπουργείο Παιδείας ριζική αλλαγή του συστήματος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για το θέμα αυτό θέλω να καταθέσω την άποψή μου, και ως καθηγητής σε ένα από τα λεγόμενα περιζήτητα πανεπιστημιακά τμήματα και ως γονέας δύο παιδιών που πέρασαν πρόσφατα τη δοκιμασία των εισαγωγικών εξετάσεων.

Πρώτα από όλα, υπάρχουν μερικά δεδομένα, που δεν επιδέχονται αμφισβήτηση:

- α) Η παιδεία δεν είναι αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά των κρατών - μελών. Επομένως δεν τίθεται θέμα επιβολής κοινοτικών αποφάσεων στον τρόπο εισαγωγής στα Α.Ε.Ι.
- β) Κάποιο σύστημα επιλογής πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει, διότι η διαφορά μεταξύ ζήτησης και προσφοράς στα διάφορα πανεπιστημιακά τμήματα είναι σημαντική.
- γ) Το υπάρχον σύστημα έχει διάφορα μειονεκτήματα, αλλά είναι αδιάβλητο.

Καταρχήν η αλλαγή ενός συστήματος προϋποθέτει ότι έχει βρεθεί κάποιο καλύτερο. Φοβούμαι όμως ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Αυτό που προτάθηκε από ορισμένους είναι να εγγράφονται όλοι οι υποψήφιοι στα τμήματα που επιθυμούν και η διαλογή να γίνεται με εσωτερικές εξετάσεις στο τέλος του πρώτου έτους. Η πρόταση αυτή έχει δύο καίρια μειονεκτήματα:

- α) Είναι πρακτικά ανεφάρμοστη, αφού θα συγκεντρωθεί το σύνολο σχεδόν των υποψηφίων σε λίγα τμήματα και
- β) Οι εξετάσεις θα πάψουν να είναι απρόσωπες, άρα θα πάψουν να είναι αδιάβλητες.

Επιπλέον συνεπάγεται απώλεια ενός χρόνου για όσους αποτύχουν να εισαχθούν στο τμήμα της πρώτης προτίμησής τους, δηλαδή για τους περισσότερους.

Τελειώς αστήρικτη είναι και η πρόταση εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. με βάση το βαθμό του λυκείου, αν αυτός δεν προκύπτει από πανελλήνιες εξετάσεις. Είναι φανερό ότι, αν ισχύσει κάτι τέτοιο, 8 στους 10 θα αποφοιτούν από το λύκειο με 20.

Νομίζω, λοιπόν, ότι είναι προτιμότερο να επιχειρηθεί βελτίωση του ισχύοντος συστήματος. Για το σκοπό αυτό πρέπει πρώτα να εντοπιστούν τα κύρια μειονεκτήματά του. Το βασικότερο από αυτά είναι ότι ευνοεί την απομνημόνευση, ενώ δεν βοηθά στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας. Σ' αυτόν τον τομέα μπορεί να υπάρξει σημαντική βελτίωση με αντικατάσταση κάποιων από τα εξεταζόμενα μαθήματα, διεύρυνση της εξεταστέας ύλης στα περισσότερα από τα υπόλοιπα και αλλαγή στο πνεύμα των θεμάτων των εξετάσεων. Αναφέρω μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα:

- α) Ένα από τα εξεταζόμενα μαθήματα στην τεχνολογική κατεύθυνση είναι το: «αρχές οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων». Η συμβουλή που δίνουν οι φροντιστές στους υποψήφιους είναι: «Μη γράψετε τίποτε δικό σας, παραθέστε ακριβώς ό,τι γράφει το βιβλίο», δηλαδή παπαγαλίστε. Είναι νομίζω φανερό ότι το μάθημα αυτό πρέπει να αντικατασταθεί από τη χημεία, που προσφέρεται πολύ λιγότερο για απομνημόνευση και είναι βέβαια πολύ χρησιμότερη.
- β) Στο μάθημα «νεοελληνική λογοτεχνία» η εξεταστέα ύλη περιορίζεται σε ελάχιστα κείμενα. Έτσι οι υποψήφιοι, αντί να μαθαίνουν πώς να αναλύουν λογοτεχνικά κείμενα, αποστηθίζουν την ανάλυση των συγκεκριμένων κειμένων. Εδώ τα πράγματα προφανώς θα βελτιωθούν, αν διευρυνθεί σημαντικά η εξεταστέα ύλη. Διεύρυνση της ύλης, σε μικρότερη έκταση, είναι απαραίτητη και σε άλλα μαθήματα, όπως στα μαθηματικά. Μου φαίνεται π.χ. αδιανόητο να μην εξετάζεται η κλασική γεωμετρία.
- γ) Απαραίτητη είναι η αλλαγή του πνεύματος των θεμάτων των εξετάσεων στο μάθημα της «νεοελληνικής γλώσσας», ώστε η βαθμολόγηση να γίνει πιο αντικειμενική. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με σημαντική αύξηση της βαθμολογικής βαρύτητας των γλωσσικών ασκήσεων και ύπαρξη τριών εξεταστών για όλα τα γραπτά.

Τα παραδείγματα που ανέφερα είναι απλώς ενδεικτικά. Μια επιτροπή μπορεί να κάνει πολύ συγκεκριμένες προτάσεις για κάθε μάθημα, ώστε οι εξετάσεις να ωθούν στην ουσιαστική γνώση και στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας των υποψηφίων και να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικές.

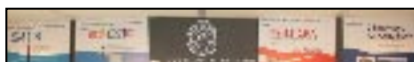
Το δεύτερο σημαντικό πρόβλημα του υπάρχοντος συστήματος είναι η λεγόμενη «διάλυση» της τρίτης τάξης του λυκείου. Είναι αλήθεια ότι τους δύο τελευταίους μήνες της σχολικής χρονιάς στα περισσότερα λύκεια δεν γίνεται ουσιαστικό μάθημα. Αυτό μπορεί να αντιμετωπισθεί σε σημαντικό βαθμό με βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (ώστε οι μαθητές να πιστέψουν στην αξία της), αναδιάρθρωση της ύλης των μαθημάτων και αυστηρότερο έλεγχο των απουσιών. Ακόμη ίσως είναι σκόπιμο να διερευνηθεί η δυνατότητα διεξαγωγής των εισαγωγικών εξετάσεων τον Σεπτέμβριο.

Τέλος, πρέπει να εξεταστούν οι τεχνικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τις επιτηρήσεις, ώστε να εξαλειφθούν πλήρως φαινόμενα αντιγραφής, αλλά και με τη διόρθωση των γραπτών, ώστε να διασφαλισθεί η ποιότητά της, πράγμα που εκτός των άλλων προϋποθέτει αξιοπρεπείς αμοιβές των εξεταστών.

Το σύστημα εισαγωγής σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. έχει δοκιμασθεί επί χρόνια και παρά τα κάποια μειονεκτήματά του έχει αποδειχθεί αδιάβλητο. Η αλλαγή του προϋποθέτει μόνο την εύρεση ενός καλύτερου, που όμως κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Αντίθετα, τα μέχρι τώρα προτεινόμενα ή είναι πρακτικά ανεφάρμοστα ή δεν διασφαλίζουν το αδιάβλητο.

ΜΕ 4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΕ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΗΝ 73η Δ.Ε.Θ.

Το ρομπότ διάσωσης P.A.N.D.O.R.A., το καινοτόμο εκπαιδευτικό λογισμικό για παιδιά με αυτιστικές λειτουργίες NOESIS, ο ευρυζωνικός μετρητής ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας SMS – K, καθώς και οι τελευταίες εξελίξεις στην έρευνα για το Μηχανισμό των Αντικηθύρων παρουσιάστηκαν στην 73η ΔΕΘ, στο περίπτερο 15 - θέση 22, της Επιτροπής Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Καινοτόμα συστήματα από το Α.Π.Θ.

Το Α.Π.Θ. δίνει έμφαση στη στρατηγική καινοτομίας, ενθαρρύνοντας τους ερευνητές του να αναπτύσσουν εφαρμογές οι οποίες στηρίζονται στη νέα γνώση που παράγεται από την έρευνα.

Το Α.Π.Θ., το μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της χώρας, δίνει έμφαση στη στρατηγική καινοτομίας, ενθαρρύνοντας τους ερευνητές του να αναπτύσσουν εφαρμογές οι οποίες στηρίζονται στη νέα γνώση που παράγεται από την έρευνα. Στο πλαίσιο της συμμετοχής του Α.Π.Θ. στην 73η Δ.Ε.Θ. παρουσιάστηκαν τέσσερα καινοτόμα «προϊόντα» ως αποτέλεσμα της ερευνητικής δραστηριότητας.

- Το **P.A.N.D.O.R.A.** είναι ρομπότ διάσωσης για φυσικές καταστροφές (π.χ. σεισμούς), το οποίο είναι χρήσιμο για την ανεύρεση επιζώντων και τη διάσωσή τους. Το P.A.N.D.O.R.A. δίνει τη δυνατότητα αυτόματης πλοήγησης στο χώρο της καταστροφής, χαρτογραφεί το χώρο και ενημερώνει τα σωστικά συνεργεία για την ακριβή θέση και την κατάσταση των θυμάτων που βρίσκονται εκεί και χρειάζονται βοήθεια.
- Το **NOESIS** είναι ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό λογισμικό για την εκπαίδευση των παιδιών στο φάσμα του αυτισμού. Το NOESIS συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση, στην ανάπτυξη της φαντασίας, του λόγου και των ψυχοκινητικών ικανοτήτων των παιδιών με αυτιστικές δυσλειτουργίες. Επίσης εμπλουτίζει το εκπαιδευτικό υλικό, στην αξιολόγηση και στην εξατομικευμένη μάθηση και βοηθάει στην ενημέρωση και στην παρακολούθηση της μαθησιακής εξέλιξης. Μια σημαντική λειτουργία του NOESIS είναι ότι βοηθάει την επικοινωνία των γονέων με τα παιδιά, καθώς δίνει τη δυνατότητα στο γονέα να παρακολουθεί το παιδί του σχετικά με την ψυχολογική του κατάσταση, όταν αυτό βρίσκεται εκτός του σπιτιού.
- Ο **SMS-K** είναι ευρυζωνικός μετρητής ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και παρουσιάζει καινοτόμα χαρακτηριστικά, τα οποία έχουν να κάνουν με τη μέτρηση της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας όλων σχεδόν των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων και την καταγραφή της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας σε 24-ωρη βάση. Ο SMS-K, επίσης, συνεργάζεται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, έχει ελληνικό λογισμικό και έχει χαμηλό κόστος κτήσης. Ο μετρητής ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μέτρηση της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας από τοπικούς φορείς, από κοινωνικές ομάδες, καθώς επίσης και από ιδιώτες.
- Ο **Μηχανισμός των Αντικηθύρων** είναι ένας αρχαίος ελληνικός αστρονομικός υπολογιστής. Ο Μηχανισμός των Αντικηθύρων κατασκευάστηκε μεταξύ 150 και 100 π.Χ. και οι διαστάσεις του ήταν περίπου ίδιες με τις διαστάσεις ενός σημερινού υπολογιστή. Η λειτουργία του βασιζόταν σε 30 συνεργαζόμενα γρανάζια, με τη βοήθεια των οποίων ήταν δυνατό να υπολογισθεί με μεγάλη ακρίβεια η κίνηση του Ήλιου και της Σελήνης, καθώς επίσης και οι φάσεις της Σελήνης. Η έρευνα για την αποκωδικοποίηση και την ανίχνευση των λειτουργιών και της χρήσης του μηχανισμού αφορά την παραγωγή νέας γνώσης με διεπιστημονική διάσταση στην αστρονομία, στην πληροφορική, στη γεωγραφία, στην αρχαιολογία, στις επιστήμες μηχανικού κ.ά.

Η παραγωγή προϊόντων έρευνας και καινοτομίας στο Α.Π.Θ. έχει οδηγήσει στη συνεργασία του με διακεκριμένες διεθνώς ερευνητικές ομάδες, στη βράβευση και διεθνή διάκριση των ερευνητικών του επιτευγμάτων και τη χρηματοδότηση της έρευνας από διεθνείς οργανισμούς καθώς, επίσης, και από ξένες και ελληνικές βιομηχανίες.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΓΚΛΙΔΗΣ)

Φοιτητές του Α.Π.Θ. παρουσιάζουν το ρομπότ διάσωσης P.A.N.D.O.R.A στον υπουργό παιδείας Ευριπίδη Στυλιανίδη και στον υφυπουργό Ανδρέα Λυκουρέντζο, στο περίπτερο του Α.Π.Θ. στη Δ.Ε.Θ.

Η Τούμπα και η ανασκαφή (αεροφωτογραφία του 1995).

ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΦΩΤΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Τούμπα αποκαλύπτει τα μυστικά της

*Μια συστηματική πανεπιστημιακή ανασκαφή σαν αυτή που επιχειρείται στην Τούμπα δεν έχει μόνον επιστημονικό ενδιαφέρον για τον ανασκαφέα ή για τους φοιτητές, που παίρνοντας μέρος ολοκληρώνουν με τον καλύτερο τρόπο τις σπουδές τους. Έχει μεγάλο ενδιαφέρον και για τους πολίτες που θα ήθελαν να ξέρουν ποιοι ήταν οι κάτοικοι της Τούμπας που ήδη από τις απαρχές του 20ου αιώνα κίνησε την περιέργεια των ανασκαφών. Ο καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας **Στέλιος Ανδρέου** ανάλαβε να μας αφηγηθεί τη γοητευτική ιστορία της.*

Τι σας έκανε να σκάψετε επάνω στην Τούμπα;

Οι τούμπες στη Μακεδονία, όπως δείχνει και η ετυμολογία της λέξης, από παλιά ταυτίζονταν με τύμβους που κάλυπταν αρχαίους τάφους. Η συγκεκριμένη Τούμπα, ήδη από το 19ο αιώνα, λόγω του μεγέθους και του χαρακτηριστικού της σχήματος θεωρούνταν ότι έκρυβε αρχαίο τάφο. Το 1899 μάλιστα, ο Θεόδωρος Μακρίδης - Μπέης, γνωστός αρχαιολόγος του οθωμανικού κράτους, διενήργησε μια πρώτη ανασκαφή. Διαπιστώθηκε ότι ο επιβλητικός ελλειψοειδής λόφος είχε δημιουργηθεί από αλληπάλληλα στρώματα μιας μακρόχρονης εγκατάστασης που ξεκινούσε από τα προϊστορικά και συνέχιζε ως τα ιστορικά χρόνια. Επρόκειτο για μια θέση παρόμοια με τα γνωστά «tell» – ανάλογου τύπου είναι η θέση της Τροίας – που άρχισαν να ανασκάπτονται στη Μικρά Ασία και στη Μέση Ανατολή από τον 19ο αιώνα.

Η επιλογή της Τούμπας ως χώρου πανεπιστημιακής ανασκαφής έγινε από τον ομότιμο σήμερα καθηγητή Γ. Χουρμουζιάδη, που ήταν και ο διευθυντής της από το 1984 μέχρι το 1992, οπότε και ξεκίνησε την έρευνα στο Δισπηλιό. Συνεχίσαμε με το συνάδελφό μου Κ. Κωτσάκη μέχρι το 1999. Μεσολάβησε μια μακρά περίοδος μελέτης και η ανασκαφική έρευνα ξανάρχισε το 2006. Βασικός στόχος ήταν και παραμένει η διερεύνηση των ποικίλων όψεων της προϊστορικής κατοίκησης στην περιοχή στην οποία αργότερα ιδρύθηκε η Θεσσαλονίκη.

Συνέντευξη

στην **Άννα Παναγιωταρέα**
αναπλ. καθηγήτρια
του Τμήματος Δημοσιογραφίας
και Μ.Μ.Ε.

Τα βόρεια δωμάτια ενός κτιρίου της περιόδου 1100-950 π.Χ. με ένα πιθάρι στη θέση του και τμήμα του βόρειου δρόμου (κάτω δεξιά). Διακρίνονται τα πλιθιά και τα λιθόκτιστα θεμέλια των διαδοχικών ανακατασκευών των τοίχων. Στις παρειές των άσκαφτων μαρτύρων (κέντρο) διακρίνονται τα διαδοχικά χωμάτινα δάπεδα των δωματίων με τις στάχτες από τις εστίες.

Η Τούμπα αποκαλύπτει τα μυστικά της

Μπρούντζινη αιχμή βέλους (1200 π.Χ.).

Τμήμα διακοσμημένου χαλιναριού εισαγμένου από την Κεντρική Ευρώπη (1500 π.Χ.).

Οι πρώτοι κάτοικοι πριν από τέσσερις χιλιετίες

Γιατί επέλεξαν ένα τόσο στενό πλάτωμα

Είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση, που όμως δεν είμαστε σε θέση, τουλάχιστον ακόμη, να την απαντήσουμε πλήρως. Οι πρώτοι κάτοικοι, γύρω στο 2200 π.Χ., εγκαταστάθηκαν σε ένα χαμηλό μικρό έξαρμα πριν σχηματιστεί ο μεγάλος λόφος που βρισκόταν στη συμβολή δύο μεγάλων ρευμάτων. Έλεγχε τη στενή παραλιακή πεδιάδα, απείχε γύρω στα χίλια μέτρα από τη θάλασσα και εξασφάλιζε εύκολη πρόσβαση σε καλλιεργήσιμα εδάφη και στα δάση που εκτιμάται ότι κάλυπταν τους γύρω λόφους. Ήταν μια θέση, δηλαδή, ιδιαίτερα πλεονεκτική ως προς τους πόρους και τους όρους της διαβίωσης, προσέφερε άνετη πρόσβαση σε θαλάσσιους και χερσαίους δρόμους και παρείχε σχετική ασφάλεια για τους κατοίκους της. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι από την αρχή υπήρχαν οι περιβαλλοντικές και τεχνολογικές προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί εδώ μια μεγάλη και πολυπληθής κοινότητα, κάτι που συνέβη όμως μόνο μετά τον 9ο αι. και ιδιαίτερα από τον 6ο μέχρι τον 4ο αι. π.Χ.

Υποθέτουμε, λοιπόν, ότι στην 3η και τη 2η χιλιετία π.Χ. στην κεντρική Μακεδονία, οι τρόποι της ζωής, οι αντιλήψεις και οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων υποστήριζαν τη συγκρότηση ολιγομελών κοινοτήτων.

Διάσπαρτες μικρές κοινότητες

Θα μπορούσαν οι κάτοικοι της Τούμπας να αποτελούν μία ανώτερη τάξη, δηλαδή, να ασκούσαν ενός είδους ηγεμονία, οπότε ήταν φυσικό να κατέχουν ένα «μικρό οχυρό»;

Υπονοείτε ότι η οργάνωση στην Τούμπα μπορεί να πλησίαζε σε αυτή των σύγχρονων της μυκηναϊκών κέντρων της νότιας Ελλάδας ή της Τροίας, όπου η ανατοκτική αριστοκρατία κατοικούσε στην οχυρή ακρόπολη, γύρω από την οποία απλωνόταν ο κυρίως οικισμός.

Προς το παρόν δεν έχουμε πειστική ένδειξη ότι στη διάρκεια της Ύστερης Εποχής του Χαλκού υπήρχε οικισμός έξω από τα όρια της Τούμπας. Φαίνεται ότι την περίοδο αυτή ο πληθυσμός κατοικούσε αποκλειστικά στις διάσπαρτες μικρές τούμπες της περιοχής. Το μέγεθος του οικισμού της Τούμπας, ο επιβλητικός περίβολος, το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των οικημάτων, ο χαρακτήρας και η ποικιλία των ευρημάτων δείχνουν ότι πιθανότατα επρόκειτο για την ισχυρότερη κοινότητα στην περιοχή αυτή του Θερμαϊκού, τουλάχιστον στην περίοδο περίπου μεταξύ 1600-1000 π.Χ.

Την έκταση και τη μορφή του ελέγχου και της εξουσίας που πιθανόν να ασκούσε στις κοινότητες που ήταν εγκατεστημένες στις υπόλοιπες μικρές ή μεγαλύτερες τούμπες της περιοχής της Θεσσαλονίκης (π.χ. Πυλαία, Καραμπουρνάκι, Πολίχνη, Θέρμη, αεροδρόμιο, Ωραιόκαστρο κ.τ.λ.) δεν τη γνωρίζουμε με ακρίβεια. Το μοντέλο αυτό πολιτικής οργάνωσης στην Κεντρική Μακεδονία κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού, ενισχύεται και από άλλες έρευνες στην ευρύτερη περιοχή.

Αν πάρουμε υπόψη ότι η ίδρυση της Θεσσαλονίκης έγινε το 315 π.Χ., θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι ο πληθυσμός μετακινήθηκε από το αρχαίο πόλισμα, που ήταν τότε ίσως μέρος της αρχαίας Θέρμης, στη νεοϊδρυμένη από τον Κάσσανδρο πόλη.

Ποιος μπορούσε να είναι ο πληθυσμός στο πλάτωμα την ίδια εποχή;

Είναι πολύ δύσκολο να απαντήσει κανείς στην ερώτηση αυτή αποκλειστικά με βάση τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, χωρίς να έχει αποκαλυφθεί το σύνολο του οικισμού.

Κρατώντας, λοιπόν, πολλές επιφυλάξεις και παίρνοντας υπόψη τις ενδείξεις της πρόσφατης ανασκαφής για το μέγεθος των σπιτιών και την οργάνωσή τους, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ίσως ο πληθυσμός να βρισκόταν κάπου μεταξύ των 150 και 300 ατόμων κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Μπορεί ο «μέγας» τοίχος πέρα από τα χώματα να συγκρατούσε και «εχθρικές επιβουλές»;

Ναι, είναι πολύ πιθανόν ο ογκώδης περίβολος που εντοπίστηκε στην πλαγιά να ήταν ταυτόχρονα αναλημματικός και αμυντικός, καθώς είχε ύψος γύρω στα 3,50 μέτρα και ήταν ιδιαίτερα ισχυρός. Άλλωστε χαμηλότερα υπήρχε και άλλο ανάλημμα, ενώ η πλαγιά σε αυτό το ύψος ήταν αρκετά απότομη, δυσκολεύοντας την πρόσβαση.

Μαζί όμως με τις δύο αυτές λειτουργίες του ο περίβολος θα μπορούσε επίσης να τονίζει συμβολικά τη δύναμη και την ικανότητα των κατοίκων της κοινότητας να κατασκευάσουν ένα τέτοιο έργο. Είναι άλλωστε πιθανόν ότι για την κατασκευή του μπορεί να χρειάστηκε να κινητοποιήσουν και κάποιες από τις άλλες μικρότερες κοινότητες της περιοχής.

Πόσες φορές κατοικήθηκε η Τούμπα και γιατί εγκαταλείφθηκε;

Η ανασκαφή έχει διακρίνει δεκατέσσερις φάσεις ανακατασκευής κτιρίων που ξεκινούν από το 2200 π.Χ. και τελειώνουν στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. Δεν έχουμε διακρίνει ενδείξεις διακοπής της κατοίκησης. Η εγκατάλειψή της δεν φαίνεται να συνδεόταν με κάποιο βίαιο επεισόδιο.

Αν πάρουμε, λοιπόν, υπόψη ότι η ίδρυση της Θεσσαλονίκης έγινε το 315 π.Χ. θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι ο πληθυσμός μετακινήθηκε από το αρχαίο πόλισμα, που ήταν τότε ίσως μέρος της αρχαίας Θέρμης, στη νεοϊδρυμένη από τον Κάσσανδρο πόλη.

Κοινωνική οργάνωση χωρίς εμφανείς ανισότητες**Πόσο κοντά μπορεί να ήταν η θάλασσα ώστε να έχουν βρεθεί εργαλεία ψαρικής;**

Η σημερινή απόσταση της Τούμπας από την παραλία είναι γύρω στα 1.300 μέτρα. Καθώς οι προσχώσεις στο τμήμα αυτό της ακτής του Θερμαϊκού δεν είναι πολύ μεγάλες, όπως έχουν δείξει πρόσφατες μελέτες, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι η θάλασσα βρισκόταν κάπου χίλια μέτρα μακριά ή και λιγότερο.

Ποια θα μπορούσε να είναι η κοινωνική οργάνωση ανά εποχή;

Μπορούμε να μιλήσουμε με μεγαλύτερη ασφάλεια για την περίοδο από το 1300 μέχρι το 1000 π.Χ., καθώς τα τελευταία χρόνια ήρθε στο φως ένα σημαντικό κομμάτι του οικισμού που δείχνει μια αρκετά σύνθετη οργάνωση με μεγάλα πλινθόκτιστα οικήματα που φτάνουν ή και ξεπερνούν σε επιφάνεια τα 200 m² και δεκαπέντε περίπου

Οι κάτοικοι της Τούμπας δεν είχαν να ζηλέψουν πολλά από τους γείτονές τους στο νότο και στο βορρά, ειδικά σε σημαντικούς τομείς, όπως η μεταλλοτεχνία. Αυτά που λείπουν από την Τούμπα είναι τα στοιχεία της πολυτελούς διαβίωσης που συνδέονται με τις αριστοκρατίες της Ύστερης Εποχής του Χαλκού σε άλλες περιοχές του Αιγαίου.

Κεραμικό αρωματοδοχείο μυκηναϊκού ρυθμού. Τοπική παραγωγή (1200 π.Χ.).

Οστίνη περόνη (1200 π.Χ.).

Φοιτητές αποκαλύπτουν τα χωμάτινα δάπεδα των δωματίων του κτιρίου Β (1100 π.Χ.).

Η Τούμπα αποκαλύπτει τα μυστικά της

Κεραμικό κύπελλο κρασιού,
τοπικού ρυθμού (1400 π.Χ.).

Στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού
ο πληθυσμός κατοικούσε
αποκλειστικά στις διάσπαρτες
μικρές τούμπες της περιοχής.

Το μέγεθος του οικισμού
της Τούμπας, ο επιβλητικός
περίβολος, το μέγεθος και η
πολυπλοκότητα των οικημάτων,
ο χαρακτήρας και η ποικιλία
των ευρημάτων δείχνουν ότι
πιθανότατα επρόκειτο για την
ισχυρότερη κοινότητα στην
περιοχή αυτή του Θερμαϊκού,
τουλάχιστον στην περίοδο
περίπου μεταξύ 1600-1000 π.Χ.

Καταγραφή των δεδομένων της ημέρας
στη βάση δεδομένων μετά το τέλος της
ανασκαφικής εργασίας.

μικρούς και μεγάλους χώρους στο εσωτερικό τους.

Η κατανομή των ευρημάτων και των δραστηριοτήτων στο εσωτερικό και το μέγεθος των κτιρίων μάλλον δείχνουν ότι κατοικούνταν από μεγάλες ομάδες, πιθανόν συγγενικές, ίσως 10-20 άτομα. Ενδιαφέρον είναι ότι τα κτίρια είναι μεταξύ τους όμοια σε μέγεθος, κάτοψη, ευρήματα και δραστηριότητες, που δείχνει ότι στο εσωτερικό της κοινότητας ίσως δεν υπήρχαν εμφανείς ανισότητες.

Τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης αποδεικνύουν ένα υψηλό βιωτικό επίπεδο;

Ο υλικός πολιτισμός εμφανίζει σημαντική ποικιλία. Τεχνολογικά, όσον αφορά στις καθημερινές ανάγκες και δραστηριότητες, οι κάτοικοι της Τούμπας δεν είχαν να ζηλέψουν πολλά από τους γείτονές τους στο νότο και στο βορρά, ειδικά σε σημαντικούς τομείς, όπως η μεταλλοτεχνία.

Αυτά που λείπουν από την Τούμπα είναι τα στοιχεία της πολυτελούς διαβίωσης που συνδέονται με τις αριστοκρατίες της Ύστερης Εποχής του Χαλκού σε άλλες περιοχές του Αιγαίου, είτε πρόκειται για στοιχεία της αρχιτεκτονικής είτε για ζωγραφικές αναπαραστάσεις είτε για υψηλής τέχνης και σύνθετης τεχνολογίας αντικείμενα πολυτελείας. Τέτοια αντικείμενα είναι σαφώς απλούστερα από τα σύγχρονά τους μυκηναϊκά ή μινωικά.

Η ενασχόληση των κατοίκων

Πού εύρισκαν τον «οίνο» και τα «αιθέρια έλαια»; Ήταν αμπελουργοί, αρωματοποιοί ή μεταπράτες;

Υπάρχουν αρχαιοβοτανικές ενδείξεις από νεολιθικές θέσεις ότι στη Μακεδονία παραγόταν οίνος ήδη από την 5η χιλιετία π.Χ. Στην ίδια την Τούμπα έχουν βρεθεί άφθονες απανθρακωμένες φλούδες σταφυλιών που μαρτυρούν την επιτόπια παραγωγή του κρασιού. Δεν μπορούμε όμως να αποκλείσουμε την εισαγωγή οίνου και από άλλες περιοχές, ακόμη και από τη νότια Ελλάδα, όπως δείχνουν μερικοί μυκηναϊκού τύπου αμφορείς που έχουν εισαχθεί στη θέση από μακριά.

Το ίδιο μπορούμε να πούμε και για την παραγωγή αρωματικών ελαίων. Οι αναλύσεις έχουν δείξει την τοπική παραγωγή από τον 15ο αιώνα π.Χ., πριν εμφανιστούν στη θέση μυκηναϊκά μυροδοχεία. Από την άλλη όμως η παρουσία αρωματοδοχείων μυκηναϊκού ρυθμού καθώς και η –έστω και σπάνια– παρουσία αγγείων για λάδι, ακόμη και από την Κρήτη, δείχνει την εισαγωγή των πολυτελών αυτών προϊόντων και από το «εξωτερικό».

Τι έκαναν για να ζήσουν; Τα «εξωτικά» αντικείμενα αποδεικνύουν ένα είδος εμπορίου πέρα από τις σχέσεις που προϋποθέτει η «ανταλλαγή»;

Κατά βάση πρέπει να ήταν γεωργοκτηνοτρόφοι. Ωστόσο, συμπληρωματικά στη διατροφή χρησιμοποιούνταν η αλιεία και το κυνήγι. Κάποιοι, είναι βέβαιο ότι ήταν παράλληλα και τεχνίτες που έφτιαχναν κεραμικά αγγεία, χάλκινα εργαλεία, όπλα και κοσμήματα, οστέινα κοσμήματα και άλλα πιο εξειδικευμένα προϊόντα. Κάποιοι πιθανότατα ταξίδευαν στη θάλασσα ή στην ξηρά, μεταφέροντας και ανταλλάσσοντας αντικείμενα, συνήθως κατάλληλα για επίδειξη. Δεν νομίζω όμως ότι μπορούμε να μιλήσουμε για συστηματικό εμπόριο και εμπορείους.

Ο ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο νόμος για την αναγνώριση των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών ως κολεγίων, στην πραγματικότητα επιβεβαιώνει την «ετεροκατεύθυνση» της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η 59η σύνοδος των πρυτάνεων των ελληνικών πανεπιστημίων έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στην απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και εξέδωσε ομόφωνο ψήφισμα σχετικό με τον τρόπο αντιμετώπισης των επιπτώσεών

Η αναγνώριση των κολεγίων

της, ενώ σοβαροί εκπρόσωποι πανεπιστημίων πολλών ευρωπαϊκών χωρών θέτουν ζητήματα δεοντολογίας σε ό,τι αφορά τη μέθοδο της δικαιόχρησης, αμφισβητώντας έμμεσα τη σκοπιμότητά της εντός των ευρωπαϊκών συνόρων. Από την πλευρά τους οι φοιτητές, στη συντριπτική τους πλειονότητα και υπό το βάρος μιας δυσοίωσης προοπτικής, λόγω του περιορισμού των εργασιακών τους δικαιωμάτων,

τοποθετούνται αρνητικά στη νομική κατοχύρωση των κολεγίων.

Στο επιχειρούμενο στήσιμο κερδοσκοπικών επιχειρήσεων, που, μεταξύ άλλων, θα ακύρωναν κάθε σχέδιο αποκέντρωσης και περιφερειακής ανάπτυξης του τόπου, οφείλουμε να αντιτάξουμε την προσπάθειά μας για αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου.

Το πρυτανικό συμβούλιο του Α.Π.Θ., αποφάσισε να αναθέσει σε επιτροπή αποτελούμενη από καθηγητές του Νομικού Τμήματος, τη διερεύνηση των επιπτώσεων της καταδίκης της Ελλάδας από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και τη μελέτη της νομικής αντιμετώπισης του θέματος. Ωστόσο, πιστεύουμε ότι η ριζική λύση του προβλήματος δεν μπορεί παρά να είναι πολιτική. Γι' αυτό χρειάζεται να ενδυναμώσουμε και να διευρύνουμε τις συμμαχίες μας με πανεπιστήμια που θα συνεργαστούν, πιέζοντας τις κυβερνήσεις και παρεμβαίνοντας στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Τότε μόνον θα μπορούσε να τροποποιηθεί ή και να καταργηθεί η επίμαχη οδηγία, που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη διαδικασία της δημιουργίας του ενιαίου χώρου ανώτατης εκπαίδευσης –ενός χώρου ισότιμων, και όχι αποικιοκρατικού τύπου συνεργασιών– που επιδιώκουν τα περισσότερα μεγάλα, δημόσια, ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Η διεθνής οικονομική συγκυρία συνηγορεί υπέρ του συντονισμού μιας παρόμοιας προσπάθειας.

Ο νόμος για τα κολέγια: ετεροκατεύθυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

Νέα τροπή παίρνει το θέμα της ίδρυσης και λειτουργίας των κέντρων ελευθέρων σπουδών (Κ.Ε.Σ.) στη χώρα μας, ύστερα από την ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου. Ο νόμος 3696/2008 καθορίζει πλέον το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη μορφή μεταλυκειακής εκπαίδευσης.

Ωστόσο, η συζήτηση σχετικά με την ύπαρξη, τον τρόπο λειτουργίας, αλλά κυρίως την αναγνώριση ή όχι των τίτλων που χορηγούνται από τα κέντρα ελευθέρων σπουδών είχε ανοίξει αρκετό καιρό πριν. Εξάλλου έχει περάσει ήδη ένας χρόνος από τότε που η πολιτεία θα έπρεπε, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εναρμονιστεί με την κοινοτική οδηγία 2005/36/ΕΚ και να την ενσωματώσει στο εθνικό μας δίκαιο. Η συγκεκριμένη οδηγία περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με τη λειτουργία

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρανιώτης

59η ΣΥΝΟΔΟΣ ΠΡΥΤΑΝΕΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Α.Ε.Ι.

Ανάδειξη του ρόλου του δημόσιου πανεπιστημίου

Οι πρυτάνεις των ιδρυμάτων της χώρας επισημαίνουν ότι η σημερινή κατάσταση σε συνδυασμό με τη χρονίως μειούμενη χρηματοδότηση διαμορφώνουν ένα ανησυχητικό σκηνικό, σύμφωνα με το οποίο οι συνθήκες λειτουργίας των Α.Ε.Ι. αντί να υποστηρίζονται από την πολιτεία στην κατεύθυνση της βελτίωσης, διαρκώς δυσχεραίνονται.

Στο πλαίσιο των εργασιών της 59ης συνόδου των πρυτάνεων των ελληνικών πανεπιστημίων, που πραγματοποιήθηκε στους Δελφούς το διήμερο 31 Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου, εκφράστηκαν με σαφή τρόπο οι ενστάσεις και οι προβληματισμοί των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχετικά με τα θέματα που διαμορφώνουν την επικαιρότητα της τελευταίας περιόδου.

Η απόφαση του δικαστηρίου

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με την οποία αναγνωρίζονται τα κέντρα ελευθέρων σπουδών και κατ' επέκταση θα γίνονται αποδεκτά τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων τους. Η σύνοδος εξέδωσε ψήφισμα στο οποίο επισημαίνει ότι «το δημόσιο πανεπιστήμιο είναι, σύμφωνα με το άρθρο 16 του συντάγματος, ο φορέας υλοποίησης της ανώτατης παιδείας και εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας έτσι την ποιότητα και το υψηλό επίπεδό τους» και εξέφρασε την έντονη αντίθεσή της στην παραπάνω απόφαση, υπογραμμίζοντας ότι «άλλες μεταλυκειακές, εκπαιδευτικού τύπου, δομές, που φαίνεται να παρεισφρέουν στο χώρο της ανώτατης παιδείας και Εκπαίδευσης, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές».

Η σύνοδος κάλεσε την ακαδημαϊκή κοινότητα να βρίσκεται σε εγρήγορση ώστε «εντός του πλαισίου της παιδευτικής λειτουργίας να αντιμετωπίσει το μείζον αυτό ζήτημα».

Δ.Ε.Π. και διδάσκοντες βάσει του ν. 407/80

Στην κατεύθυνση της διασφάλισης της ποιότητας της παρεχόμενης παιδείας και εκπαίδευσης από τα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια, η σύνοδος έθεσε το ζήτημα της καθυστέρησης

ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΟΥΝ

γία των κέντρων αυτών, έχοντας ως αιχμή του δόρατος τη διάταξη που αναφέρεται στην αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των κολεγίων (όπως είναι ευρέως γνωστά τα Κ.Ε.Σ.). Άλλωστε, αυτό το σημείο αποτέλεσε και τη θεματική γύρω από την οποία αναπτύχθηκε διάλογος (πιο σωστά αντίλογος) μεταξύ της κυβέρνησης και των ελληνικών πανεπιστημίων.

Τα πανεπιστήμια αντιδρούν

Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας έχουν καταθέσει προ πολλού τις απόψεις τους σχετικά με την αναγνώριση των τίτλων σπουδών των κολεγίων, κάνοντας λόγο για απαξίωση των πτυχίων και των διπλωμάτων των πανεπιστημίων,

Η πανεπιστημιακή κοινότητα θεωρεί ότι ο νέος νόμος, ως άλλος δούρειος ίππος, εισάγει την ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση παρά την αποτυχημένη προσπάθεια της αναθεώρησης του άρθρου 16.

διορισμού των εκλεγμένων μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, αλλά και της περικοπής των κονδυλίων για θέσεις συμβασιούχων διδασκόντων με βάση το προεδρικό διάταγμα 407.

Με απόφασή της, η σύνοδος ζητά από το Υπουργείο Παιδείας «να διορίσει αμέσως τα εκλεγμένα μέλη Δ.Ε.Π.» και καλεί τον αρμόδιο υπουργό «να υλοποιήσει σε εύθετο και σύντομο χρονικό διάστημα τη δημόσια δέσμευσή του για σημαντική αύξηση στις πιστώσεις διδασκόντων με το Π.Δ. 407/80 και για μέλη Δ.Ε.Π., τουλάχιστον κατά ένα ποσοστό αντίστοιχο του ποσοστού αύξησης των εισακτέων φοιτητών και να ικανοποιήσει στην ολότητά τους τα αιτήματα αποσπάσεων στα πανεπιστήμια, προκειμένου να διασφαλιστούν οι κατ' ελάχιστον όροι ακαδημαϊκής λειτουργίας των Α.Ε.Ι.».

Οι πρυτάνεις των ιδρυμάτων της χώρας επισημαίνουν ότι η σημερινή κατάσταση σε συνδυασμό με τη χρονίως μειούμενη χρηματοδότηση διαμορφώνουν ένα ανησυχητικό σκηνικό, σύμφωνα με το οποίο οι συνθήκες λειτουργίας των πανεπιστημίων αντί να υποστηρίζονται από την πολιτεία στην κατεύθυνση της βελτίωσης, διαρκώς δυσχεραίνονται.

Οι μεταπτυχιακές σπουδές

Οι τελευταίες εξελίξεις σχετικά με το θέμα των μεταπτυχιακών σπουδών και η υπερψήφιση (εν μέσω καλοκαιρινής περιόδου) του νομοσχεδίου για τις μεταπτυχιακές σπουδές αποτέλεσαν ένα ακόμη πεδίο κατάθεσης, από μέρους των πρυτάνεων, των ενστάσεων τους για τις κυβερνητικές επιλογές.

Κομβικό σημείο για τα Α.Ε.Ι. είναι «η δυνατότητα καθορι-

σμού των όρων και των προϋποθέσεων αποδοχής υποψήφιων διδασκόντων (είτε είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, είτε όχι)». Τα πανεπιστήμια, δηλαδή, ζητούν να είναι στη διακριτική ευχέρειά τους διάφορες ρυθμίσεις που προβλέπονται στους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας μεταπτυχιακών σπουδών.

Ανάγκη στήριξης της έρευνας

Επιπλέον, η σύνοδος με ένα ακόμη ψήφισμά της επισημαίνει emphatically την ανάγκη στήριξης του ογκώδους ερευνητικού έργου που πραγματοποιείται στα πανεπιστήμια και έχει ως αποδέκτη την ίδια την κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα, υπογραμμίζει ότι «οι ειδικοί λογαριασμοί κονδυλίων έρευνας των Α.Ε.Ι. αποτελούν το αποκλειστικό και καταλυτικό εργαλείο για την έρευνα και την ανάπτυξή τους».

Με τον τρόπο αυτό, προειδοποιεί εν όψει της νομοθετικής ρύθμισης των ειδικών λογαριασμών κονδυλίων έρευνας για τον κίνδυνο που ελλοχεύει από την υποθετική περίπτωση της μεταφοράς των πόρων των Α.Ε.Ι στον κρατικό τακτικό προϋπολογισμό.

Έχοντας ως βάση το σκεπτικό αυτό, οι πρυτάνεις παροτρύνουν την πολιτεία «να διαμορφώσει τις οικονομικές και τυπικές προδιαγραφές των ειδικών λογαριασμών κονδυλίων έρευνας με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στις τεράστιες απαιτήσεις ανάπτυξης και έρευνας για τη βέλτιστη αξιοποίησή τους από πλευράς Α.Ε.Ι.» και ζητούν το αυτονόητο, δηλαδή, «οι αντίστοιχοι πόροι των Α.Ε.Ι. να παραμείνουν αποκλειστικά εντός των ειδικών λογαριασμών κονδυλίων έρευνας».

Νόμος για τα κολέγια: ετεροκατεύθυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

ενώ ταυτόχρονα υπογράμμιζαν τον κίνδυνο που ελλοχεύει για τη δημόσια παιδεία λόγω της εξέλιξης αυτής.

Η πανεπιστημιακή κοινότητα θεωρεί ότι ο νέος νόμος, ως άλλος δούρειος ίππος, εισάγει την ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση παρά την αποτυχημένη προσπάθεια της αναθεώρησης του άρθρου 16. Πιο συγκεκριμένα, κυριαρχεί η άποψη ότι ο νόμος 3696/2008 αποτελεί το πρώτο βήμα για την *a priori* νομιμοποίηση της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στη χώρα μας. Έτσι, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει ενσωματώσει ακόμη στο δικαίό της την οδηγία 2005/36/EK σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των κολεγίων (παραπέμφθηκε για το λόγο αυτό μαζί με άλλες 8 χώρες στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και η πριν λίγες ημέρες εκδοθείσα απόφαση καταδικάζει τη χώρα μας), την ίδια στιγμή ισχύει ένας νέος νόμος ο οποίος ουσιαστικά νομιμοποιεί την ύπαρξή τους μέσω της διευθέτησης της λειτουργίας τους.

Η επίκληση του επιχειρήματος ότι με τον παρόντα νόμο (3696/2008) αποσαφηνίζεται και καθορίζεται το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να υπόκεινται στο εξής τα κολέγια δεν αποτελεί πανάκεια, καθώς τίθενται οι βάσεις για τη νομιμοποίηση της υπόστασής τους και κατ' επέκταση την ενίσχυση του κύρους τους. Οι αυστηρές προδιαγραφές ίδρυσης και λειτουργίας των κολεγίων, όπως προβλέπονται από το νέο νόμο, είναι πιθανό να οδηγήσουν αρκετά από αυτά που υπάρχουν σήμερα στο κλείσιμο, ωστόσο αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι τα υπόλοιπα θα απολαμβάνουν πλέον νομικής και επίσημης αναγνώρισης από την ελληνική πολιτεία. Θα έχει δηλαδή διαμορφωθεί το κατάλληλο υπόβαθρο, προκειμένου να προχωρήσει η αναγνώριση των τίτλων σπουδών τους και κυρίως η αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τους.

Προδιαγραφές ίδρυσης και λειτουργίας των κολεγίων

Κομβικά σημεία στο πλαίσιο καθορισμού των προδιαγραφών λειτουργίας των κολεγίων αποτελούν αφενός οι υποδομές και αφετέρου το διδακτικό προσωπικό. Όσον αφορά το πρώτο, το γεγονός ότι στο εξής τα συγκεκριμένα κέντρα σπουδών δεν θα μπορούν να συστεγάζονται με ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης, αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών σε κάποια από αυτά. Το θέμα του διδακτικού προσωπικού προβλέπεται να προκαλέσει προβλήματα σχεδόν σε όλα τα κολέγια που υπάρχουν στη χώρα μας και ιδιαίτερα σε αυτά που συνεργάζονται με νομική μορφή της συμφωνίας πιστοποίησης (*validation*) ή της συνεργασίας δικαιόχρησης (*franchising*) με πανεπιστήμια του εξωτερικού. Σύμφωνα με την σχετική παράγραφο του νέου νόμου, επιβάλλεται το ποσοστό των διδασκόντων στα κολέγια, που κατέχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο, να είναι ίδιο με το αντίστοιχο του ξένου πανεπιστημίου με το οποίο συνεργάζονται.

Έπειτα από αθέμιτες και παραπλανητικές διαφημίσεις, στις οποίες προέβησαν ορισμένα κολέγια, επενέβη ο Συνήγορος του Καταναλωτή, επισημαίνοντας το παραπλανητικό περιεχόμενο διαφημιστικών καταχωρίσεων στον τύπο, καθώς αυθαίρετα αποκαλούνται πανεπιστήμια, σχολές, οργανισμοί, ινστιτούτα ή ακαδημίες.

Επιπλέον, στην ίδια κατεύθυνση θα πρέπει να κινείται και η αναλογία διδασκόντων και σπουδαστών.

Έπειτα από αθέμιτες και παραπλανητικές διαφημίσεις στις οποίες προέβησαν ορισμένα κολλέγια, επενέβη ο Συνήγορος του Καταναλωτή, προκειμένου να επισημάνει ένα ακόμη σημείο σχετικό με την υπόσταση των κέντρων αυτών. Πιο συγκεκριμένα, απογορεύεται στα κέντρα ελευθέρων σπουδών να φέρουν οποιαδήποτε ονομασία που να τα προσδιορίζει ως πανεπιστήμια, σχολές, οργανισμούς, ινστιτούτα ή ακαδημίες.

Εύλογα ερωτήματα

Το παραπάνω θεσμικό πλαίσιο, παρά την προσπάθειά του να θέσει προδιαγραφές και περιορισμούς στην ίδρυση και λειτουργία των κολεγίων, αποτελεί ταυτόχρονα τη νομική τους κατοχύρωση. Εύλογα, λοιπόν, τίθενται ερωτήματα σχετικά με το σκεπτικό και τις προθέσεις του Υπουργείου.

Η καθολική απαίτηση για βελτίωση της παρεχόμενης δημόσιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης αναμφισβήτητα δεν επιτυγχάνεται με εγχειρήματα που περιπλέκουν το τοπίο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και θέτουν σε κίνδυνο τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ελληνικών πανεπιστημίων. Ακόμη περισσότερο, δεν διασφαλίζεται με νόμους που, αντί να ενισχύουν τις έννοιες της παιδείας και της έρευνας –κεφαλαιώδεις αξίες ενός δημόσιου πανεπιστημίου– εισάγουν την ιδιωτική πρωτοβουλία στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης με τρόπο που από πολλούς έχει χαρακτηριστεί αντισυνταγματικός. Επισημάνσεις σχετικά με τους εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς και στόχους που οφείλουν να έχουν αυτά τα κέντρα σπουδών, περισσότερο ίσως ακολουθούν τη λογική των «τύπων των ήλων», παρά πείθουν για την αγνότητα των αρχικών διακηρυσσόμενων προθέσεων.

Η γνώμη των φοιτητών

Οι άμεσα θιγόμενοι από το σύνολο των εξελίξεων αυτών είναι το δημόσιο πανεπιστήμιο και κατ' επέκταση οι φοιτητές του. Προκειμένου να αποτυπωθεί μια πρώτη εικόνα για τις απόψεις του φοιτητικού κόσμου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η «Πανεπιστημιούπολη» ζήτησε τη γνώμη ορισμένων φοιτητών.

Όπως προέκυψε, η συντριπτική τους πλειονότητα γνώριζε το θέμα και ήταν σε σημαντικό βαθμό ενήμερη για το νέο νόμο. Η γνώμη που κυριάρχησε σχετικά με την ύπαρξη και τη νομική κατοχύρωση των κολεγίων ήταν αρνητική. Ωστόσο, εκφράστηκαν και διαφορετικές απόψεις, σύμφωνα με τις οποίες οποιεσδήποτε εξελίξεις επάνω στο συγκεκριμένο θέμα δεν τους απασχολούν ιδιαίτερα.

Για παράδειγμα, ο Βαγγέλης από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών δήλωσε «αδιά-

Νόμος για τα κολέγια: ετεροκατεύθυνση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

φορος για τη λειτουργία των κολεγίων και την αναγνώριση των τίτλων σπουδών τους», καθώς θεωρεί ότι «δεν υπάρχει διαφορά στον αριθμό των ατόμων που θα εγγραφούν σε ένα κολέγιο στην Ελλάδα σε σύγκριση με αυτούς που θα σπουδάσουν σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού και θα επαναπατριστούν στη συνέχεια». Επιπλέον, συμπληρώνει ότι «δεν προβλέπει κάποια απαξίωση ή υποβάθμιση των πτυχίων των Α.Ε.Ι. εξαιτίας των ρυθμίσεων σχετικά με τα κέντρα ελευθέρων σπουδών».

Εντελώς αντίθετη γνώμη εκφράζει ο Στέφανος από το ίδιο τμήμα, ο οποίος υποστηρίζει ότι «πλήττει το κύρος και η αξία του πτυχίου του» και καλεί την πολιτεία «να διαχωρίσει τα γνωστικά αντικείμενα πανεπιστημίων και κολεγίων».

Την ίδια άποψη εκφράζει και ο Θέμης από το Τμήμα Πληροφορικής, που θέτει ως προϋπόθεση για τη λειτουργία των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών τη διδασκαλία σε αυτά διαφορετικών αντικειμένων από τα αντίστοιχα των πανεπιστημίων.

«Η πλήρης αποσαφήνιση της λειτουργίας τους» αποτελεί κομβικό σημείο για την Ευγενία από την Οδοντιατρική Σχολή, ενώ η Μαρία από την ίδια σχολή απαιτεί την «ύπαρξη περιορισμών στα εργασιακά δικαιώματα που θα αποκτούν οι απόφοιτοι των κολεγίων».

Η αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων εξάλλου αποτελεί το πεδίο κορύφωσης της αντίθεσης των φοιτητών του Α.Π.Θ. Για τους περισσότερους από αυτούς, όπως για τη Γιώτα από το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και τον Αριστοτέλη από το Τμήμα Πληροφορικής, «η εξέλιξη αυτή θα θέσει σε κίνδυνο την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων τμημάτων και σχολών με αντικείμενα συναφή με αυτά των κολεγίων και θα δημιουργήσει ένα θολό τοπίο γύρω από την κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων».

Ωστόσο, κάποιοι φοιτητές συμπληρώνουν ότι ταυτόχρονα θα θιγεί και το πανεπιστημιακό πτυχίο. Η Αγγελική από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης υποστηρίζει ότι «εκτός από το αντίκρισμα του πτυχίου στην αγορά εργασίας, θα υποβαθμιστεί και το κύρος των πανεπιστημιακών τίτλων».

Βέβαια, η έρευνα άφησε ως αίσθηση το γεγονός ότι οι φοιτητές ανάλογα με το τμήμα στο οποίο φοιτούν και κατά συνέπεια την ύπαρξη ή όχι αντίστοιχου γνωστικού αντικείμενου στα κολέγια, αντιμετωπίζουν σε γενικές γραμμές διαφορετικά το θέμα της αναγνώρισης των κέντρων ελευθέρων σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό, η Κορίνα από το Τμήμα Τοπογράφων Μηχανικών έχει την πεποίθηση ότι «ο νέος νόμος θα επηρεάσει διαφορετικά τις πανεπιστημιακές σχολές και τους φοιτητές τους». Η συγκεκριμένη άποψη αντικατοπτρίζεται από τα λεγόμενα της Μαριάννας από το Τμήμα Πληροφορικής που βρίσκει «ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι

το αντικείμενο σπουδών της περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών των κέντρων ελευθέρων σπουδών», ενώ η Λόρα από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης εκφράζει την άποψη ότι «προς το παρόν δεν αισθάνεται ότι απειλείται από την εφαρμογή του νέου νόμου».

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη της Άλκηστης και της Ελευθερίας από το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, που πιστεύουν ότι «τα κολέγια, εξαιτίας της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, θα παρέχουν στο μέλλον καλύτερες γνώσεις από τα δημόσια πανεπιστήμια». Το γεγονός αυτό το συνδέουν με την υποχρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από την πολιτεία, ενώ ο Γιώργος από το Τμήμα Φιλολογίας υποστηρίζει ότι «εκτός από το οικονομικό και το θέμα της διοίκησης θα έχει μερίδιο ευθύνης στην υποθετική περίπτωση που επιβεβαιωθεί η εξέλιξη αυτή».

Ωστόσο, η Δήμητρα από την Ιατρική Σχολή πιστεύει ότι «το επίπεδο σπουδών και η έρευνα σπουδών που πραγματοποιείται στα δημόσια πανεπιστήμια στη χώρα μας δεν θα αποτελούν ποτέ συγκρίσιμα μεγέθη με τα αντίστοιχα των κέντρων ελευθέρων σπουδών». Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η Βασιλική από το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, που θεωρεί «απαραίτητη την ανάγκη ενίσχυσης των Α.Ε.Ι. με ουσιαστικά μέτρα» καθώς, σε αντίθεση με την άποψη που εκφράζεται κατά διαστήματα από κυβερνητικούς φορείς, δε προβλέπει ότι «η ανάπτυξη των κολεγίων θα οδηγήσει στην αυτόματη βελτίωση των πανεπιστημίων».

Η ιδεολογική διάσταση του θέματος δεν αφήνει αδιάφορους τους φοιτητές του Α.Π.Θ., καθώς κρίνουν ότι ο νέος νόμος για τα κολέγια σε συνδυασμό με την κοινοτική οδηγία που προβλέπεται ότι θα ενσωματωθεί στο εθνικό μας δίκαιο, αποτελούν τα πρώτα βήματα για την ανάπτυξη της ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο Ντάνιελ από την Οδοντιατρική Σχολή και η Μαρία από το Φυσικό Τμήμα κάνουν λόγο για «σταδιακή εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης, με μοναδικό στόχο την παραγωγή πτυχίων και τίτλων και όχι την ουσιαστική γνώση και παιδεία». Συνεχίζοντας το σκεπτικό αυτό, ο Χρήστος από το Μαθηματικό Τμήμα έχει την αίσθηση ότι «οι τελευταίες εξελίξεις αποτελούν συνειδητές και μεθοδευμένες κινήσεις στην κατεύθυνση της δημιουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων».

Σχεδόν στο σύνολό τους, οι ερωτηθέντες φοιτητές συνδέουν την ψήφιση του νόμου για τα κολέγια με τους άλλους νόμους που καθορίζουν πλέον το πλαίσιο λειτουργίας των Α.Ε.Ι. (νόμος - πλαίσιο, νόμος για τις μεταπτυχιακές σπουδές και την έρευνα). Μάλιστα πολλοί, όπως ο Νίκος από την Οδοντιατρική Σχολή, συνδέουν τα νέα μέτρα ακόμη και με τη ρύθμιση για τη βάση του 10, που ισχύει για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ ο Αλέξανδρος από το Τμήμα Νομικής συμπληρώνει ότι «ο νέος νόμος αποτελεί έμμεση προσπάθεια τροποποίησης του άρθρου 16».

Ποια πολιτική μεταφοράς πανεπιστημιακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη Γαλλία και την Ευρώπη;

του **Jean-Pierre Finance**

καθηγητή και πρύτανη
του πανεπιστημίου Henri Poincaré,
Nancy (UHP) και προέδρου της
συνόδου των πρυτάνεων των
γαλλικών πανεπιστημίων (CPU)

Η οικοδόμηση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (διαδικασία της Λισσαβόνας), καθώς και του ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης (διαδικασία της Μπολόνια), μεταβάλλει βαθιά το ευρωπαϊκό πανεπιστημιακό τοπίο. Από ένα σύστημα κατακερματισμένο, όπου η ιστορία είχε εγκαταστήσει σύνορα, σε πλήρη αντινομία με τους πρώτους αιώνες του ευρωπαϊκού πανεπιστημίου, η νέα πολιτική φορά των πραγμάτων στοχεύει στη δημιουργία ενός συστήματος ρευστού, όπου τα παλαιά σύνορα καταργούνται και όπου η κινητικότητα (των φοιτητών και των πανεπιστημιακών), η εταιρικότητα (στην εκπαίδευση και την έρευνα) και η αμοιβαιότητα σε θέματα εξοπλισμού και υπηρεσιών οφείλουν να διαποτίζουν τις στρατηγικές όλων των πανεπιστημίων. Με αυτή την έννοια, αντί να μιλάμε για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών σχέσεων των πανεπιστημίων μας, φαίνεται προτιμότερο να μιλάμε για εξευρωπαϊσμό των εν λόγω ιδρυμάτων.

Σε αυτά τα συμφραζόμενα μιας «πανεπιστημιακής Ευρώπης», διαφοροποιημένης και ταυτόχρονα άπληστης για ρευστότητα και εταιρικότητα, το ζήτημα της εμφύτευσης νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποκτά νέα σημασία, είτε πρόκειται για τη δημιουργία προγραμμάτων από ένα ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα είτε για προγράμματα που θα δημιουργούσε κάποιο ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο εκτός ευρωπαϊκών συνόρων.

Quelle Politique de délocalisation de filières

Professeur Jean-Pierre Finance

Président de l'Université Henri Poincaré, Nancy (UHP) et Président de la Conférence des Présidents d'Universités françaises (CPU)

Λa construction de l'Espace Européen de la Recherche (processus de Lisbonne) et de celui de la Formation Supérieure (processus de Bologne) modifie profondément le paysage universitaire européen. D'un système très morcelé, où l'histoire avait installé des frontières antinomiques avec les premiers siècles de l'université européenne, le nouvel élan politique vise à créer un système fluide, où les anciennes frontières ont été abolies et où mobilité (des étudiants et des universitaires), partenariats (en formation et en recherche) et mutualisation d'équipements et de service doivent imprégner toute stratégie d'université. En ce sens plutôt que de parler du développement des relations européennes de nos universités, il paraît préférable de parler d'eupéanisation de ces établissements.

Dans ce contexte d'une Europe Universitaire à la fois diversifiée et avide de fluidité et de partenariat, la question de l'implantation de nouvelles filières de formation revêt une nouvelle importance, qu'il s'agisse de la création d'une filière de formation par une université européenne dans un autre pays européen, ou d'une filière que créerait une université européenne à l'extérieur de l'Europe.

La connaissance: bien marchand ou bien commun?

L'externalisation de cursus universitaires est appréhendée de façons très diverses en Europe selon les différentes conceptions que l'on rencontre de ce qu'est l'enseignement supérieur et la connaissance: bien marchand ou bien commun?

Si elle considère que la formation supérieure est un objet monnayable comme un autre bien de consommation, l'université va pouvoir implanter des diplômes là où son intérêt

Η γνώση εμπορεύσιμο ή κοινό αγαθό;

Η εξωτερίκευση πανεπιστημιακών προγραμμάτων εννοείται ποικιλοτρόπως στην Ευρώπη, σύμφωνα και με τις διαφορετικές αντιλήψεις που συναντά κανείς σε ό,τι αφορά τον ορισμό της ανώτατης εκπαίδευσης και της γνώσης: εμπορεύσιμο ή κοινό αγαθό;

Αν θεωρεί ότι η ανώτατη εκπαίδευση γίνεται αγαθό εξαργυρώσιμο, όπως κάθε καταναλωτικό αγαθό, το πανεπιστήμιο θα μπορεί να εξάγει τίτλους σπουδών εκεί όπου θα το προέτρεπε το συμφέρον του. Αντίθετα, αν το πανεπιστήμιο διαπνέεται από ένα λιγότερο εμπορικό –άρα και πιο ανθρωπιστικό– όραμα, τότε θα είναι πολύ προσεκτικό στις αρνητικές επιπτώσεις της όποιας απόφασης για εξωτερίκευση και θα εγγράφει τη δράση του σε ένα συγκεκριμένο δεοντολογικό πλαίσιο. Αυτήν ακριβώς τη διαδικασία ακολουθούν τα γαλλικά πανεπιστήμια, τα οποία, σε συνεργασία με τα υπουργεία ανώτατης εκπαίδευσης και εξωτερικών, συνέταξαν προσφάτως μια «Χάρτα καλών πρακτικών, εφαρμόσιμων στα εκπαιδευτικά προγράμματα που εγκαθιδρύονται στο εξωτερικό από τα γαλλικά πανεπιστήμια».

Αν θεωρεί ότι η ανώτατη εκπαίδευση γίνεται αγαθό εξαργυρώσιμο, όπως κάθε καταναλωτικό αγαθό, το πανεπιστήμιο θα μπορεί να εξάγει τίτλους σπουδών εκεί όπου θα το προέτρεπε το συμφέρον του. Αντίθετα, αν το πανεπιστήμιο διαπνέεται από ένα λιγότερο εμπορικό –άρα και πιο ανθρωπιστικό– όραμα, τότε θα είναι πολύ προσεκτικό στις αρνητικές επιπτώσεις της όποιας απόφασης για εξωτερίκευση και θα εγγράφει τη δράση του σε ένα συγκεκριμένο δεοντολογικό πλαίσιο.

universitaires pour la France et pour l'Europe?

l'y incitera. En revanche si une vision moins commerciale, et donc plus humaniste, de la formation supérieure anime l'université, elle sera très attentive aux impacts négatifs d'une décision d'externalisation et inscrira son action dans un cadre déontologique précis.

Charte des bonnes pratiques

C'est cette démarche qui est suivie par les universités françaises qui, en partenariat avec les ministères en charge de l'enseignement supérieur et des affaires étrangères, viennent de rédiger une «charte des bonnes pratiques applicables aux formations mises en oeuvre à l'étranger par les universités françaises».

Cette charte part d'une analyse de la nécessité d'une projection internationale de formations supérieures françaises afin:

- De favoriser la mobilité entrante et sortante des étudiants, notamment celle qui s'inscrit dans des accords inter-universitaires.
- D'assurer une présence intellectuelle dans certains pays étrangers et de participer au rayonnement international du pays.
- De contribuer à la promotion de la francophonie, en tant que véhicule de valeurs humanistes.

Simultanément, la charte identifie les principales difficultés rencontrées:

- Difficultés d'appliquer à distance les normes éthiques, culturelles, académiques et juridiques; ainsi que de contrôler leur respect sur la durée.

Si elle considère que la formation supérieure est un objet monnayable comme un autre bien de consommation, l'université va pouvoir implanter des diplômes là où son intérêt l'y incitera. En revanche si une vision moins commerciale, et donc plus humaniste, de la formation supérieure anime l'université, elle sera très attentive aux impacts négatifs d'une décision d'externalisation et inscrira son action dans un cadre déontologique précis.

**Ποια πολιτική μεταφοράς
πανεπιστημιακών
εκπαιδευτικών προγραμμάτων
για τη Γαλλία και την Ευρώπη;**

Χάρτα καλών πρακτικών

Αυτή η Χάρτα ξεκινά με μια ανάλυση της αναγκαιότητας να προβληθούν διεθνώς οι γαλλικές ανώτατες σπουδές με σκοπό:

- Να ευνοηθεί η εισερχόμενη και εξερχόμενη κινητικότητα των φοιτητών, κυρίως αυτή που εγγράφεται στις πανεπιστημιακές συμφωνίες.
- Να διασφαλιστεί μια πνευματική παρουσία σε ορισμένες ξένες χώρες που να συμβάλει στη διεθνή ακτινοβολία της χώρας.
- Να συμβάλει στην προαγωγή της γαλλοφωνίας ως οχήματος ανθρωπιστικών αξιών.

Ταυτόχρονα, η Χάρτα εντοπίζει τις κυριότερες δυσκολίες που συναντά το παραπάνω εγχείρημα.

- Δυσκολίες σε ό,τι αφορά την εξ αποστάσεως εφαρμογή των ηθικών, πολιτισμικών, ακαδημαϊκών και διοικητικών κανόνων, καθώς και τον έλεγχο του σεβασμού τους σε διάρκεια χρόνου.
- Ενδεχόμενες δυσκολίες ως προς τη διατήρηση του επιστημονικού και παιδαγωγικού πλαισίου σε ένα επίπεδο που θα συμφωνεί με τις γαλλικές πανεπιστημιακές

**Quelle Politique
de délocalisation de filières
universitaires pour la France
et pour l'Europe?**

- Difficultés potentielles de maintenir un encadrement scientifique et pédagogique d'un niveau conforme aux standards universitaires français.
- Risque de dispersion du potentiel d'encadrement scientifique et pédagogique des universités françaises impliquées.
- Difficultés dans le choix des partenaires dont les structures, les stratégies et les références ne sont pas nécessairement familières aux interlocuteurs français et finalement risque de ternir la réputation de l'université.

Les principes généraux

Faisant suite à cette analyse, la charte propose un ensemble de bonnes pratiques pour favoriser un développement harmonieux et cohérent de programmes français dans d'autres pays. Il serait trop long ici de les décrire en détail mais je soulignerai les principes généraux:

- Inscrire une politique de délocalisation dans la politique globale de l'université et en cohérence avec la politique nationale (et, nous devons l'espérer, un jour avec la politique européenne).
- Dans toute la mesure du possible, fonder les délocalisations de diplômes sur des partenariats équilibrés avec les universités locales et en plein accord avec les autorités locales. Ainsi la notion de co-diplôme devra être recherchée en priorité.
- Gérer avec équité les aspects financiers.
- Mettre en place des outils d'évaluation et de suivi des programmes.

De nombreuses questions apparaissent dès lors que de telles délocalisations se mettent en place. Il faut en particulier distinguer le cas de la création de diplômes d'une

προδιαγραφές.

- Κίνδυνος διασποράς του επιστημονικού και παιδαγωγικού στελεχειακού δυναμικού των εμπλεκόμενων γαλλικών πανεπιστημίων.
- Δυσκολίες στην επιλογή εταίρων, των οποίων οι δομές, οι στρατηγικές και οι αναφορές δεν είναι κατ' ανάγκη οικείες στους Γάλλους συνομιλητές τους, με κίνδυνο να αμαυρωθεί τελικά η φήμη του πανεπιστημίου.

Οι γενικές αρχές

Στη συνέχεια της παραπάνω ανάλυσης, η Χάρτα προτείνει ένα σύνολο καλών πρακτικών με σκοπό να ευνοήσει μια αρμονική και συνεκτική ανάπτυξη γαλλικών προγραμμάτων σε άλλες χώρες. Μια λεπτομερής περιγραφή τους θα απαιτούσε πολύ χρόνο. Ωστόσο, θα υπογραμμίσω τις γενικές αρχές:

- Να εγγράψουμε μια πολιτική μεταφοράς τίτλων στη συνολική πολιτική του πανεπιστημίου και σε συνάρτηση με την εθνική πολιτική (πρέπει να ελπίζουμε κάποτε και με την ευρωπαϊκή πολιτική).
- Στο μέτρο του δυνατού, να στηρίξουμε τις μεταφορές τίτλων σπουδών σε ισόρροπες συνεργασίες με τα τοπικά πανεπιστήμια και σε πλήρη συμφωνία με τις τοπικές αρχές. Έτσι, η έννοια του κοινού διπλώματος πρέπει να διερευνηθεί κατά προτεραιότητα.
- Να διαχειριστούμε με τρόπο δίκαιο τις οικονομικές υποθέσεις.
- Να δημιουργήσουμε εργαλεία αξιολόγησης και παρακολούθησης των προγραμμάτων.

Πολλά ζητήματα τίθενται μόλις δημιουργηθούν τέτοιου είδους μεταφορές. Πρέπει να διακρίνουμε ιδιαίτερες την περίπτωση, που αφορά στην απονομή τίτλου σπουδών από ένα πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια άλλη χώρα της ίδιας Ένωσης, από την περίπτωση που αφορά σε χώρες εκτός Ευρώπης. Στην πρώτη περίπτωση, η διαδικασία της Μπολόνια και η συνεργασία, ιδίως μέσα από τη θέσπιση κοινών διπλωμάτων, οφείλουν να είναι κυρίαρχες. Στη δεύτερη περίπτωση (προβολή εκτός Ευρώπης), ο στόχος ενός ευρωπαϊκού τρόπου δράσης, ο οποίος θα μπορούσε να εμπνευστεί από τη γαλλική Χάρτα, ευνοώντας πραγματικές συνέργειες πολλών ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, πρέπει να τεθεί σε προτεραιότητα.

université de l'Union européenne dans un autre pays de cette Union, du cas hors Europe. Dans le premier cas le processus de Bologne et les partenariats, notamment au travers de co-diplômes doivent être prépondérants. Dans le deuxième cas (projections hors Europe), une démarche européenne, qui, par exemple, pourrait s'inspirer de la Charte française, favorisant de véritables démarches associant plusieurs universités européennes doit être un objectif prioritaire.

Τα «κολέγια» θα σβήσουν τα περιφερειακά πανεπιστήμια

της **Στέλλας Κωστοπούλου**
επίκουρης καθηγήτριας
του Τμήματος
Οικονομικών Επιστημών Α.Π.Θ.

*Η νομιμοποίηση των κέντρων
ελευθέρων σπουδών, τα οποία
στη συντριπτική πλειονότητά τους
είναι εγκατεστημένα στα μεγάλα
αστικά κέντρα, και η προοπτική
παροχής ίσων επαγγελματικών
δικαιωμάτων στους αποφοίτους
τους αναμένεται να έχει ιδιαίτερα
αρνητικές επιπτώσεις στα
περιφερειακά πανεπιστήμια και
Τ.Ε.Ι.*

Η ψήφιση του νόμου για την ίδρυση και λειτουργία των «κολεγίων» τον Αύγουστο από το θερινό τμήμα της Βουλής (νόμος 3696/25-8-08) αναμένεται να προκαλέσει σοβαρές αναταράξεις στο χώρο και ανακατατάξεις στο χάρτη της ανώτατης εκπαίδευσης, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.) της περιφέρειας (Τριάντα χρόνια μετά οι πολιτικές και οι πρακτικές επαναλαμβάνονται: τον Ιούλιο του 1978 ο τότε υπουργός παιδείας Ι. Βαρβιτσιώτης είχε καταθέσει αιφνιδιαστικά νομοσχέδιο που επίσης ψηφίστηκε εσπευσμένα τον Αύγουστο από το θερινό τμήμα της Βουλής. Ήταν ο περίφημος νόμος 815!).

Με βάση το νέο νόμο για πρώτη φορά αναγνωρίζεται στη χώρα μας μια βαθμίδα ιδιωτικής εκπαίδευσης μετά τη δευτεροβάθμια, και όχι απλώς επαγγελματικής κατάρτισης, όπως συνέβαινε με τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. Βέβαια, από την εποχή της «Μπολόνια», στα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι έννοιες της ανώτατης και της μεταλυκειακής εκπαίδευσης ταυτίζονται ορίζοντας έναν ενιαίο χώρο. Η νομιμοποίηση των κέντρων ελευθέρων σπουδών, στα οποία δόθηκε ο τίτλος «κολέγια», που έχει χαρακτήρα εκπαιδευτικής καταξίωσης, αποτελεί έτσι καθοριστική εξέλιξη στην πορεία της κυβέρνησης να παρακάμψει το άρθρο 16 του συντάγματος και να ανοίξει το δρόμο για τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Περιορισμένος κρατικός έλεγχος

Ο νόμος 3696 (Φ.Ε.Κ. 177Α'/25-8-2008) αναγνωρίζει τα «κολέγια» ως «πάροχους μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης» (άρθρο 1, παρ.1) και κατοχυρώνει θεσμικά τη δυνατότητα σύμπραξής τους με «πάσης φύσεως εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα της αλλοδαπής, με τη νομική μορφή της συμφωνίας πιστοποίησης (validation) ή της συνεργασίας δικαιόχρησης (franchising)» (άρθρο 10, παρ. 1).

Ο νόμος δεν προβλέπει καμιά ακαδημαϊκή πιστοποίηση για τα «κολέγια» και περιορίζει το ρόλο του Υπουργείου Παιδείας στην άσκηση τυπικού ελέγχου των προδιαγραφών των «συμπράξεων», ενώ για τα υπόλοιπα (διδακτικό προσωπικό, υλικοτεχνικές υποδομές κ.ά.) στον έλεγχο της αντιστοίχισης των όρων λειτουργίας με το συνεργαζόμενο πανεπιστήμιο εξωτερικού. Ενδεικτικό του περιορισμένου ελέγχου είναι το γεγονός ότι στην επταμελή επιτροπή αξιολόγησης και ελέγχου των «κολεγίων»

που συγκροτείται στο Υπουργείο για να γνωμοδοτεί και να εισηγείται μεταξύ άλλων και για τα προγράμματα σπουδών, συμμετέχει μόνον ένα μέλος Δ.Ε.Π.

Οι τίτλοι σπουδών

Στο νόμο αναφέρεται ότι οι τίτλοι, οι βεβαιώσεις, τα πιστοποιητικά σπουδών ή οποιασδήποτε άλλης ονομασίας βεβαίωση που θα χορηγούν τα «κολέγια» δεν είναι ισότιμα με τα πτυχία των Α.Ε.Ι. (πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι.) (άρθρο 1, παρ. 1).

Ωστόσο όλα θα καθορισθούν από την απόφαση του δικαστηρίου της Ε.Ε., η οποία εκδόθηκε πριν από λίγες ημέρες. Ως γνωστόν η χώρα μας κατηγορείται επειδή δεν εναρμονίζει το δίκαιό της με την οδηγία 36/2005 της Ε.Ε. που ορίζει ρητά ότι κάτοχος τίτλου σπουδών ευρωπαϊκού πανεπιστημίου (εν προκειμένω των συνεργαζόμενων με τα «κολέγια») έχει τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα σε όλα τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. Αυτό σημαίνει ότι, εάν δεν υπάρξουν αντιδράσεις, χιλιάδες απόφοιτοι των «κολεγίων» θα αποκτήσουν τίτλους σπουδών που θα αντιστοιχούν και σε τυπικά επαγγελματικά δικαιώματα πανεπιστημιακών πτυχίων, παρακάμπτοντας πλήρως το τυπικό δημόσιο σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης. Σ' αυτή την περίπτωση δεν θα μιλάμε πια για την αναγνώριση μιας «μετα-δευτεροβάθμιας» βαθμίδας της ιδιωτικής εκπαίδευσης, αλλά για την πλήρη νομοθετική κατοχύρωση της δυνατότητας λήψης πανεπιστημιακού πτυχίου από ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, κατά πλήρη παράκαμψη της συνταγματικής απαγόρευσης για τη λειτουργία ιδιωτικών Α.Ε.Ι.

Συρρίκνωση των περιφερειακών Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.

Η νομιμοποίηση των κέντρων ελευθέρων σπουδών, τα οποία στη συντριπτική πλειονότητά τους είναι εγκατεστημένα στα μεγάλα αστικά κέντρα, και η προοπτική παροχής ίσων επαγγελματικών δικαιωμάτων στους αποφοίτους τους αναμένεται να έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στα περιφερειακά πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Η αναγνώριση των ιδιωτικών «κολεγίων» εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε περαιτέρω συρρίκνωση του φοιτητικού πληθυσμού στα πανεπιστημιακά τμήματα της περιφέρειας, που κάθε χρόνο συγκεντρώνουν λίγες «πρώτες προτιμήσεις» στα μηχανογραφικά των υποψήφιων φοιτητών. Στα τμήματα αυτά ο αριθμός των φοιτητών φθίνει λόγω της συνεχούς διαρροής τους προς σχολές των μεγάλων αστικών κέντρων, αλλά και της αδυναμίας εισακτέων να ανταποκριθούν στα έξοδα διαβίωσης μακριά από τον τόπο κατοικίας τους. Δραματική διαγράφεται και η τύχη πολλών περιφερειακών Τ.Ε.Ι., τα οποία έμειναν με ελάχιστους σπουδαστές για τρίτη χρονιά, εξαιτίας και της θέσπισης του βαθμολογικού ορίου. Αποτέλεσμα της αποσπασματικής αυτής ρύθμισης ήταν η κατακόρυφη αύξηση των εγγραφών σε κέντρα ελευθέρων σπουδών και άλλους κερδοσκοπικούς φορείς και ταυτόχρονα η υπολειπουμένη δεκάδων τμημάτων περιφερειακών Τ.Ε.Ι., που οδηγεί στη λήψη μέτρων για κατάργηση ή συγχώνευσή τους.

Η οικονομική δυσπραγία των ελληνικών οικογενειών αποτρέπει πολλούς φοιτητές να σπουδάσουν σε περιφερειακά τμήματα Α.Ε.Ι. Το κόστος ευκαιρίας, που αφορά τόσο τα έξοδα εκπαίδευσης που δαπανούν οι γονείς, όσο και το εισόδημα που χάνεται, επειδή τα παιδιά τους δεν εργάζονται, προκειμένου να εκπαιδευτούν, αυξάνεται όσο απομακρύνεται ο τόπος φοίτησης. Βρισκόμαστε μπροστά στο παράδοξο να προτιμήσουν χιλιάδες νέοι ένα ιδιωτικό κεντρικό «κολέγιο» που θα παρέχει αμφίβολης ποιότητας εκπαίδευση από ένα δημόσιο περιφερειακό πανεπιστήμιο ή Τ.Ε.Ι. με αντικείμενο χαμηλής ζήτησης.

Ανάπτυξη χωρίς σχεδιασμό

Στη χώρα μας, η πολιτική ίδρυσης περιφερειακών πανεπιστημίων ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960 (με τα πανεπιστήμια Πατρών και Ιωαννίνων) και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Από τη δεκαετία του '70, η διασπορά των πανεπιστημίων στην ελληνική πε-

- Θράκης και Κρήτης το 1973,
- Αιγαίου, Ιονίου και Θεσσαλίας το 1983,
- Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας το 2003.

Τα «κολέγια» θα σβήσουν τα περιφερειακά πανεπιστήμια

Η Ελλάδα προσπαθεί να ακολουθήσει τη διεθνή πραγματικότητα μαζικής παροχής ανώτατης εκπαίδευσης και αποκέντρωσης στην περιφέρεια. Η νέα αντίληψη για το ρόλο των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη των περιφερειών και των τοπικών κοινωνιών θέλει το πανεπιστήμιο να λειτουργεί σαν «καταλύτης» σε περιφερειακή και τοπική κλίμακα και να επιταχύνει την αναπτυξιακή διαδικασία.

Η χωροθέτηση όμως των περιφερειακών πανεπιστημίων δεν εντάχθηκε σε εθνικής κλίμακας χωροταξικό ή οικονομικό σχεδιασμό, με αποτέλεσμα την ανορθολογική διασπορά τμημάτων σε πολλά μικρά αστικά κέντρα. Σήμερα, τα περισσότερα περιφερειακά πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν μια σειρά από προβλήματα που αφορούν τόσο τους φοιτητές και τους διδάσκοντες, όσο και την υλικοτεχνική υποδομή. Τα προβλήματα αυτά είναι αποτέλεσμα της ακολουθούμενης επί πολλά χρόνια πολιτικής υποχρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης, που υπονομεύει κάθε προσπάθεια ανάπτυξης των περιφερειακών Α.Ε.Ι., τα οποία χωρίς υποδομές, χωρίς επαρκές μόνιμο προσωπικό και φοιτητική μέριμνα οδηγούνται στην πλειονότητα τους σε μαρασμό.

Λύση η δωρεάν ποιοτική δημόσια παιδεία

Τα περιφερειακά πανεπιστήμια μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας και όχι μόνο να συνδράμουν στην τόνωση της ενεργού ζήτησης στις τοπικές οικονομίες. Η κύρια συμβολή τους σε τοπικό επίπεδο αφορά την προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού υψηλού επιπέδου και την ανάπτυξη επιστημονικών, ερευνητικών και άλλων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Για να συμβεί όμως αυτό χρειάζονται προϋποθέσεις. Απαιτείται μία κρίσιμη μάζα πανεπιστημιακού πληθυσμού, ολοκληρωμένες υποδομές διοίκησης, βιβλιοθηκών, φοιτητικών εστιών, επικοινωνιακών δικτύων, προϋποθέσεις απαραίτητες για τη συνοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η λύση επομένως δεν βρίσκεται στην αναγνώριση από το κράτος των εμπορικών επιχειρήσεων ως «κολεγίων», αλλά στην αλλαγή της εκπαιδευτικής πολιτικής, ώστε να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της χώρας σε δωρεάν ποιοτική δημόσια ανώτατη παιδεία.

Υπενθυμίζεται ότι απόπειρα ίδρυσης και λειτουργίας ξένου πανεπιστημιακού ιδρύματος έγινε και στην περίοδο της δικτατορίας. Τον Ιανουάριο 1973 ανακαλύφθηκε από τον Τύπο ότι λειτουργεί ξένο τεχνολογικό ινστιτούτο στην Αθήνα. Οι φοιτητές του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου αντέδρασαν μαζικά και κήρυξαν αποχή από τα μαθήματα. Η σύγκλητος του Ε.Μ.Π. αρχικά αντέδρασε με κλείσιμο του ιδρύματος. Η επαναλειτουργία του ιδρύματος στις αρχές Φεβρουαρίου συνοδεύτηκε από κλιμάκωση των κινητοποιήσεων, που ανάγκασαν το καθεστώς σε υποχώρηση, με αναστολή λειτουργίας του ξενόγλωσσου ινστιτούτου. Η σύγκλητος μετά από μια μακρά συνεδρίαση στις 7 και 8 Φεβρουαρίου, αποφάσισε ότι «πρέπει να αποκλεισθεί απολύτως η σύσταση και η λειτουργία ξένων ιδρυμάτων ανώτατης τεχνικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα» (Μ. Παπάζογλου, «Φοιτητικό κίνημα και δικτατορία», εκδόσεις Επικαιρότητα, 1983).

Οι κινητοποιήσεις της τελευταίας περιόδου στο χώρο των Α.Ε.Ι. κατέδειξαν ότι η επιτυχία των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που σκοπεύουν στον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ ανώτατης εκπαίδευσης, κράτους και αγοράς, δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Από την αντίδραση των φοιτητών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου τον Ιανουάριο του 1973 για τη λειτουργία ξένου Τεχνολογικού Ινστιτούτου στην Αθήνα, μέχρι την αναγνώριση των «κολεγίων» τον Αύγουστο του 2008, διανύθηκε πολύς δρόμος. Άλλωστε τίποτα δεν χαρίζεται, όλα κατακτιούνται. Με αρετή και τόλμη.

Η χωροθέτηση των περιφερειακών πανεπιστημίων δεν εντάχθηκε σε εθνικής κλίμακας χωροταξικό ή οικονομικό σχεδιασμό, με αποτέλεσμα την ανορθολογική διασπορά τμημάτων σε πολλά μικρά αστικά κέντρα και με πολλά προβλήματα, που είναι αποτέλεσμα της ακολουθούμενης επί πολλά χρόνια πολιτικής υποχρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης και που υπονομεύει κάθε προσπάθεια ανάπτυξης των περιφερειακών Α.Ε.Ι.

ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Στην προοπτική καλοστημένων κερδοσκοπικών επιχειρήσεων

της **Π. Αναστασίου - Μόσχου**

προϊσταμένης
διεύθυνσης Διοικητικού Α.Π.Θ.

*Παρά τα περί του αντιθέτου
ισχυριζόμενα από πλευράς
πολιτείας, δεν υπάρχει κανένας
μηχανισμός ελέγχου των
νεοβαπτισθέντων κολεγίων,
καθώς η λειτουργία τους δεν
προκύπτει από εκπαιδευτικά
κριτήρια και προϋποθέσεις.*

Την άνοιξη του 2004, με απόφαση των υπουργών παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπογράφηκε συμφωνία για την αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των κέντρων ελευθέρων σπουδών που λειτουργούν με δικαιοχρησία εκ μέρους περισσότερο ή και λιγότερο έως καθόλου γνωστών «πανεπιστημίων». Τη συμφωνία την υπέγραψαν όλοι οι υπουργοί εκτός αυτών της Γερμανίας και της Ελλάδας. Η απόφαση αυτή της Ε.Ε. πέρασε τότε στα ψιλά των εφημερίδων και ανώδυνα.

Το σύνταγμα της Ελλάδας δεν επιτρέπει την ίδρυση των ιδιωτικών πανεπιστημίων (άρθρο 16). Στη Διάσκεψη του Βερολίνου (2003) αναφέρεται ότι η εκπαίδευση είναι κοινωνικό αγαθό και ότι διαφυλάσσεται ο δημόσιος χαρακτήρας της. Αναφέρεται επίσης ότι η εκπαίδευση αποτελεί δημόσιο αγαθό και τελεί υπό δημόσια ευθύνη.

Από την άλλη το επιχείρημα που κάποιοι προβάλλουν για περιορισμό της εξαγωγής συναλλάγματος με την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων έχει καταρρεύσει μετά τη νομισματική ενοποίηση. Αντικειμενικά, κάποιοι λίγοι προνομιούχοι Έλληνες, πάντα θα στέλνουν τα παιδιά τους να σπουδάσουν στο εξωτερικό (συνήθως τελειώνοντας τα αντίστοιχα ξενόγλωσσα σχολεία).

Απατηλές υποσχέσεις

Εν τοις πράγμασι τα κέντρα ελευθέρων σπουδών που συνεργάζονται με περισσότερο ή λιγότερο ή και καθόλου γνωστά πανεπιστήμια του εξωτερικού, μετά από δύο χρόνια φοίτησης στην Ελλάδα και ένα ή δύο επιπλέον χρόνια στο εξωτερικό χορηγούν «bachelor». Πρόσφατα με διαφημιστικές καταχωρίσεις τους σε εφημερίδες και περιοδικά, ισχυρίζονται ότι απονέμουν το «bachelor» **με εξολοκλήρου φοίτηση μόνον στην Ελλάδα**. Επιπλέον έχουν προχωρήσει και στην απονομή διπλωμάτων «master».

Σε μία σχετικά πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας (1462/03) αναφέρεται ότι για την αναγνώριση ή μη των πτυχίων πανεπιστημίων της αλλοδαπής, δεν

Στην προοπτική καλοστημένων κερδοσκοπικών επιχειρήσεων

πρέπει να εξετάζεται μόνον το πού έγιναν οι σπουδές, αλλά κυρίως το επίπεδό τους, δηλαδή τα προγράμματα σπουδών και οι συνθήκες διδασκαλίας. Όλα αυτά προφανώς έχουν σκοπό να μεταλλάξουν την κοινή γνώμη και να καταστήσουν πρόσφορο το έδαφος για τη μετονομασία των κέντρων ελευθέρων σπουδών σε «μη κρατικά μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια». Ας μην ξεχνάμε την ανάλογη πορεία για ανωτατοποίηση των Τ.Ε.Ι. Αρχικά με το άρθρο 16 παρ. 1 του Ν.2817/2000 (ΦΕΚ 78 Α΄) καθορίστηκε ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς: τον πανεπιστημιακό τομέα και τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τ.Ε.Ι. Με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου, «η διάρκεια σπουδών των τμημάτων των Τ.Ε.Ι. καθορίζεται σε 8 εξάμηνα...». Έτσι απλά, ο πτυχιούχος Κ.Α.Τ.Ε.Ε. διετούς φοίτησης ισοτιμήθηκε αρχικά με τον πτυχιούχο Τ.Ε.Ι. τριετούς φοίτησης και στη συνέχεια με τον πτυχιούχο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τετραετούς φοίτησης!

Χωρίς κριτήρια, χωρίς ελέγχους

Βέβαια το υπέρ της ίδρυσης των μορφωμάτων αυτών επιχείρημα ότι σήμερα λειτουργούν ήδη ανεξέλεγκτα και ότι με την επιχειρούμενη τροπολογία θα μπορέσουμε να τα ελέγξουμε και να τα οργανώσουμε, ούτε τους ίδιους τους εισηγητές του δεν μπορεί να πείσει, δεδομένου ότι δεν συνοδεύεται από συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις ούτε από συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ουδείς λόγος επίσης γίνεται για κριτήρια και προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν, για να προσληφθούν ως διδακτικό προσωπικό οι διδάσκοντες. Ας μην ξεχνάμε ότι στα Τ.Ε.Ι., **μετά την ανωτατοποίηση**, έσπευσαν να απαιτήσουν την κτήση διδακτορικού διπλώματος για τους διδάσκοντες. Μάλιστα, με νόμο χρηματοδοτούνται επιπρόσθετα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών των πανεπιστημίων, εάν συμπεριλάβουν σ' αυτά πέραν των μεταπτυχιακών φοιτητών τους και μέλη εκπαιδευτικού προσωπικού (Ε.Π.) των Τ.Ε.Ι. που κατέχουν προσωποπαγή θέση. (άρ. 8 παρ. 8 ν. 2916/01, Φ.Ε.Κ. 114 τ. Α΄)

Ουδείς λόγος βέβαια γίνεται και για αυτο-αξιολόγηση των μορφωμάτων αυτών ή αξιολόγησή τους από εξωτερικούς κριτές, διαδικασίες που με πρόσφατους νόμους, (ν. 3230/04 και ν. 3374/05), επιβάλλονται για τη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση σε συνάρτηση μάλιστα με τη μη έγκριση του προϋπολογισμού των ιδρυμάτων μετά την πρώτη τετραετία (άρ. 5 παρ. 5 του ν. 3549/07).

Αρκεί να πληρώσουν τα δίδακτρα

Επίσης ουδείς λόγος γίνεται για τον τρόπο εισαγωγής των φοιτητών. Τη στιγμή που με το άρ. 13 παρ. 1 του ν. 3404/05 Φ.Ε.Κ. 260 τ. Α΄ για να εισαχθεί κάποιος στα πανεπιστήμια, στα Τ.Ε.Ι. κ.τ.λ. «πρέπει να έχει επιτύχει γενικό βαθμό πρόσβασης τουλάχιστον ίσο με το μισό του μεγίστου δυνατού βαθμού πρόσβασης», στα μορφώματα αυτά εγγράφεται όποιος θέλει. Αρκεί να πληρώνει τα δίδακτρα. Δεν υπάρχει καμία διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων σπουδαστών **ούτε καν ελέγχεται η γνώση τους στην ξένη γλώσσα της χώρας με την οποία συνεργάζονται**. Τους προσφέρουν επιπλέον ώρες διδασκαλίας στην ξένη γλώσσα.

*Στα μορφώματα των κολεγίων
δεν προβλέπεται καμία
αξιολόγηση τη στιγμή που
επιβάλλεται για τα Α.Ε.Ι. και
Τ.Ε.Ι., κανένα ιδιαίτερο προσόν
για τους διδάσκοντες και καμία
διαδικασία εξετάσεων για την
εισαγωγή των φοιτητών τους.
Μπαίνει όποιος θέλει!*

Προφανώς και θα υπάρχουν δίδακτρα στα «μη κερδοσκοπικά πανεπιστήμια». Σαφώς θα κρύβονται πίσω από αυτά καλοστημένες κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Και αφού θα συνεργάζονται με αντίστοιχα του εξωτερικού, θα πληρώνουν και ξένους καθηγητές. Ανατρέπεται έτσι εκ νέου το αρχικό επιχείρημα περί δήθεν περιορισμού εκροής συναλλάγματος.

Ας υποθέσουμε ότι θα ιδρυθούν κάποια τέτοια «πανεπιστήμια» και ότι θα πληρούν και στοιχειώδεις κανόνες ποιότητας και κρατικού ελέγχου. Στη συνέχεια, –καθότι μη κερδοσκοπικά–, εάν δεν «βγαίνουν» οικονομικά και κηρύξουν πτώχευση, τότε τι θα απογίνουν οι «φοιτητές» τους; Το πιθανότερο είναι ότι σε μια νύχτα θα εγγραφούν με νόμο στα δημόσια ιδρύματα, όπως έγινε κάποτε με τους φοιτητές των προγραμμάτων σπουδών επιλογής, των γνωστών Π.Σ.Ε.

Οι γνωστές αρπαχτές

Μήπως τελικά το όλο εγχείρημα, εκτός από το να καταστήσει κάποιους επιχειρηματίες πλουσιότερους, αποσκοπεί και στο να αντιστρέψει το μοναδικό ίσως (ενδεχομένως μαζί με το Α.Σ.Ε.Π.) αδιάβλητο σύστημα επιλογής στη χώρα μας; Και αφού λειτουργήσουν για λίγο διάστημα και γίνουν οι γνωστές σε όλους «αρπαχτές», μήπως γεμίσουμε στη συνέχεια με «φοιτητές» τα Τ.Ε.Ι. π.χ. που κινδυνεύουν να κλείσουν λόγω έλλειψης φοιτητών, δίνοντας ταυτόχρονα την ψευδαίσθηση ότι τονώνουμε οικονομικά και την επαρχία;

Το τραγικότερο όμως απ' όλα είναι η εξαπάτηση της ελληνικής οικογένειας, που ενδέχεται να πουλήσει και ακίνητα για να σπουδάσει τα παιδιά της σε τέτοια «πανεπιστήμια», διότι, λέει, εξασφαλίζουν και εργασία.

Η πολιτεία οφείλει να διαφυλάξει το δημόσιο χαρακτήρα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να την αναβαθμίσει, δίδοντας πιστώσεις για θέσεις διδακτικού και λοιπού υποστηρικτικού της διδασκαλίας και της έρευνας προσωπικού αλλά και θέσεις διοικητικού προσωπικού, διότι με τις αθρόες συνταξιοδοτήσεις, η διοίκηση του πανεπιστημίου ή θα καταρρεύσει ή θα περιέλθει κυρίως στα χέρια εργολάβων - εργοληπτών. Ομοίως, πρέπει να δοθούν κονδύλια και για την αναβάθμιση των υλικοτεχνικών υποδομών. Η αύξηση των κονδυλίων με στόχο το 5% είναι και θα παραμείνει διαρκής στόχος.

Ας μην ξεχνάμε, τέλος, και τη βασική αρχή της δημόσιας διαχείρισης που είναι η επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος με το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό και αξιοποιώντας στο έπακρο τους εκάστοτε διαθέσιμους πόρους. Δεν θα πάψουμε βέβαια ποτέ να αγωνιζόμαστε και να διεκδικούμε. Στο μεταξύ όμως δουλεύουμε ως πανεπιστήμιο, έστω και με αυτά που έχουμε. Και παραδίδουμε στην κοινωνία πτυχιούχους κατάλληλα εκπαιδευμένους, ώστε να συντελέσουν στην αειφόρο ανάπτυξη τόσο της τοπικής, όσο και της διεθνούς κοινωνίας.

Μοναδική διέξοδος η αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου

του **Ιωάννη Σ. Πέτρου**
καθηγητή κοινωνιολογίας
του Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ.

Την τελευταία δεκαετία μας απασχολούν έντονα τα ζητήματα που δημιουργούνται από τη λειτουργία ιδιωτικών κολεγίων, από τα οποία αρκετά μέσω της δικαιόχρησης συνδέονται με αγγλόφωνα κυρίως πανεπιστήμια, στις περισσότερες περιπτώσεις ιδιωτικά. Για τη συγγραφή του άρθρου αυτού, που αναφέρεται ιδιαίτερα στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές σπουδές, κάναμε μια έρευνα στις ιστοσελίδες των κολεγίων αλλά και στις διαφημίσεις τους, που κατακλύζουν τον ημερήσιο τύπο την περίοδο αυτή λόγω των εγγραφών.

Σύμφωνα με το νόμο 3696/08 για την «ίδρυση και λειτουργία κολεγίων και άλλες διατάξεις», τα κολέγια δεν έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν τον όρο «πανεπιστήμιο» είτε στην ελληνική είτε σε ξένη γλώσσα, παρέχουν απλές βεβαιώσεις σπουδών, που δεν είναι ακαδημαϊκά ισότιμες με τα πανεπιστημιακά πτυχία, και οφείλουν να περιγράφουν επακριβώς τις σπουδές που παρέχουν. Από τις διαφημίσεις τους όμως είναι εμφανές ότι κατά παράβαση των προβλεπόμενων στον προαναφερθέντα νόμο παρουσιάζεται μια εικόνα που λειτουργεί παραπλανητικά. Η διάσταση αυτή έχει ήδη επισημανθεί από πολλούς. Ως εκ τούτου θα ανέμενε κανείς ότι το αρμόδιο υπουργείο θα είχε ελέγξει τις διαφημίσεις των κολεγίων και δεν θα επέτρεπε να λειτουργούν μέσω αυτών παραπλανητικά.

Μειωμένων προσόντων και επιλεκτικών ειδικοτήτων

Ας δούμε όμως σύντομα σε ποιες κυρίως κατευθύνσεις έχουν στραφεί οι παρεχόμενες από αυτά σπουδές, αφού ούτως ή άλλως δεν έχουμε τη δυνατότητα να ελέγξουμε το πραγματικό επίπεδό τους. Αναζητώντας στο Διαδίκτυο εντοπίσαμε τριάντα έξι σχετικές ιστοσελίδες, από τις οποίες άνοιξαν οι είκοσι έξι. Από την έρευνα των ιστοσελίδων αυτών διαπιστώθηκαν τα εξής:

- ▶ Οι διδάσκοντες στα ιδιωτικά κολέγια, στις περιπτώσεις, φυσικά, που αναφέρονται βασικά ακαδημαϊκά δεδομένα τους, σε μεγάλο ποσοστό είναι απλώς πτυχιούχοι πανεπιστημιακών σχολών. μικρότερος είναι ο αριθμός των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου και πολύ περιορισμένος εκείνων που έχουν διδακτορικό δίπλωμα.
- ▶ Τα προσφερόμενα προγράμματα ομαδοποιημένα σε κατηγορίες εμφανίζουν την εξής διαβάθμιση με βάση την ποσοστιαία αναλογία τους: Διοίκηση επιχειρήσεων 88%, ψυχολογία, συμβουλευτική, λογοθεραπεία 42%, πληροφορική 38%, επικοινωνία, διαφήμιση, έντυπη και ηλεκτρονική δημοσιογραφία, δημόσιες σχέσεις 30%, ιστορία τέχνης, θέατρο, αγγλικά 19%, προγράμματα κατάρτισης σε τουριστικά και ναυτιλιακά θέματα 19%, προγράμματα για μηχανικούς 19%, ειδική αγωγή 11,5%, μουσική 11,5%, γραφιστική, «design» 8%, αισθητική, κομμωτική 8%, διαχείριση μονάδων υγείας 8%, ένα πρόγραμμα γεωργικών εφαρμογών και ένα γαλλόφωνο για νομικούς. Επίσης υπάρχουν κάποια προγράμματα διά βίου εκπαίδευσης και εκπαίδευσης από απόσταση.

Προσφέρουν κατάρτιση και όχι εκπαίδευση

Από την καταγραφή αυτή μπορεί να συναγάγει κανείς ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Τα προσόντα των διδασκόντων στα κολέγια δεν δικαιολογούν σε καμία

Τα προγράμματα που προσφέρουν τα κολέγια επιδιώκουν να καλύψουν αντικείμενα που ζητά η αγορά εργασίας. Αντίθετα, τα πανεπιστήμια έχουν στόχο να καλλιεργούν τις επιστήμες και την επιστημονική έρευνα και να παρέχουν σπουδές που συνδέονται με την αγορά εργασίας.

περίπτωση τη χρήση του όρου «πανεπιστήμιο» και αποτελούν σοβαρή ένδειξη του επιπέδου των παρεχόμενων σπουδών. Εξάλλου, ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πανεπιστήμιο» στην περίπτωση που λειτουργεί ως απλός μεταφορέας γνώσης. Το πανεπιστήμιο προϋποθέτει την καλλιέργεια όλων των επιστημών και την παραγωγή και ανανέωση της γνώσης μέσω της συνεχούς έρευνας που πραγματοποιεί, την οποία στη συνέχεια μεταδίδει με τις σπουδές που παρέχει.

Επίσης τα προσφερόμενα από τα κολέγια προγράμματα επιδιώκουν να καλύψουν αντικείμενα που ζητά η αγορά και τα οποία είτε έχουν μείνει εν μέρει ακάλυπτα από τα δημόσια πανεπιστήμια και Α.Τ.Ε.Ι. είτε δεν καλύπτονται από αυτά στο βαθμό που η αγορά εργασίας παρουσιάζει ότι απαιτεί. Ακόμη, τα ιδιωτικά κολέγια εμφανίζονται κυρίως στις δύο μεγάλες πόλεις, Αθήνα και Θεσσαλονίκη, και εν μέρει στη Λάρισα. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι η ανάπτυξη πανεπιστημίων και Α.Τ.Ε.Ι. σε μικρότερες πόλεις δεν ικανοποίησε ως ένα βαθμό τους ενδιαφερόμενους νέους. Καθώς φαίνεται δεν ήταν σε όλες τις περιπτώσεις αρεστή η υποχρεωτική μετακίνησή τους σε πόλεις της περιφέρειας, παρά τις αξιώσεις τοπικών παραγόντων να τονωθεί η τοπική ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας περιφερειακών πανεπιστημίων. Επίσης, ενώ παρουσιάζονται αναπτυγμένες οι σπουδές στα πεδία της ψυχολογίας, της διαφήμισης, των δημοσίων σχέσεων και των Μ.Μ.Ε., δεν συμβαίνει το ίδιο με τις σπουδές σε άλλα πεδία των ανθρωπιστικών και των κοινωνικών επιστημών. Κάποιες προσφέρονται σε πολύ περιορισμένο βαθμό, ενώ άλλες καθόλου. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει ζήτηση για παροχή σχετικής εκπαίδευσης, ιδίως με την καταβολή υψηλών διδάκτρων, με βάση την οποία ζήτηση τα ιδιωτικά κολέγια προσδιορίζουν την προσφορά τους, αφού λειτουργούν κερδοσκοπικά.

Αν δεν θέλουμε να εθελουφλούμε...

Για την παραπέρα εξήγηση της κατάστασης αυτής απαιτείται να ληφθούν υπόψη τρία ακόμη βασικά στοιχεία.

Η απαγόρευση δεν αποτελεί τον κατάλληλο τρόπο για την αντιμετώπιση σχετικών ζητημάτων.

Η παράβλεψη κάποιων αναγκών δεν μπορεί να αναστείλει την ανάπτυξη άλλων μέσων, που, παρά τον ατελή χαρακτήρα τους, επιδιώκουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες αυτές.

Η αποτυχία αρκετών νέων στις εξετάσεις και η υποχρεωτική μέσω του συστήματος εξετάσεων εισαγωγή σε σχολές που είτε δεν αντιστοιχούν στα ενδιαφέροντά τους είτε δεν οδηγούν σε άμεση απασχόληση, προκαλούν την αναζήτηση άλλων διεξόδων, έστω και αν αυτές είναι αμφίβολες.

Στην υπέρβαση της προβληματικής αυτής κατάστασης θεωρούμε ότι τα πανεπιστήμια μπορούν να συμβάλουν μέσω συντονισμένων δράσεων που θα αποσκοπούν να απαντήσουν σε ορισμένα καίρια ερωτήματα, όπως είναι μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Με ποιες επιλογές τα πανεπιστήμια θα ανταποκριθούν στις προκλήσεις της σύγχρονης πραγματικότητας;
- Πώς θα μπορούσαν να δημιουργηθούν συστήματα ευέλικτων σπουδών και να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις των ενδιαφερομένων για πραγματοποίηση σπουδών της επιλογής τους;
- Πώς θα μπορούσε να υπάρχει συνεχής πληροφόρηση σε εθνικό επίπεδο για τις πραγματικές δυνατότητες απασχόλησης των πτυχιούχων;
- Με ποιο τρόπο θα μπορέσουν τα πανεπιστήμια αφενός να καλλιεργούν τις επιστήμες και την επιστημονική έρευνα, όπως είναι ο βασικός σκοπός τους, και αφετέρου να παρέχουν σπουδές που συνδέονται με την αγορά εργασίας;

Ίσως μακροπρόθεσμα η διέξοδος να βρίσκεται στην προσφορά διαφόρων εξειδικευμένων υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακών σπουδών, που θα καλύπτουν τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τις μορφωτικές ανάγκες του νεανικού πληθυσμού, ενώ η περαιτέρω καλλιέργεια των επιστημών και της επιστημονικής έρευνας θα γίνεται μέσω διδακτορικών και μεταδιδακτορικών σπουδών και ερευνών.

Ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πανεπιστήμιο» στην περίπτωση που λειτουργεί ως απλός μεταφορέας γνώσης. Το πανεπιστήμιο προϋποθέτει την καλλιέργεια όλων των επιστημών και την παραγωγή και ανανέωση της γνώσης μέσω της συνεχούς έρευνας που πραγματοποιεί, την οποία στη συνέχεια μεταδίδει με τις σπουδές που παρέχει.

Ένας νόμος με πολλά ερωτήματα

του **Νικόλαου Μουσιόπουλου**

καθηγητή του Τμήματος
Μηχανολόγων Μηχανικών,
κοσμήτορα
της Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.

*Οι διατάξεις του γενούν
πολλές αμφιβολίες για τη
λειτουργία των ρυθμίσεών του
και βάζουν σε προβληματισμό
την πανεπιστημιακή κοινότητα
για τις προθέσεις του
Υπουργείου Παιδείας.*

Η συνέχιση των σπουδών μετά την απόκτηση ενός πρώτου ακαδημαϊκού τίτλου αποτελεί σε ολόκληρο τον κόσμο βασικό συστατικό της ανώτατης παιδείας. Έτσι, το σύνολο σχεδόν των πανεπιστημιακών τμημάτων της χώρας μας, έχοντας βαθμιαία ασπασθεί τη διεθνή πρακτική, απασχολεί ταλαντούχους αποφοίτους δίνοντάς τους τη δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Σχετικοί κανόνες περιλήφθηκαν στο θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα που θεσπίστηκε με το ν. 2083/1992. Ο νόμος αυτός έθεσε κατά κύριο λόγο τα θεμέλια για την οργάνωση και λειτουργία των λεγομένων προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών.

Στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε η πανεπιστημιακή κοινότητα επεσήμανε σημαντικό αριθμό δυσλειτουργιών στη μέχρι τώρα πορεία των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών και επεξεργάστηκε σειρά προτάσεων για τη θεσμική επίλυση των κυριότερων ζητημάτων.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε το Υπουργείο Παιδείας προώθησε προς ψήφιση από τη βουλή ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές που πλέον αποτελεί ως ν. 3685/2008 νόμο του κράτους. Το γεγονός ότι η όλη διαδικασία έγινε εσπευσμένα και χωρίς επαρκή διαβούλευση με την πανεπιστημιακή κοινότητα γεννά ερωτήματα ως προς τη λυσιτέλεια των ρυθμίσεων του νέου νόμου. Στη συνέχεια απαριθμούνται κάποιες από τις βασικές δυσλειτουργίες του συστήματος μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας που φαίνεται ότι θα συνεχίσουν να υφίστανται παρά τη θέση σε ισχύ του ν. 3685/2008. Ειδική αναφορά γίνεται στις σοβαρές παρενέργειες, στις οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν οι ρυθμίσεις του νέου νόμου όσον αφορά στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

Ο αριθμός των μεταπτυχιακών προγραμμάτων.

Κατά γενική ομολογία, τα κονδύλια που διατέθηκαν μέσω του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. οδήγησαν σε υπερβολικά μεγάλο αριθμό προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών που δεν ανταποκρίνονται στο σύνολό τους στους στόχους που αρχικά τέθηκαν. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά μονομηματικά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, γενική είναι η αίσθηση ότι μόνο σε λίγες περιπτώσεις ικανοποιούνται οι ανάγκες σε ειδικευση και εμπέδωση στο πλαίσιο ενός γνωστικού αντικείμενου που δεν μπορούν να καλυφθούν σε προπτυχιακό επίπεδο. Στο θέμα αυτό δεν υπεισέρχεται ο ν. 3685/2008, εδώ καλούνται τα τμήματα να κάνουν τις απαραίτητες διορθωτικές κινήσεις.

Ο γράφων πιστεύει ότι ως υπόδειγμα επί του προκειμένου θα μπορούσε να χρησιμεύσει το Τμήμα Μηχανολόγων της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ., που κατάφερε να εντάξει συνολικά επτά ειδικεύσεις στον αδιάσπαστο πενταετή κύκλο προπτυχιακών σπουδών, περιορίζοντας τις δραστηριότητές του στο πεδίο μεταπτυχιακών σπουδών σε αμιγώς διατμηματικά αντικείμενα.

Ο ρόλος των θεσμικών οργάνων

Ένα δεύτερο προβληματικό χαρακτηριστικό της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας συνδέεται με το γεγονός ότι στην πράξη η πρωτοβουλία για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και ενέργειες για την επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών αναλαμβάνονται από μεμονωμένα μέλη Δ.Ε.Π. ή ομάδες μελών Δ.Ε.Π., χωρίς τον ουσιαστικό έλεγχο των θεσμικών οργάνων των ιδρυμάτων. Μολονότι υπάρχουν και αρκετές αξιέπαινες εξαιρέσεις, η πρακτική αυτή στις περισσότερες περιπτώσεις αποδείχθηκε προβληματική. Δυστυχώς, ούτε σ' αυτό το θέμα αναμένονται θεαματικές βελτιώσεις από την εφαρμογή του ν. 3685/2008.

Ειδικότερα, στο νόμο δεν αποσαφηνίζεται ότι κύρια ευθύνη για όλα τα βασικά ζητήματα των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών αναλαμβάνουν οι γενικές συνελεύσεις ειδικής σύνθεσης των τμημάτων, με τις συντονιστικές επιτροπές και τις ειδικές διατμηματικές επιτροπές να περιορίζονται σε εισηγητικό ρόλο.

Επίσης δεν κατοχυρώνεται ο χαρακτήρας της συγκλήτου ειδικής σύνθεσης ως ακαδημαϊκού θεσμικού οργάνου, αντίστοιχου των γενικών συνελεύσεων ειδικής σύνθεσης των τμημάτων για τις προπτυχιακές σπουδές, με ουσιαστικό ρόλο στο συντονισμό αλλά και σε θέματα ίδρυσης, συγχώνευσης και κατάργησης προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, καθώς και στην αυστηρή εφαρμογή του εσωτερικού κανονισμού.

Η χρηματοδότηση της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης

Παραπάνω έγινε ήδη λόγος για την ευφορία στην οποία οδήγησε η ύπαρξη του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. και η οποία είχε ως αποτέλεσμα την απόκρυψη των προβλημάτων βιωσιμότητας μεγάλου αριθμού προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών.

Το θέμα είναι καίριο, διότι είναι αδύνατη η κάλυψη των δαπανών για τη συνέχιση των Π.Μ.Σ. από τον υφιστάμενο τακτικό προϋπολογισμό των ιδρυμάτων. Οι ρυθμίσεις του ν. 3685/2008 είναι χωρίς αντίκρισμα, αν η πολιτεία δεν ανταποκριθεί στην προφανή υποχρέωσή της να εγγυηθεί την επαρκή χρηματοδότηση της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

Η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

Παραδοσιακά, η επιστήμη ανανεώνεται με την εκκόλαψη νέων επιστημόνων στα κεντρικά γνωστικά αντικείμενα κάθε τμήματος. Μετά από εμβάθυνση και υπό την καθοδήγηση πεπειραμένων καθηγητών δίδεται στους ικανούς η δυνατότητα ακαδημαϊκής εξέλιξης (promotion). Η διαδικασία αυτή μπορεί υπό προϋποθέσεις να γίνει με παρεμβολή κύκλου ειδίκευσης. Όμως η πλειονότητα των τμημάτων (και όχι μόνον αυτά με χρονική διάρκεια άνω των 4 ετών) τίθεται προ ανυπέρβλητων προβλημάτων, αν ισχύσει ως γενικός κανόνας ότι η κατοχή μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης αποτελεί προϋπόθεση για να μπορεί κάποιος να γίνει δεκτός ως υποψήφιος διδάκτορας (διότι βέβαια δεν μπορεί να αποτελέσει λύση σε γενικότερη κλίμακα η καταχρηστική εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 9, παρ. 1β, του ν. 3685/2008): Απέχουμε πολύ από το να υπάρχει σε κάθε τμήμα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στο οποίο να γίνεται εμβάθυνση σε όλα τα κεντρικά γνωστικά αντικείμενα. Επομένως, ή θα πρέπει να καταδικασθούν πολλές γνωστικές περιοχές σε μαρasmus (ελλείψει ακαδημαϊκής ανανέωσης) ή να γίνει καταχρηστική εφαρμογή του ν. 3685/2008 (δηλ. ένταξη σε τυχόντα κύκλο ειδίκευσης, ασχέτως του κατά περίπτωση αντικειμένου, με μόνον στόχο τη λήψη μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης).

Με την ευκαιρία, ας τονισθεί η μεγάλη χρονική καθυστέρηση στην έγκριση προ-

Ένας νόμος με πολλά ερωτήματα

γραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών: Πριν από την ψήφιση του ν. 3685/2008 λόγω του ότι τότε επέκειτο η νομοθετική ρύθμιση, τώρα λόγω του ότι τα τμήματα πρέπει να ικανοποιούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το νόμο. Προβλήματα σχετιζόμενα με την καθυστέρηση θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί αν ο ν. 3685/2008 προέβλεπε μεταβατικές ρυθμίσεις.

Η μη αναγνώριση της ισοτιμίας με «master»

Στην περίπτωση των πολυτεχνικών τμημάτων (και άλλων τμημάτων με χρονική διάρκεια άνω των 4 ετών) πρόσθετα προβλήματα προκύπτουν από τη μη αναγνώριση της ισοτιμίας του διπλώματος με «master». Σχετικά με το θέμα αυτό, ο αναγνώστης παραπέμπεται στις σχετικές αποφάσεις των συναντήσεων πρυτάνεων πολυτεχνείων και κοσμητόρων πολυτεχνικών σχολών, με πλέον πρόσφατη αυτή της 20ής Σεπτεμβρίου 2008.

Όσο παραμένει η εκκρεμότητα αυτή, τα συγκεκριμένα τμήματα ωθούνται αναγκαστικά σε καταχρηστική εφαρμογή της παραπάνω μνημονευθείσας παρ. 1β. Ακόμη όμως και σε αυτήν την περίπτωση προκύπτει πρόβλημα με την υποχρεωτική περάτωση οργανωμένου κύκλου μαθημάτων στο πλαίσιο προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι τέτοιες διαδικασίες οδηγούν σε σαφή υποβάθμιση των πανεπιστημιακών σπουδών, τη στιγμή που απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. με τυχόν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης αποκτούν περισσότερα δικαιώματα από ένα διπλωματούχο μηχανικό. Από αυτήν την οπτική γωνία, είναι απαράδεκτη η πρόβλεψη στην παρ. 3γ του άρθρου 9 του ν. 3685/2008 για επιμήκυνση κατά ένα έτος του ελάχιστου χρονικού ορίου για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας, με το ν. 3685/2008 εκσυγχρονίζεται το όλο σύστημα των μεταπτυχιακών σπουδών στη χώρα μας. Δυστυχώς, από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι, παρά τις όποιες θετικές ρυθμίσεις στο νόμο αυτό, κάποιες από καιρό διαπιστωμένες δυσλειτουργίες στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση στη χώρα μας θα εξακολουθήσουν να υφίστανται, ενώ αναφέρονται νέες ανυπέρβλητες δυσκολίες στον καθοριστικής σημασίας για την ίδια την υπόσταση των πανεπιστημίων θεσμό της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής.

Τα προβλήματα αυτά δεν μπορούν να λυθούν μόνο με εγκυκλίους του υπουργείου ή με προβλέψεις σε εσωτερικούς κανονισμούς, αλλά απαιτούν διορθωτικές ρυθμίσεις νομοθετικού χαρακτήρα. Όσο γρηγορότερα υλοποιηθούν αυτές, τόσο μικρότεροι θα είναι οι κλυδωνισμοί στο ήδη ταλαιπωρημένο σύστημα της ανώτατης παιδείας στη χώρα μας.

Παρά τις όποιες θετικές ρυθμίσεις στο νόμο, κάποιες από καιρό διαπιστωμένες δυσλειτουργίες στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση στη χώρα μας θα εξακολουθήσουν να υφίστανται, ενώ αναφέρονται νέες ανυπέρβλητες δυσκολίες στον καθοριστικής σημασίας για την ίδια την υπόσταση των πανεπιστημίων θεσμό της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής.

ΠΑΡΑΔΟΘΗΚΕ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Σκαλίζοντας τα παλιά χαρτιά του πανεπιστημίου

Με τη συμβολή των μεταπτυχιακών φοιτητών καταγράφηκε και οργανώθηκε όλο το ιστορικό αρχείο της Φιλοσοφικής.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Β. ΓΟΥΝΑΡΗ

του **Βασίλη Γούναρη**
αναπλ. καθηγητή του Τμήματος
Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Α.Π.Θ.

Καταγράφηκε και οργανώθηκε
όλο το ιστορικό αρχείο της
Φιλοσοφικής από γενέσεώς
της το 1926 έως το χωρισμό
των τμημάτων της στο 1982.

Σημαντικότερη στιγμή της
έρευνας ήταν ο εντοπισμός του
προπολεμικού μητρώου των
φοιτητών που θεωρούνταν από
δεκαετίες ως απολεσθέν.

Το Αρχείο της Φιλοσοφικής Σχολής –ένα ευρύχωρο δωμάτιο στο υπόγειο του Κτιρίου Διοίκησης– δεν αποτελεί κάποια καινοφανή αρχαιολογική ανακάλυψη. Η σημασία του για την ιστορία του Α.Π.Θ. είναι προφανής· τονίστηκε μάλιστα εκ νέου κατά τον πρόσφατο εορτασμό των 75 χρόνων της Φιλοσοφικής, της πρεσβύτερης Σχολής του Πανεπιστημίου. Το σημαντικότερο τμήμα του, τα αναντικατάστατα πρακτικά της κοσμητείας από το 1926 και εξής, είχαν ήδη τοποθετηθεί σε χρηματοκιβώτιο με τη φροντίδα του κοσμήτορα Γεωργίου Γούναρη και του παλαιού συντηρητή της σχολής Τάσου Κουκιάγλου. Ο γραφικός χαρακτήρας του δευτέρου διακρίνεται –και ελπίζουμε να διακρίνεται για αρκετά χρόνια ακόμη– σε διάφορες επιγραφές στο χώρο, θυμίζοντάς μας τη συμβολή του Τάσου στη διάσωση της κληρονομιάς της σχολής.

Οι παλαιότεροι λένε πως τουλάχιστον δύο φορές τα τελευταία τριάντα χρόνια έγιναν σκέψεις και σχέδια για την τακτοποίηση και αρχειοθέτηση του χώρου, που περιλαμβάνει, εκτός από το αρχείο της κοσμητείας, και αυτά των Τμημάτων Ιστορίας - Αρχαιολογίας και Φιλολογίας. Όμως οι προσπάθειες δεν τελεσφόρησαν. Το Αρχείο παρέμενε χώρος συνωστισμού γενεών ολόκληρων φοριαμών και βουνών εγγράφων, όπου μόνον οι έμπειροι υπάλληλοι των γραμματειών μπορούσαν να βρουν το δρόμο τους.

Το 2006, επί πρυτανείας Αναστασίου Μάνθου και κοσμητείας Φοίβου Γκικόπουλου, η προσπάθεια τέθηκε υπό την αιγίδα της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Περιουσίας του Α.Π.Θ., η οποία ενέκρινε, σε δύο δόσεις, συνολικό ποσό 70.000 ευρώ για την υλοποίηση πρότασης που υποβλήθηκε από την καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας - Αρχαιολογίας Άρτεμη Ξανθοπούλου - Κυριακού και τους αναπληρωτές καθηγητές Αγγέλα Σφήκα - Θεοδοσίου και Βασίλη Κ. Γούναρη. Φιλοδοξία της πρότασης ήταν όχι μόνον να καταγραφεί και να τακτοποιηθεί το Αρχείο, αλλά και να γίνει σωστική φωτογράφιση όσο το δυνατόν περισσότερων εγγράφων. Έτσι μόνον θα διευκολυνόταν η αξιοποίησή του από την ιστορική έρευνα.

Την ομάδα που με ζήλο ανέλαβε το τιτάνιο έργο αποτέλεσαν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τομέα Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας Αιμιλία Αιμονιώτη, Ζήσης

Αφού έγινε αναλυτική καταγραφή του υλικού του αρχείου οργανώθηκε και τοποθετήθηκε σε μεταλλική βιβλιοθήκη.

Σκαλίζοντας τα παλιά χαρτιά του πανεπιστημίου

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Β. ΓΟΥΝΑΡΗ

Αντωνίου, Γιάννης Καλλιάρκος, Γιάννης Κεφαλίδης, Αναστασία Μπαμίχα και Κική Τσόκκου υπό την καθοδήγηση της βιβλιοθηκονόμου του τομέα Μαρίας Τρανίδου.

Η οργάνωση

Αφού έγινε αναλυτική καταγραφή του υλικού τοποθετήθηκε όλο (25 m³) σε εκατοντάδες κιβώτια τα οποία στοιβάχτηκαν στους παρακείμενους διαδρόμους. Έτσι, δημιουργήθηκε χώρος, ώστε να απομακρυνθούν οι παλαιοί μεταλλικοί φοριαμοί, να συντηρηθούν οι ξύλινοι, να βαφτεί και να καθαριστεί ο χώρος και, τέλος, να τοποθετηθούν νέα ράφια σε ύψος και μήκος (240 m²), που θα επιτρέψουν την απόθεση του υλικού για μερικές ακόμη δεκαετίες.

Κατόπιν το υλικό της κοσμητείας (550 φάκελοι) εκκαθαρίστηκε από τα πολλαπλά αντίτυπα, τις σκουριασμένες καρφίτσες και τους συνδετήρες, τοποθετήθηκε σε χαρτινούς κλειστούς φακέλους, οι οποίοι αρχειοθετήθηκαν στα ράφια. Η διαδικασία αυτή περιέλαβε επίσης την ταξινόμηση 14.500 προσωπικών φακέλων, κατά Α.Ε.Μ., όλων των φοιτητών της Φιλοσοφικής από το 1926 έως το χωρισμό των τμημάτων της το 1982. Επίσης εκκαθαρίστηκαν και αρχειοθετήθηκαν τα υπηρεσιακά αρχεία των δύο τμημάτων, συνολικά περίπου 500 φάκελοι εγγράφων και 10.000 προσωπικοί φάκελοι φοιτητών. Για το σύνολο του υλικού αυτού ετοιμάστηκαν κατάλογοι και ευρετήρια σε ηλεκτρονικά λογισμικά φύλλα.

Η τελευταία φάση της εργασίας, που άρχισε το φθινόπωρο του 2007, ήταν η φωτογράφιση του αρχείου της κοσμητείας (πλην των φοιτητικών φακέλων και των δεμένων βαθμολογιών) ταυτόχρονα με δύο μηχανές προσαρμοσμένες σε ειδικές βάσεις. Συνολικά τραβήχτηκαν 190.000 φωτογραφίες, που αποθηκεύτηκαν ως αρχεία jpeg σε φορητό σκληρό δίσκο 500 GB. Η φωτογράφιση περιέλαβε τόσο τους 32 τόμους των πρακτικών των συνεδριάσεων της σχολής, από ιδρύσεώς της, όσο και τα δεμένα μητρώα των φοιτητών μέχρι το 1972. Ετοιμάστηκαν επίσης σειρές αντιγράφων σε δίσκους DVD. Το επόμενο βήμα της κοσμητείας θα πρέπει να είναι η αποτύπωση των όρων και των τρόπων πρόσβασης στο υλικό αυτό όσων ερευνητών επιθυμούν να ασχοληθούν με την ιστορία του Α.Π.Θ. Μόνον έτσι θα δικαιωθεί το έργο και η επένδυση.

Η όλη εργασία, μολονότι ενδιαφέρουσα, υπήρξε ταυτόχρονα κοπιώδης και ανθυγιεινή. Πραγματοποιήθηκε χάρη στη συστηματικότητα και την εργατικότητα των μεταπτυχιακών φοιτητών, που είναι άξιοι πολλών επαίνων. Δικαίωσαν με τον καλύτερο τρόπο την εμπιστοσύνη των καθηγητών και της διοίκησης για τη μεγάλη ευθύνη που τους περιέβαλε. Ίσως η σημαντικότερη στιγμή της έρευνας ήταν ο εντοπισμός του προπολεμικού μητρώου των φοιτητών, που θεωρούνταν από δεκαετίες ως απολεσθέν. Είναι ένα βιβλίο γεμάτο από φωτογραφίες της πρώτης γενιάς των φιλόλογων του Α.Π.Θ.· πρόσωπα γεμάτα ζωή, που άλλοτε διακόπηκε απότομα στη δεκαετία του 1940 κι άλλοτε έφερε πολύτιμους επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς καρπούς στη Μακεδονία. Συνομήλικοί τους ήταν οι έξι φοιτητές μας, που ανέσυραν τα χαρτιά τους στην επιφάνεια πολλές δεκαετίες αργότερα. Ευτυχής συγκυρία.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Β. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Β. ΓΟΥΝΑΡΗ

Η ομάδα που ανέλαβε το έργο καταγραφής, τακτοποίησης και φωτογράφισης του αρχείου της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΛΙΚΗΣ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ

Η ίδρυση και λειτουργία του Τελλόγλειου Ιδρύματος

της **Αλεξάνδρας Γουλάκη - Βουτυρά**

γεν. γραμματέα Δ.Σ. Τελλογλείου
Ιδρύματος,
καθηγήτριας του Τμήματος
Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ.

Ένα παράδειγμα ανεκτίμητης κοινωνικής προσφοράς αποτελεί η σπουδαία δωρεά του Νέστορα και της Αλίκης Τέλλογλου στο Α.Π.Θ. και η ίδρυση του Τελλόγλειου Ιδρύματος που κατέχει επάξια τον τίτλο ενός από τους σπουδαιότερους φορείς παραγωγής και ανάπτυξης πολιτισμού στον ελλαδικό χώρο.

Η Αλίκη Τέλλογλου, άνθρωπος με ευαισθησία και προσήλωση στο χώρο των ιδεών αποφάσισε με το σύζυγό της Νέστορα Τέλλογλου να δωρίσουν ολόκληρη την περιουσία τους στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και να προχωρήσουν μαζί με πανεπιστημιακούς δασκάλους και πνευματικούς ανθρώπους στην ίδρυση του Τελλογλείου Ιδρύματος, ενός μουσείου - εκπαιδευτηρίου τέχνης, ενός ιδρύματος «ανοικτού στην πρωτοπορία της τέχνης και την έρευνα», αλλά και τις απαιτήσεις μιας σύγχρονης εκπαίδευσης και δημιουργίας.

Η ιστορία του Νέστορα και της Αλίκης Τέλλογλου

Η ιστορία της ζωής της μοιάζει με παραμύθι και για να την αφηγηθεί κανείς δεν θα έφτανε ένα μεγάλο βιβλίο. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη, οι γονείς της Ναούμ και Λουκία Ωρολογά, πρόσφυγες από την Κωνσταντινούπολη και το Μοναστήρι μεγάλωσαν τέσσερα παιδιά, στην παλιά γειτονιά του Αρχαιολογικού Μουσείου. Από μικρή η Αλίκη Τέλλογλου διψούσε για το διάβασμα και την τέχνη. Το όνειρό της ήταν να σπουδάσει αρχιτεκτονική εσωτερικών χώρων, αλλά τελικά εγγράφηκε στην Ιατρική Σχολή.

Η γνωριμία της με τον Νέστορα Τέλλογλου, μεγαλέμπορο από σημαντική οικογένεια της Σμύρνης, κατέληξε σε γάμο το 1953. Το αξιοπρόσεκτο ζευγάρι, αγαπώντας την τέχνη συγκέντρωσε σιγά σιγά διάφορα έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, μικροτεχνίας, ελληνιστικά και ρωμαϊκά αγγεία, περσικές μινιατούρες και πολλά άλλα, με τον πυρήνα της συλλογής να αποτελείται από αξιόλογο αριθμό έργων ζωγραφικής Ελλήνων και Ευρωπαίων ζωγράφων του 19ου και 20ού αιώνα. Οι δύο συλλέκτες, καθώς η συλλογή μεγάλωνε, θεωρούσαν ότι θα άξιζε τον κόπο να τη χαίρονται όσοι αγαπούν την τέχνη και αποφάσισαν να δώσουν την ευκαιρία να τη χαρεί όσο γίνεται περισσότερος κόσμος. Έτσι, το 1971 παραχώρησαν με ανέκκλητη δωρεά 5.500 έργα τέχνης και όλη τους την περιουσία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Με το Β.Δ. 694/1972 ιδρύθηκε το Τελλόγλειο Ίδρυμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά δυστυχώς μετά από λίγους μήνες ο Νέστωρ Τέλλογλου πέθανε.

Η δημιουργία του Τελλόγλειου Ιδρύματος

Μετά το θάνατο του συζύγου της Νέστορα και παρέλευση 34 χρόνων επίμονων προσπαθειών και απίστευτης υπομονής, η Αλίκη Τέλλογλου μπόρεσε να παραδώσει το

*Το Τελλόγλειο αποτελεί σήμερα
ένα πολιτιστικό ίδρυμα που
προβάλλει την τέχνη στο ευρύ
κοινό με εκθέσεις αλλά και με
την πλούσια συλλογή έργων
ζωγραφικής και γλυπτικής της
νεοελληνικής τέχνης του 19ου
και του 20ού αιώνα.*

Η ίδρυση και λειτουργία του Τελλόγλειου Ιδρύματος

1999 στην πόλη της Θεσσαλονίκης ένα έργο ζωής γι' αυτήν, το οποίο, ολοκληρωμένο σήμερα, αποτελεί το αρτιότερο πολιτιστικό ίδρυμα του είδους που διαθέτει η Ελλάδα, με υψηλών προδιαγραφών δυνατότητες που επιτρέπουν την ανάπτυξη πολλαπλών δραστηριοτήτων στην υπηρεσία της τέχνης και του πολιτισμού.

Συγκινημένη, δικαιωμένη και πάντα ακούραστη, συνέχισε τον αγώνα της μέχρι να δει όλα τα τμήματα του Τελλόγλειου να λειτουργούν. Αγαπούσε την τέχνη όχι σαν γνώση αλλά σαν φίλη. Η τέχνη έγινε φίλος της από πολύ νωρίς, όταν ακόμη μπορούσε να έχει πρόσβαση σε βιβλία ποίησης και λογοτεχνίας. Τα πολλά ταξίδια της στο εξωτερικό της δίδαξαν τη σημασία της παιδείας για όλους τους πολίτες. Έτσι έφτιαξε ένα πολιτιστικό ίδρυμα για να συστήσει τον κόσμο της τέχνης στο ευρύ κοινό και να βοηθήσει τους ανθρώπους να βρουν στην τέχνη καταφύγιο και βοήθημα. Δεν την ενδιέφερε η αναγνώριση, η αγάπη που αισθανόταν μέσα της ήθελε να μείνει στο χώρο, σαν μια αγκαλιά, ακόμη κι όταν η ίδια θα «έφευγε».

Δεν ήταν ποτέ της βολικός άνθρωπος, άλλωστε αν ήταν κάτι τέτοιο θα είχε ξεχάσει το όνειρό της για το Τελλόγλειο Ίδρυμα σε κάποιον από τους δαιδαλώδεις γραφειοκρατικούς διαδρόμους. Πάντα κουβαλούσε μια βαθιά ανθρωπιά, αλλά με την απολυτότητα μιας εφηβείας, που δεν θέλει να βάλει νερό στο κρασί της.

Από νωρίς η αγάπη της για το υλικό, που το αντιμετώπιζε ως προσπάθεια διάσωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και οραματιζόταν να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για αισθητική παιδεία και καλλιέργεια ψυχής, έφερε κοντά τους υποστηρικτές και φίλους, διανοούμενους, καλλιτέχνες, ερευνητές αλλά και απλούς άδολους καθημερινούς ανθρώπους. Έτσι την αρχική προσφορά του ζεύγους Τέλλογλου ακολούθησε σειρά δωρεών που έγιναν και εξακολουθούν να γίνονται στο Τελλόγλειο Ίδρυμα.

Οι συλλογές του Τελλόγλειου

Μετά τη δημιουργία του, η συλλογή εμπλουτίστηκε με αγορές αντιπροσωπευτικών έργων ζωγραφικής και γλυπτικής της νεοελληνικής τέχνης του 19ου και 20ού αιώνα. Ιδιαίτερα σημαντικές στην πορεία του στάθηκαν και οι δωρεές που δέχτηκε το ίδρυμα από καλλιτέχνες και φιλότεχνους. Μεταξύ αυτών η δωρεά του τεχνοκριτικού Τώνη Σπητέρη και της γλύπτριας Ιωάννας Σπητέρη, οι οποίοι παραχώρησαν στο Τελλόγλειο Ίδρυμα το αρχείο τους, τη συλλογή έργων τους και το σύνολο του έργου της Ιωάννας Σπητέρη.

Το Σεπτέμβριο του 2001 ο συλλέκτης Δημήτριος Τσάμης χάρισε στο ίδρυμα τμήμα της συλλογής του, που περιλαμβάνει εξαιρετικά έργα ζωγραφικής, χαρακτηριστικής και λιγότερα γλυπτικής της νεοελληνικής τέχνης.

Ακόμη, πολλοί καλλιτέχνες δώρισαν στο Τελλόγλειο Ίδρυμα δείγματα της δουλειάς τους. Έτσι, στη συλλογή του ιδρύματος αντιπροσωπεύονται η Επτανησιακή Σχολή του 18ου αιώνα (Νικόλαος Καντούνης) και οι σημαντικότεροι Έλληνες καλλιτέχνες του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα (Νικόλαος Γύζης, Συμεών Σαββίδης, Ευάγγελος Ιωαννίδης, Νικηφόρος Λύτρας, Κωνσταντίνος Παρθένης, Γεράσιμος Στέρης, Φώτης Κόντογλου, Κωνσταντίνος Μαλέας). Επίσης, εκπροσωπούνται οι σημαντικότεροι Έλληνες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα, όπως ο Γιάννης Σπυρόπουλος, ο Γιώργος Μπουζιάνης, ο Θανάσης Τσίγκος, ο Νίκος Εγγονόπουλος, ο Δημήτρης Μυταράς και πολλοί άλλοι. Αρκετοί είναι και οι Θεσσαλονικείς καλλιτέχνες, έργα των οποίων υπάρχουν στη συλλογή, όπως οι Νικόλαος Γαβριήλ Πεντζίκης, Νίκος Παραλής, Νίκος και Ξένης Σαχίνης, Λουκάς Βενετούλιας, Κωνσταντίνος Λούστας.

Στη συλλογή του Τελλόγλειου ανήκει και το μνημειώδες έργο «Ο Κόσμος της Κύπρου» του Αδαμάντιου Διαμαντή, το οποίο εκτίθεται μόνιμα στον εκθεσιακό χώρο του ιδρύματος. Η γλυπτική αντιπροσωπεύεται με έργα του Γεράσιμου Σκλάβου, του Χρήστου Καπράλου, της Ναυσικάς Πάστρα, του Δημήτρη Αρμακόλα, του Κυριάκου Καμπαδάκη, του Κωνσταντίνου Κουλεντιανού και άλλων σημαντικών γλυπτών. Εξαιρετική είναι και η συλλογή των χαρακτικών και σχεδίων του ιδρύματος, η οποία εμπλουτίστηκε σημαντικά από τη δωρεά Σπητέρη και κυρίως από τη δωρεά Τσάμη.

Αντιλαμβάνεται, λοιπόν, κανείς ότι η ευεργεσία της Αλίκης Τέλλογλου ξεφεύγει από τα όρια μιας απλής αγαθοεργίας και εντάσσεται στο άχρονο πλαίσιο της ανθρωπίνης δημιουργίας.

Η Αλίκη Τέλλογλου, που έφυγε από τη ζωή τον περασμένο Ιούνιο (23/6/08).

ΟΙ ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η αξία μιας δωρεάς

της Θεοδώρας Τσιουτσιουνάρα

Προϊσταμένης
του Τμήματος Κληροδοτημάτων
Α.Π.Θ.

Ο θεσμός των δωρεών στον τόπο μας είναι πολύ παλιός και εξελίχθηκε ανά τους αιώνες ανάλογα με τις συνθήκες κάθε εποχής. Οι μορφές των δωρεών από την εποχή των χορηγιών που ήταν υποχρεωτικές δωρεές των πλουσίων πολιτών της αρχαίας Αθήνας με σκοπό την κάλυψη αμυντικών δαπανών και δαπανών παιδείας και πολιτισμού μέχρι τη σημερινή εποχή της ανιδιοτελούς δωρεάς ιστών και οργάνων σώματος, ως δείγμα αλtruισμού προς το συνάνθρωπο, είναι ποικίλες και διαφορετικής σημασίας.

Ο κατάλογος βέβαια των «εθνικών δωρητών και ευεργετών» ξεδιπλώνεται πλέον με αργούς ρυθμούς για την αναγραφή με χρυσά γράμματα κάποιας εξέχουσας δωρεάς είτε επειδή εξέλιπε η «ανέχεια» που υπήρχε παλαιότερα στην πατρίδα μας, είτε επειδή οι Νεοέλληνες κυριαρχούνται –πολλές φορές δικαιολογημένα– από άλλα αισθήματα προς τον τόπο και τους ανθρώπους, που πηγάζουν από το σύγχρονο τρόπο ζωής.

Με τη σημερινή της μορφή, η δωρεά είναι παροχή ή υπόσχεση παροχής από κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο σε άλλο, ενός περιουσιακού στοιχείου χωρίς την απαίτηση ανταλλάγματος, που σημαίνει ότι η δωρεά παράγει νομική υποχρέωση μόνον εκ μέρους του δωρητή. Η δωρεά ως σύμβαση μεταξύ δωρητή και δωρεοδόχου απαιτεί και την αποδοχή της εκ μέρους του δωρεοδόχου.

Οι δωρητές κατατάσσονται σε διαφορετική κλίμακα και ύψος ανάλογα με την αξία της δωρεάς τους, που κρίνεται από τον δωρεοδόχο («δωρητής», «ευεργέτης» «μεγάλος ευεργέτης»). Αυτό δεν σημαίνει ότι τυγχάνουν ή θα πρέπει να τυγχάνουν λιγότερου σεβασμού, εκτίμησης και ευγνωμοσύνης οι «μικροί δωρητές», των οποίων μάλιστα η συμβολή στην ενίσχυση των στόχων του δωρεοδόχου είναι αναλογικά πολλαπλάσιας αξίας σε σχέση με την οικονομική τους επιφάνεια και την κοινωνική τους θέση.

Οι κατηγορίες των δωρεών

Οι δωρεές προς το Α.Π.Θ. ακολουθούν χρόνο με το χρόνο πτωτική τάση και χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Από την άποψη του δωρούμενου πράγματος: δωρεές σε είδος (κινητή ή ακίνητη περιουσία), δωρεές σε χρήμα, και δωρεές σε υπηρεσίες.
- Από την άποψη του δωρητή: δωρεές εν ζωή και δωρεές αιτία θανάτου.
- Από την άποψη του σκοπού τους: δωρεές που γίνονται για συγκεκριμένο σκοπό, δωρεές άνευ ειδικού σκοπού και δωρεές με επιδιωκόμενο σκοπό που δεν συνάγεται επαρκώς από το δωρητήριο έγγραφο (σπανιότερα).

Στην τελευταία περίπτωση ως σκοπός της δωρεάς θεωρείται η εξυπηρέτηση του σκοπού τον οποίο επιδιώκει το ίδρυμα (εκπαιδευτικός).

Όλες οι δωρεές αποπνέουν ένα ενδιαφέρον προσφοράς στο βωμό της πνευματικής και πολιτιστικής ανόδου του τόπου και αντανakλούν συγχρόνως το βαθύ αίσθημα εμπιστοσύνης που έχουν οι δωρητές προς το πανεπιστήμιο, ότι αυτό θα εκπληρώσει τους όρους ή το σκοπό της δωρεάς τους.

Οι σχολές του Α.Π.Θ. που προέχουν στην προτίμηση των δωρητών είναι πρώτα η Ιατρική και κατόπιν η Σχολή Θετικών Επιστημών.

Δωρεές που προκάλεσαν εντύπωση

Χειρονομίες δωρητών του Α.Π.Θ. που προξενούν ιδιαίτερη εντύπωση είναι:

- η δωρεά το 1958 του Λάζαρου Φελέκη, που πρόσφερε στην Οφθαλμολογική Κλινική της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. τους οφθαλμούς του «άμα τω θανάτω του»,
 - η δωρεά το 1977 του Κωνσταντίνου Φαρμακίδη, που δώρισε το χρυσό του ρολόι,
 - η δωρεά του Γυμνασίου REUTLINGEN της Γερμανίας ύψους 2.000 γερμανικών μάρκων για τις ανασκαφές στη Βεργίνα υπό τον Μανόλη Ανδρόνικο,
 - η δωρεά ενός μικροσκοπίου από τον καθηγητή Δ. Μουρελάτο, το 1992, που αγοράστηκε με χρήματα που έλαβε ο δωρητής ως βραβείο μαζί με τους συνεργάτες του από την Ακαδημία Αθηνών για μελέτες σχετικές με την έρευνα του καρκίνου.
- Σπουδαίες δωρεές βιβλίων σημανόντων προσώπων προς το Α.Π.Θ. υπήρξαν:
- της Αριστοβούλης Λοπρέστη (1959), αδελφής του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, που

Όλες οι δωρεές αποπνέουν ένα ενδιαφέρον προσφοράς στο βωμό της πνευματικής και πολιτιστικής ανόδου του τόπου και αντανakλούν συγχρόνως το βαθύ αίσθημα εμπιστοσύνης που έχουν οι δωρητές προς το πανεπιστήμιο, ότι αυτό θα εκπληρώσει τους όρους ή το σκοπό της δωρεάς τους.

Η αξία μιας δωρεάς

- ▶ δώρισε περίπου 8.289 τόμους βιβλίων του αδελφού της και του πατέρα της,
- ▶ του ομογενούς Ιωάννη Τρικόνγλου (1960), που δώρισε περίπου 11.000 τόμους βιβλίων, καθώς και άλλα ιστορικά κειμήλια,
- ▶ του Δημοσθένους Στεφανίδη (1975), καθηγητή πολιτικής οικονομίας και κοσμήτορα της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ., πρύτανη κατά την περίοδο 1934 - 1935, που δώρισε περίπου 8.000 τόμους βιβλίων,
- ▶ του Αλεξάνδρου Σβώλου (1956), που δώρισε 3.000 βιβλία, κ.ά.

Όταν μια δωρεά κινδυνεύει να ανακληθεί

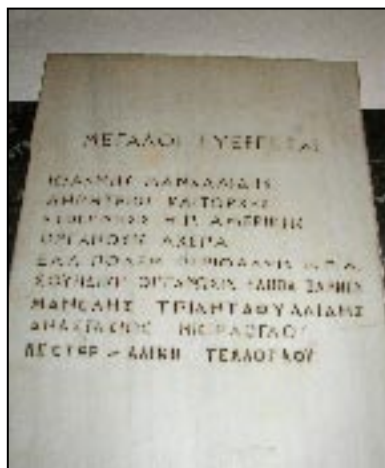
Από τα παραπάνω, δεν συμπεραίνεται ότι μία δωρεά που κρίνεται από το Α.Π.Θ. ως ιδιαίτερα σημαντική και μεγάλης αξίας αλλά περιέχει ασύμφορο όρο, όπως και όρο που καθιστά αδύνατη την πραγματοποίηση του σκοπού της, απορρίπτεται από την αρχή. Τουναντίον καταβάλλεται προσπάθεια τροποποίησης του «ασύμφορου» όρου της δωρεάς σε συνεννόηση πάντα με το δωρητή ή αναγραφής από το δωρητή πρόσθετου όρου στη δωρεά του ότι σε περίπτωση αδυναμίας πραγματοποίησης του όρου ή του σκοπού της δωρεάς του μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο ή χωρίς συγκεκριμένο περιθώριο, αυτή θα χρησιμοποιηθεί για άλλον ή παρεμφερή εκπαιδευτικό σκοπό του Α.Π.Θ. κατά την κρίση του πρυτανικού του συμβουλίου.

Με τον τρόπο αυτό, δεν χάνονται τα περιουσιακά στοιχεία των δωρεών που ενισχύουν και στηρίζουν το έργο του πανεπιστημίου αλλά και αποτρέπεται η μελλοντική ανάκληση δωρεών ακίνητης περιουσίας.

Η συνήθης αιτιολογία ανάκλησης δωρεάς είναι η μη εκτέλεση του σκοπού της μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα (νόμιμος και βάσιμος λόγος ανάκλησης) που βαρύνουν το δωρεοδόχο με το στίγμα του «ανίκανου» να εκμεταλλευτεί το προϊόν μιας δωρεάς, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη εκάστοτε οι πραγματικές αντικειμενικές δυσκολίες που συντελούν στην αδυναμία εκτέλεσης του σκοπού της.

Ο δωρεοδόχος, εάν μετά το θάνατο του δωρητή διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα πραγματοποίησης του κοινωφελούς σκοπού της δωρεάς, μπορεί να ζητήσει με αίτησή του στο Εφετείο Αθηνών την τροποποίηση του ή σε περίπτωση δωρεάς χρηματικού ποσού την ενοποίηση της δωρεάς με άλλη ή με άλλες που δεν μπορούν και αυτές να εκπληρώσουν το σκοπό τους για την εκπλήρωση ενός κοινού και παρεμφερούς σκοπού.

Η προσέλκυση δωρητών και χορηγών από πανεπιστημιακά ή άλλα ιδρύματα για την ενίσχυση του σκοπού και των στόχων τους γίνεται με ενέργειες του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων.

Ο δωρεοδόχος, εάν μετά το θάνατο του δωρητή διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα πραγματοποίησης του κοινωφελούς σκοπού της δωρεάς, μπορεί να ζητήσει με αίτησή του στο Εφετείο Αθηνών την τροποποίησή του ή σε περίπτωση δωρεάς χρηματικού ποσού την ενοποίηση της δωρεάς με άλλη ή με άλλες που δεν μπορούν και αυτές να εκπληρώσουν το σκοπό τους για την εκπλήρωση ενός κοινού και παρεμφερούς σκοπού.

Κίνητρα για προσέλκυση δωρητών

Το Α.Π.Θ. θα μπορούσε να ξεκινήσει μια τέτοια εκστρατεία προσέλκυσης δωρητών, παρέχοντας ως εγγύηση ακόμη και στους πιο δύσπιστους ή καχύποπτους μελλοντικούς δωρητές το «όνομά» του.

Η επίτευξη ενός τέτοιου στόχου προϋποθέτει:

- **τη σωστή και διαρκή τήρηση στοιχείων και αρχείου των δωρεών και δωρητών** (μητρώο δωρητών) από το αρμόδιο Τμήμα Περιουσίας του Α.Π.Θ. (εξαιρουμένων των δωρεών που γίνονται για τη βράβευση ή την οικονομική ενίσχυση φοιτητών ή πτυχιούχων του Α.Π.Θ., τις οποίες διαχειρίζεται το Τμήμα Κληροδοτημάτων),
- **την προβολή των δωρεών και δωρητών** (εξαιρουμένων των δωρητών που επιθυμούν την ανωνυμία),
- **την επαρκή και ποιοτική ηλεκτρονική πληροφόρηση - ενημέρωση των νέων εν δυνάμει δωρητών** σχετικά με τις δωρεές,
- και, τέλος, **την παροχή διευκολύνσεων στους δωρητές** για ανάκτηση μέσω της ιστοσελίδας του Α.Π.Θ. εντύπων (φόρμας) δωρητηρίων επιστολών, σύστασης ηλεκτρονικά χρηματικής δωρεάς και κατάθεσης του ποσού της χωρίς μετάβαση του δωρητή στην Τράπεζα κ.τ.λ.

Αν συνειδητοποιήσουμε ότι τελικός αποδέκτης μιας δωρεάς προς το κράτος ή προς κάποιο νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου δεν είναι άλλος από το κοινωνικό σύνολο, μέρος του οποίου είμαστε όλοι, θα πρέπει να υποστηρίξουμε το θεσμό των δωρεών και να γίνουμε σωστοί διαχειριστές τους.

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΩΝ 80 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ

Το Τμήμα Φυσικής «ανοίγει τις θύρες» του στους πολίτες

Την ευκαιρία να επισκεφθούν τους χώρους και τα ερευνητικά εργαστήρια του Τμήματος Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και να ξεναγηθούν από τους καθηγητές του ιδρύματος είχαν μαθητές και πολίτες που επιθυμούν να γνωρίσουν την επιστήμη της φυσικής από κοντά και πέρα από το σχολικό βιβλίο.

Η πρωτοβουλία για την εκδήλωση «Ανοιχτές Θύρες» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της εξωστρέφειας και της διαδραστικότητας του πανεπιστημίου με την κοινωνία και εντάσσεται στις εκδηλώσεις του εορτασμού των 80 χρόνων του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Τα ερευνητικά εργαστήρια που δέχθηκαν επισκέψεις από το κοινό της πόλης και μαθητές λυκείου και γυμνασίου ήταν:

- Το Εργαστήριο Ατομικής και Πυρηνικής Φυσικής, στο οποίο πραγματοποιήθηκε ξενάγηση και επίδειξη σε διατάξεις μετρήσεων ραδιενέργειας, ατομικών φασμάτων και φαινομένων ατομικής και πυρηνικής φυσικής.
- Το Εργαστήριο Ηλεκτρονικής Μικροσκοπίας, στο οποίο παρουσιάστηκαν προηγμένα μικροσκόπια που χρησιμοποιούν δέσμη ηλεκτρονίων και παρέχουν πολύ καλή διακριτική ικανότητα, η οποία μπορεί να φτάσει μέχρι και στις διαστάσεις ενός ατόμου. Τα συγκεκριμένα μικροσκόπια χρησιμοποιούνται για τη μελέτη της δομής του όγκου των υλικών και τις επιφάνειάς τους.
- Το Εργαστήριο Λεπτών Υμενίων, Νανοσυστημάτων και Νανομετρολογίας, στο οποίο παρουσιάστηκαν συστήματα ανάπτυξης προηγμένων υλικών, πάχους μερικών δεκάδων νανομέτρων (λεπτά υμενία, επικαλύψεις), σε συνθήκες υπερυψηλού κενού, καθώς και διατάξεις μέτρησης των οπτικών, μηχανικών, επιφανειακών και δομικών ιδιοτήτων τους με υψηλή διακριτική ικανότητα.
- Το Εργαστήριο Φυσικής της Ατμόσφαιρας, στο οποίο οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με συστήματα μετρήσεων διαφόρων ατμοσφαιρικών παραμέ-

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

τρων, όπως του στρώματος του όζοντος, της υπεριώδους ακτινοβολίας, των ατμοσφαιρικών αιωρημάτων, καθώς και με εφαρμογές δορυφορικών μετρήσεων για την παρακολούθηση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.

- Το Εργαστήριο Αστρονομίας, στο οποίο έγινε επίδειξη των αστρονομικών όργανων που διαθέτει το αστεροσκοπείο για παρατηρήσεις του ήλιου την ημέρα και του έναστρου ουρανού τη νύχτα.
- Το Εργαστήριο Υπολογιστικής Φυσικής, στο οποίο παρουσιάστηκε το σύμπλεγμα υπολογιστών (GRID), που χρησιμοποιείται για πολύπλοκους υπολογισμούς και προσομοιώνει την πολύπλοκη και πολλές φορές χασοτική συμπεριφορά της φύσης.
- Το Εργαστήριο Ραδιοεπικοινωνιών, στο οποίο αναπτύχθηκαν μέθοδοι μέτρησης της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και της ακτινοβολίας που εκπέμπουν τα κινητά τηλέφωνα.
- Το Εργαστήριο Ηλεκτρονικής, στο οποίο εκτέθηκαν απλά ηλεκτρονικά κυκλώματα με βάση τρανζίστορ, διόδους, ενισχυτές, φίλτρα, γεννήτριες παλμών, που επιτελούν απλές αυτόματες λειτουργίες. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε επίδειξη του εργαστηρίου σχεδίασης ολοκληρωμένων κυκλωμάτων.
- Το Εργαστήριο Ηλεκτρικών Κυκλωμάτων, στο οποίο παρουσιάστηκαν απλά ηλεκτρικά κυκλώματα συνεχούς εναλλασσόμενου ρεύματος και η λειτουργία τους (π.χ. ανορθωτές αμπερόμετρα, βολτόμετρα κ.ά.).
- Το Γενικό Εργαστήριο Φυσικής, στο οποίο έγινε επίδειξη των διατάξεων μετρήσεων βασικών φυσικών μεγεθών (ταχύτητα, επιτάχυνση, τάση, θερμοκρασία, κ.τ.λ.) με τη χρήση απλών πειραμάτων.
- Το Εργαστήριο Διδακτικής της Φυσικής, στο οποίο αναπτύχθηκαν σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας της φυσικής με τη χρήση πολυμέσων και διαδραστικών εργαλείων.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Συνάντηση ιστορίας και έρευνας

Παλιά ιατρικά μηχανήματα, φωτογραφίες και άλλα αντικείμενα που έχουν σχέση με την ιστορία της σχολής συγκεντρώθηκαν στο Μουσείο Ιστορίας Ιατρικής του Α.Π.Θ.

Νέο χαρακτήρα αποκτά το Μουσείο Ιστορίας Ιατρικής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, έπειτα από τη δημοσίευση της οικείας υπουργικής απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση προβλέπει, εκτός από την ίδρυση του μουσείου, τον καθορισμό του εσωτερικού κανονισμού, προσδίδοντας την απαραίτητη νομική υπόσταση σε αυτό. Με τον τρόπο αυτό, όπως άλλωστε εκτιμά και ο συντονιστής της Επιτροπής του Μουσείου, καθηγητής Βασίλειος Κόκκας, το μουσείο δεν περιορίζεται πλέον στον εκθεσιακό του ρόλο, αλλά ενσωματώνει τόσο την εκπαίδευση όσο και την έρευνα.

Η Επιτροπή του Μουσείου προετοιμάζοντας το έδαφος γι' αυτή την απόφαση, κατασκεύασε και εξόπλισε δύο αίθουσες που αποτέλεσαν τους πρώτους χώρους του μουσείου. Στη μία, που βρίσκεται δίπλα από το αρχείο της σχολής, μπορεί να βρει κανείς διδακτορικές διατριβές μελών του Διδακτικού και Επιστημονικού Προσωπικού της Ιατρικής Σχολής. Στην άλλη, η οποία βρίσκεται στο χώρο διδασκαλίας των ξένων γλωσσών, συγκεντρώνονται και τοποθετούνται αντικείμενα που έχουν σχέση με την πορεία και τη λειτουργία της σχολής, όπως παλιά ιατρικά μηχανήματα, φωτογραφίες, προσωπικά αντικείμενα διατελεσάντων καθηγητών και συγγράμματα.

Αρωγοί στη σημαντική αυτή προσπάθεια της Επιτροπής του Μουσείου είναι ο πρόεδρος του Α.Π.Θ., καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος, που στηρίζει ηθικά και υλικά το έργο της, καθώς και οι πρόεδροι της σχολής (πρώην και νυν αντίστοιχα), καθηγητές Ιωάννης Μπόντης και Νικόλαος Ντόμπρος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Προτεραιότητα η ένταξη των παιδιών των μεταναστών

Ελληνικό Παρατηρητήριο για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση ιδρύθηκε με πρωτοβουλία ερευνητικής ομάδας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. και αποτελεί ένα συλλογικό εγχείρημα 52 ερευνητών, εκπαιδευτικών και στελεχών από όλη την Ελλάδα.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των μελών του, η ίδρυσή του με την έναρξη της ακαδημαϊκής και σχολικής χρονιάς αποτελεί ευτυχή συγκυρία, καθώς στην Ελλάδα τη τελευταία δεκαετία γίνονται πολυεπίπεδες δραστηριότητες για την καλύτερη δυνατή ένταξη των παιδιών των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Από παρεμβάσεις που γίνονται σε σχολεία έχουν ήδη καταγραφεί θετικά αποτελέσματα σε πολλά επίπεδα. Τέτοιες παρεμβάσεις όμως, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σωρευτικά, μεγιστοποιώντας το όφελος για σχολεία και μαθητές, δεν έχουν συνοχή και συνέχεια. Από την άλλη μεριά υπάρχουν φορείς, κρατικοί και μη, καθώς και ερευνητές που δραστηριοποιούνται με επιτυχία σε θέματα διαπολιτισμικής παιδείας, για τους οποίους το Παρατηρητήριο στοχεύει να αποτελέσει σημείο αναφοράς.

Συγκεκριμένα, το Παρατηρητήριο φιλοδοξεί να αποτελέσει:

- Πόλο διασύνδεσης και υποστήριξης των σχολικών μονάδων με στόχο:
 - τη σύνδεση των σχολείων με οργανισμούς που ασχολούνται με θέματα μεταναστευτικής πολιτικής,
 - τη συνεργασία δημοτικών σχολείων, γυμνασίων και

λυκείων για την αποτελεσματικότερη εκπαίδευση των μαθητών,

- τη διασύνδεση του λυκείου με επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες και με την αγορά εργασίας,
- την υποστήριξη διασχολικών συνεργασιών.
- Εστία διαπολιτισμικού διαλόγου με στόχο να δημιουργηθούν:
 - δίκτυα επικοινωνίας εκπαιδευτικών, στελεχών και κοινωνικών εταίρων,
 - φόρουμ για την ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ σχολείων, πανεπιστημίων, αρμόδιων φορέων και τοπικών κοινωνιών.
- Κέντρο τεκμηρίωσης για την έρευνα και την εκπαιδευτική πολιτική με στόχο:
 - τη συγκρότηση αρχείου στατιστικών στοιχείων, νομοθεσίας, διδακτικού και επιμορφωτικού υλικού,
 - τη δημιουργία μητρώου εξειδικευμένων επιστημόνων,
 - τη σύνδεση με ανάλογα παρατηρητήρια άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
 - την καταγραφή πρωτογενών στοιχείων για σχολικές επιδόσεις και μαθητική διαρροή στο πολυπολιτισμικό σχολείο.

Πρόεδρος της προσωρινής διοικούσας επιτροπής του Παρατηρητηρίου είναι η καθηγήτρια του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής της Φιλοσοφικής Σχολής Ζωή Παπαναούμ.

Κινηματογραφικές λέσχες υπάρχουν πολλές

... KinoKlub όμως ένα!

Μια πρωτοβουλία στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας για τη μετάφραση κινηματογραφικών ταινιών, που όμως ξεφεύγει από την απλή μετάφραση. Γίνεται μάθημα και ταυτόχρονα ενδιαφέρουσα ενασχόληση και διδακτικό παιχνίδι.

Το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, όταν στα τέλη του 2007 ίδρυσε τη δική του Λέσχη και την ονόμασε **KinoKlub** πρωτοτύπησε, διότι στο πλαίσιο αυτής της Κινηματογραφικής Λέσχης προβάλλονται γερμανικές ταινίες οι οποίες δεν έχουν ποτέ μέχρι τώρα προβληθεί στην Ελλάδα και οι οποίες υποτιτλίζονται στα ελληνικά από φοιτήτριες του Τμήματος.

Αφορμή απετέλεσε το μάθημα υποτιτλισμού της Ανθής Βηδενμπίερ κατά το χειμερινό εξάμηνο 2007/08. Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές –σε ομάδες των 3-4 ατόμων– επέλεξαν 10 ταινίες άγνωστες στην Ελλάδα, απομαγνητοφώνησαν το σε-νάριο, το μετέφρασαν και το μετέτρεψαν σε υπότιτλους με το πρόγραμμα Subtitle Workshop και την πολύτιμη βοήθεια του σκηνοθέτη Απόστολου Καρακάση (διδάσκοντας βάσει Π.Δ. 407 στο Τμήμα Κινηματογράφου του Α.Π.Θ.).

Αποδείχτηκε μια διαδικασία επίπονη –όπως συνήθως το εγχείρημα της μετάφρασης– συχνά ψυχοφθόρα –ειδικά εξαιτίας της εργασίας σε ομάδες και του απίθανου 3 ή 4 μεταφραστές να συμφωνήσουν στην ίδια απόδοση– αλλά και μοναδική, επειδή έδωσε τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στην πράξη, παρουσιάζοντας στο τέλος ένα πραγματικά «έτοιμο προϊόν», ανώτερο μάλιστα από μεταφραστικής άποψης από πολλές ταινίες του εμπορίου.

Με αυτό τον τρόπο, αφενός συνειδητοποίησαν τις δυσκολίες που εμπεριέχει η διαμεσολάβηση ανάμεσα σε δυο πολιτισμούς και αφετέρου βίωσαν τη χαρά και την ικανοποίηση κάθε μεταφραστή, όταν καταφέρνει να αποκωδικοποιήσει και να αναπαραγάγει τα μυστικά ενός ξένου κόσμου για ανθρώπους που δεν γνωρίζουν τη γλώσσα του: σε αυτή την περίπτωση για τους συμφοιτητές τους, τους φίλους και συγγενείς τους, που γεμίζουν κάθε φορά την αίθουσα προβολής.

Οι προβολές

Από το Δεκέμβριο του 2007 το KinoKlub παρουσιάζει μία φορά το μήνα μια ταινία, η οποία προβάλλεται στην αίθουσα του Ινστιτούτου Goethe Θεσσαλονίκης. Τόσο το

Ινστιτούτο Goethe, όσο και άλλοι φορείς από το χώρο της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, όπως η Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας και η Πανελλήνια Ένωση Μεταφραστών, αναγνώρισαν από την αρχή την πρωτότυπη αυτή προσπάθεια και την πολλή δουλειά που κρύβεται πίσω της, και με τις χορηγίες τους παρέιχαν στους δημιουργούς και στους κινηματογραφόφιλους τη δυνατότητα να κλείνουν τις βραδιές των προβολών, προσφέροντας μετά από το «θέαμα» και «άρτο» και «οίνο» και δημιουργώντας έτσι ένα πλαίσιο ιδανικό για συζητήσεις και ανταλλαγές απόψεων (μεταφραστικών και άλλων).

Η είσοδος είναι φυσικά δωρεάν και κάθε προβολή αναγγέλλεται από τη δική της αφίσα και τα δικά της πληροφοριακά φυλλάδια, που επίσης δημιουργούν και διανέμουν με δική τους πρωτοβουλία οι φοιτητές.

Η επιτυχία του εγχειρήματος

Το μάθημα δεν διδάσκεται πλέον, οι ενθουσιασμένοι όμως κινηματογραφόφιλοι και εκκολαπτόμενοι μεταφραστές ξεπέρασαν κάθε προσδοκία της διδάσκουσας και συνεχίζουν... Υποτιτλίζουν νέες ταινίες με τις οποίες σκοπεύουν να τροφοδοτούν το KinoKlub για πολύ καιρό ακόμη. Η δουλειά τους εξάλλου ξεπέρασε και τις δικές τους προσδοκίες αλλά και τα όρια του τμήματος.

Απόδειξη ότι ήδη πολλοί καθηγητές της γερμανικής γλώσσας ζητούν την άδεια να προβάλλουν τις ταινίες στο πλαίσιο των μαθημάτων τους. Μάλιστα για το Μάιο του 2008 προγραμματίζεται η προβολή τους σε ένα αφιέρωμα στο γερμανικό κινηματογράφο που διοργανώνεται από την Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας για τα φροντιστήρια και τα σχολεία στη Ρόδο.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<http://metafrash.blogspot.com>,

<http://www.facebook.com/group.php?gid=7120774091>

Ανθή Βηδενμπίερ,

λέκτορας Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Το Α.Π.Θ. πρωτοπόρο στη χειρουργική προεκπαίδευση των ειδικευόμενων ιατρών της οφθαλμολογίας

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Νέοι ειδικευόμενοι ιατροί εκπαιδεύονται στις τελευταίες χειρουργικές τεχνικές της οφθαλμολογίας στα πειραματικά χειρουργεία που διοργανώνει το Εργαστήριο Πειραματικής Οφθαλμολογίας.

Ηθερινή σειρά των οφθαλμολογικών πειραματικών χειρουργειών του Α.Π.Θ., που διοργανώνεται από το Εργαστήριο Πειραματικής Οφθαλμολογίας, με διευθυντή των αναπληρωτή καθηγητή Ιατρικής Βασίλειο Καραμπατάκη πραγματοποιήθηκε φέτος για τρίτη χρονιά. Ειδικευόμενοι και ειδικοί ιατροί από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό εκπαιδεύτηκαν στο ετήσιο πειραματικό χειρουργείο του Α.Π.Θ., με στόχο τη βελτίωση των χειρουργικών τους επιδόσεων.

Στη φετινή εκπαιδευτική σειρά, που διήρκεσε από τις 27 έως και τις 30 Αυγούστου, οι ιατροί εκπαιδεύτηκαν στις τελευταίες χειρουργικές τεχνικές της οφθαλμολογίας, εναλλασσόμενοι στις θέσεις του πειραματικού χειρουργείου. Για το λόγο αυτό αναπτύχθηκαν 22 πειραματικές χειρουργικές μονάδες, πλήρως εξοπλισμένες με χειρουργικά μικροσκόπια και μηχανήματα χειρουργικής καταρράκτη, αμφιβληστροειδούς και κερατοειδούς, έχοντας ειδικά μόνιτορ, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτή τους.

Τα πειραματικά χειρουργεία πραγματοποιήθηκαν σε αίθουσες ξενοδοχείου της πόλης σε συνεργασία με την Α', Β' και Γ' Πανεπιστημιακές Οφθαλμολογικές Κλινικές του Α.Π.Θ., την Ελληνική Εταιρεία Καταρράκτη και Διαθλαστικής Χειρουργικής, ενώ η υποστήριξη έγινε από την Οφθαλμολογική Εταιρεία Βόρειας Ελλάδας.

Η θεματολογία του Πειραματικού Σχολείου περιελάμβανε χειρουργική του καταρράκτη, του γλαυκώματος, υαλοειδο - αμφιβληστροειδική χειρουργική, διαθλαστική χειρουργική, τραυματιολογία - ειδικά ράμματα και ενδοϋαλοειδικές εγχύσεις φαρμάκων.

Η έναρξη της φετινής διοργάνωσης πραγματοποιήθηκε

παρουσία του πρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιου Μάνθου, ο οποίος τιμήθηκε για τη στήριξη που παρείχε στο έργο του εργαστηρίου. Επίσης, τιμήθηκαν για τη συμβολή τους ο πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. καθηγητής Νικόλαος Ντόμπρος, ο αναπληρωτής πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής καθηγητής Βασίλειος Ταρλατζής, η γραμματέας της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. Στέλλα Τσόκου, ο διευθυντής της Γ' Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής Κλινικής Συμεών Λάκε, ο διευθυντής της Β' Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής Κλινικής Σταύρος Δημητράκος, ο διευθυντής της Α' Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής Κλινικής και πρόεδρος της Οφθαλμολογικής Εταιρείας Βόρειας Ελλάδας Νικόλαος Γεωργιάδης.

Το Εργαστήριο Πειραματικής Οφθαλμολογίας του Α.Π.Θ. είναι ένα πρότυπο εργαστήριο, το μοναδικό στην Ελλάδα και από τα πρωτοπόρα διεθνώς. Καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους το εργαστήριο εκπαιδεύει χειρουργικά τους ειδικευόμενους ιατρούς των πανεπιστημιακών κλινικών και των νοσοκομείων της Θεσσαλονίκης και όλης της Ελλάδας, καθώς και φοιτητές του προγράμματος ERASMUS που επιθυμούν να εκπαιδευθούν, με βάση ένα ετήσιο πρόγραμμα χειρουργικής εκπαίδευσης.

Η σημαντικότητα του έργου του συνίσταται στο γεγονός ότι το οφθαλμολογικό χειρουργείο έχει ιδιαιτερότητες που καθιστούν ιδιαίτερα επικίνδυνη την απευθείας και εξαρχής εκπαίδευση των ιατρών στους ασθενείς. Υπ' αυτή την έννοια είναι απαραίτητο κάθε νέος οφθαλμίατρος να αποκτά χειρουργική προπαιδεία στο πειραματικό χειρουργείο σε εξορυχθέντες οφθαλμούς πειραματόζων πριν εισέλθει στο κανονικό χειρουργείο.

Δασολογία χωρίς σύνορα

36 φοιτητές Δασολογίας από το Α.Π.Θ., ένα γερμανικό και ένα ρουμανικό πανεπιστήμιο συμμετείχαν σε εντατικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Βραζον της Ρουμανίας.

Ένα διακρατικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που βοηθά τους φοιτητές της Δασολογίας να ασκηθούν σε θέματα συστηματικής βοτανικής, σταθμολογίας, φυτοκοινωνιολογίας και δασοκομίας.

Με επιτυχία και πολύ καλές εντυπώσεις ολοκληρώθηκε το πρώτο μέρος του τριετούς εντατικού εκπαιδευτικού προγράμματος για φοιτητές Δασολογίας, που πραγματοποιήθηκε από τις 4 έως τις 15 Αυγούστου 2008 στο Βραζον Ρουμανίας. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τρία πανεπιστήμια από τη Γερμανία, τη Ρουμανία και την Ελλάδα.

Το εντατικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα υποβλήθηκε από τη Γερμανία με γενικό συντονιστή του προγράμματος τον Prof Dr Dr h.c. Albert Reif. Από την Ελλάδα συμμετέχει το Εργαστήριο Δασικής Βοτανικής - Γεωβοτανικής της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ. με υπεύθυνο τον επίκουρο καθηγητή Κων/νο Θεοδωρόπουλο. Στο Βραζον συμμετείχαν συνολικά 42 άτομα (12 φοιτητές και 2 εκπαιδευτές από κάθε χώρα).

Οι 36 συμμετέχοντες φοιτητές (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί) ασκήθηκαν σε θέματα συστηματικής βοτανικής,

σταθμολογίας, φυτοκοινωνιολογίας και δασοκομίας.

Το εντατικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα χωρίστηκε σε θεωρητικό και πρακτικό μέρος. Μετά από την παρουσίαση της μεθοδολογικής προσέγγισης για κάθε επιμέρους γνωστικό αντικείμενο από τους εκπαιδευτές, οι φοιτητές καλούνταν να εφαρμόσουν στην πράξη τη μεθοδολογία. Τελικό στάδιο ήταν η επεξεργασία των δεδομένων με κατάλληλα προγράμματα Η/Υ και μεθόδους, η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη σχέση βλάστησης και χαρακτηριστικών τόπου και η παρουσίαση των συμπερασμάτων αυτών από τους φοιτητές με ομαδικές παρουσιάσεις.

Επίσημη γλώσσα του εντατικού εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν η αγγλική.

Το εντατικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα άφησε καλές εντυπώσεις σε όλους τους συμμετέχοντες. Η επόμενη συνάντηση θα γίνει το καλοκαίρι του 2009 στο Freiburg Γερμανίας.

Τράπεζα αίματος του Α.Π.Θ.

Η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής του Α.Π.Θ. έχει οργανώσει Τράπεζα Αίματος, η οποία λειτουργεί από το Νοέμβριο του 2001 για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η ίδρυση της Τράπεζας Αίματος και ο κανονισμός λειτουργίας της έχουν εγκριθεί από τη σύγκλητο του Α.Π.Θ. Η Τράπεζα Αίματος λειτουργεί στο Κέντρο Αιμοδοσίας, το οποίο στεγάζεται στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ.

Για την ενίσχυση της Τράπεζας Αίματος διοργανώνεται κάθε Νοέμβριο και Μάιο εθελοντική αιμοδοσία, η οποία γίνεται στην Αίθουσα Τελετών του Α.Π.Θ. Η αιμοδοσία του Μαΐου εντάσσεται στις εκδηλώσεις της Φοιτητικής Εβδομάδας και η αντίστοιχη του Νοεμβρίου στις εκδηλώσεις της επετείου του Πολυτεχνείου. Κάθε μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας ή μέλος της οικογένειάς του μπορεί, όμως, να προσφέρει αίμα καθημερινά στο Κέντρο Αιμοδοσίας στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ για την ενίσχυση της Τράπεζας Αίματος του Α.Π.Θ. Το αίμα αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον ίδιο και την οικογένειά του σε περίπτωση ανάγκης. Μέχρι τώρα έχουν συγκεντρωθεί 1.200 (κατά προσέγγιση) φιάλες αίματος και από αυτές έχουν δοθεί 800 φιάλες (κατά προσέγγιση).

Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής, λειτουργεί και ομάδα δοτών αιμοπεταλίων για όποτε παραστεί ανάγκη.

Έγινε ... αστεροειδής!

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΑΔΗΣ)

*Η Διεθνής Αστρονομική Ένωση
τίμησε το λέκτορα του Τμήματος
Φυσικής του Α.Π.Θ. Κλεομένη
Τσιγάνη προσδίδοντας το όνομά
του σε αστεροειδή.*

Ο Έλληνας αστρονόμος και λέκτορας του Τμήματος Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης **Κλεομένης Τσιγάνης** τιμήθηκε από την επιτροπή της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης (I.A.U.), προσδίδοντας το όνομά του στον αστεροειδή που μέχρι πριν λίγο καιρό ήταν γνωστός με τα στοιχεία 1999 RC221. Στο εξής ο αστεροειδής αυτός θα ονομάζεται 21775 Tsiganis, όπου ο αριθμός 21775 δηλώνει τη θέση του αστεροειδούς στον κατάλογο εκείνων των οποίων η τροχιά έχει υπολογισθεί με ακρίβεια.

Σύμφωνα με την επίσημη αιτιολόγηση της επιλογής του ονόματος από την επιτροπή που αναφέρεται στη σχετική ιστοσελίδα του Jet Propulsion Laboratory (J.P.L.) της Ν.Α.Σ.Α. (<http://ssd.jpl.nasa.gov>), «ο Κλεομένης Τσιγάνης από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης εργάζεται στη χαστική διάχυση των αστεροειδών και στην επίδραση του όψιμου σφοδρού βομβαρδισμού (Late Heavy Bombardement) στη δομή των αστεροειδών που ανήκουν στα τρωικά σμήνη και στην κύρια ζώνη».

Ο αστεροειδής 1999 RC221 ανακαλύφθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 1999 με το τηλεσκόπιο LONEOS του αστεροσκοπείου Lowell. Έχει διάμετρο περίπου 3 χιλιόμετρα και η τροχιά του έχει μεγάλο ημίμαξον 2,23 αστρονομικές μονάδες, εκκεντρότητα 0,14, κλίση 5 μοιρών ως προς το επίπεδο της τροχιάς της Γης και περίοδο 3,33 έτη.

Ο Κλεομένης Τσιγάνης πήρε το πτυχίο Φυσικής το 1996 και το διδακτορικό του δίπλωμα το 2002 από το Τμήμα Φυσικής του Α.Π.Θ. Θέμα της διδακτορικής του διατριβής ήταν η χαστική διάχυση των αστεροειδών. Στη συνέχεια πήρε υποτροφία από το πρόγραμμα Marie Curie της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εργάστηκε για δύο χρόνια στο αστεροσκοπείο της Νίκαιας. Εκεί έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ομάδα που εισηγήθηκε το μοντέλο της δημιουργίας του ηλιακού συστήματος, το οποίο είναι σήμερα γενικά αποδεκτό, και συνέδεσε τον όψιμο σφοδρό βομβαρδισμό με τη δομή της ζώνης των αστεροειδών. Σήμερα είναι λέκτορας στον Τομέα Αστροφυσικής, Αστρονομίας και Μηχανικής του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Άλλος Έλληνας το όνομα του οποίου έχει δοθεί σε αστεροειδή είναι ο ακαδημαϊκός Σταμάτης Κριμιζής, υπεύθυνος πολλών διαπλανητικών αποστολών της NASA. Ο Κλεομένης Τσιγάνης όμως είναι ο πρώτος Έλληνας με σπουδές εξ ολοκλήρου στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο Α.Π.Θ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Τιμητική διάκριση στον καθηγητή Νίκο Τερζή

Με το **Ιωβηλαίο Μετάλλιο Comenius** τιμήθηκε στο Αργυρόκαστρο ο καθηγητής της παιδαγωγικής (και πρόσφατα συνταξιολογηθείς από το Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής) **Νίκος Τερζής**, που υπήρξε πρόεδρος (και ιδρυτής) της Βαλκανικής Παιδαγωγικής Εταιρείας.

Η απονομή έγινε «σε αναγνώριση της αριστείας του στην προώθηση και διάδοση του ανθρωπιστικού μηνύματος της Παιδαγωγικής και της Εκπαίδευσης». Στη Βαλκανική Παιδαγωγική Εταιρεία συμμετέχουν οι χώρες: Αλβανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Π.Γ.Δ.Μ., Ρουμανία, Σερβία και Τουρκία.

Τον τιμώμενο προσφώνησε ο καθηγητής Viorel Nicolescu, αναφέροντας μεταξύ άλλων:

Εκ μέρους του Κέντρου Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης της Ρουμανίας (Center Step by Step for Education and Professional Development) είμαστε ευτυχείς που προσφέρουμε στον Καθηγητή Νίκο Τερζή το Ιωβηλαίο Μετάλλιο Comenius, που θεσμοθετήθηκε από το κέντρο μας σε 20 αντίτυπα, για να τιμήσουμε αυτούς τους λίγους οι οποίοι σε έναν κόσμο που πολλές φορές ωθείται προς άλλες κατευθύνσεις, παραμένουν πιστοί στη σοφία και είναι ολοκληρωμένοι δάσκαλοι, βοηθώντας μας, όπως λέει ένας ποιητής, «να είμαστε κάτι περισσότερο από απλές πέτρινες πλάκες χωρίς πηγές».

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

SMART EYES

Ακόμη μια παγκόσμια διάκριση για το Smart Eyes

Το βραβείο «Καινοτόμου Ειδικής Υπηρεσίας» κέρδισε το πρόγραμμα «**SmartEyes**» του Α.Π.Θ. στο πλαίσιο της ετήσιας απονομής των Global Telecoms Business Innovation Awards. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου στο Λονδίνο και το «SmartEyes» διακρίθηκε μεταξύ άλλων αντίστοιχων πρωτοποριακών προγραμμάτων. Το ερευνητικό πρόγραμμα «SmartEyes» αφορά άτομα με προβλήματα όρασης και πραγματοποιείται από το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών.

Το βραβείο παρέλαβαν από πλευράς Α.Π.Θ. ο αντιπρύτανης, καθηγητής Σταύρος Πανάς και ο επίκουρος καθηγητής Λεόντιος Χατζηλεοντιάδης. Ο κ. Πανάς υπογράμμισε ότι η απονομή αυτού του βραβείου καταδεικνύει ότι το Α.Π.Θ., το μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της νοτιοανατολικής Ευρώπης, συνδυάζει εκπαίδευση και έρευνα σε πολλούς τομείς, έχοντας μέσα στις βασικές του προτεραιότητες την αξιοποίηση της τεχνολογίας για την ενίσχυση των ατόμων με αναπηρία.

Το «SmartEyes» βρίσκεται στην τελική φάση ολοκλήρωσής του, καθώς χρήστες από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη δοκιμάζουν ήδη τις δυνατότητες και τη λειτουργία του σε πραγματικό αστικό περιβάλλον, στο πλαίσιο της εξαμήνης πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος.

Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πέμπτη σημαντική διάκριση για το «SmartEyes», καθώς το Δεκέμβριο του 2007 το πρόγραμμα κέρδισε το «Βραβείο Κοινού» στην Έκθεση «European Marketplace on Corporate Social Responsibility», στις Βρυξέλλες. Το πρόγραμμα έχει, επίσης, τιμηθεί με το τρίτο βραβείο στο World Technology Competition Imagine Cup 2004 της Microsoft (Βραζιλία) και με το πρώτο βραβείο στο European Technology Competition Imagine Cup 2004 (Cambridge). Τον Ιούλιο του 2008 το «SmartEyes» κέρδισε το βραβείο «Assistive Technology Innovation Award in Transportation» στο πλαίσιο της απονομής των βραβείων ACCESS-IT 2008 στις Βρυξέλλες.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τιμήθηκε
με το διεθνές
Βραβείο
Prigogine

Για την καθοριστική του συμβολή στη μαθηματική θεμελίωση της θεωρίας των πολύπλοκων ανοικτών συστημάτων και του χάους τιμήθηκε με το διεθνές βραβείο Prigogine ο πρόεδρος του Τμήματος Μαθηματικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγητής **Ιωάννης Αντωνίου**.

Το βραβείο απονεμήθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε στη Σκιάθο, υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στο πλαίσιο των εργασιών διεθνούς συνεδρίου με θέμα: «*Η βιώσιμη πόλη 2008*». Το βραβείο Prigogine θεσπίστηκε από το Πανεπιστήμιο της Σιένα και το Τεχνολογικό Ινστιτούτο Wessex, προκειμένου να τιμάται η μνήμη του νομπελίστα Ilya Prigogine και απονέμεται κάθε χρόνο σ' έναν επιστήμονα που διακρίνεται παγκοσμίως για την έρευνά του στα πολύπλοκα οικολογικά συστήματα.

Ο καθηγητής Ι. Αντωνίου ανέδειξε τον εποικοδομητικό ρόλο του χρόνου στην οργάνωση των πολύπλοκων συστημάτων, καθώς και την πιθανολογική - στατιστική περιγραφή της πολυπλοκότητας και του χάους στη φύση. Η θεωρία αυτή είναι σε θέση να προσφέρει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο περιγραφής φυσικών και βιολογικών καταστάσεων, όπως τα καιρικά φαινόμενα αλλά και ο τρόπος λειτουργίας του γονιδιώματος, ενώ παράλληλα μπορεί να αναπτύξει νέα υπολογιστικά πρότυπα, όπως οι ανοσοϋπολογισμοί, να συμβάλει στη μελέτη της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων στους δρόμους κ.ά.

Ο τιμώμενος διαθέτει πλούσιο συγγραφικό έργο που καλύπτει ένα ευρύ πεδίο εφαρμογών της πολυπλοκότητας (βιοϊατρική, πληροφορική και Διαδίκτυο, νανοτεχνολογία). Πρωτοστάτησε στην ανάπτυξη της ευρωρωπαϊκής επιστημονικής συνεργασίας και διατέλεσε επί μια δεκαετία αναπληρωτής διευθυντής των Διεθνών Ερευνητικών Ινστιτούτων Φυσικής και Χημείας Σολβέ (Solway) στις Βρυξέλλες, την περίοδο κατά την οποία διευθυντής ήταν ο Ilya Prigogine. Παράλληλα, συνεχίζει την προσφορά του στην επιστημονική κοινότητα, καθώς είναι επίτιμος καθηγητής στα πανεπιστήμια Αγίας Πετρούπολης και Λομονόσωφ της Μόσχας και μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Διεθνούς Κέντρου Πυρηνικών Ερευνών στη Ρωσία.

Στις διεθνείς διακρίσεις του περιλαμβάνονται το βραβείο De Donder της βελγικής ακαδημίας επιστημών και το βραβείο Kapitza της αντίστοιχης ρωσικής.

Για τον εποικοδομητικό ρόλο του χρόνου στην οργάνωση των πολύπλοκων συστημάτων, καθώς και την πιθανολογική - στατιστική περιγραφή της πολυπλοκότητας και του χάους στη φύση.

Στόχος του Α.Π.Θ. η διάδοση της ελληνικής γλώσσας

Εκατόν πενήντα αλλοδαπούς - αλλογενείς και ομογενείς προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές πανεπιστημίων του εξωτερικού υποδέχθηκαν στα τέλη Αυγούστου ο πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος, η αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου, ο αντιπρύτανης και πρόεδρος της Επιτροπής Ερευνών καθηγητής Σταύρος Πανάς, καθώς και μέλη της Επιτροπής Σπουδών.

Οι υπότροφοι φοιτητές, σπουδαστές της ελληνικής γλώσσας και μέλη ομογενειακών οργανώσεων της διασποράς, προέρχονται από 28 χώρες και παρακολούθησαν μαθήματα στο θερινό πρόγραμμα του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ. από 18 Αυγούστου έως 12 Σεπτεμβρίου 2008. Η υποτροφία που τους χορηγείται καλύπτει τα τέλη εγγραφής και τα διδάκτρα φοίτησης και παρέχει οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη προσωπικών εξόδων διαμονής, διατροφής και συμμετοχής σε παράλληλες πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνει το Σχολείο.

Στόχος του προγράμματος υποτροφιών είναι η διάχυση της ελληνικής γλώσσας και η ενίσχυση των ελληνικών σπουδών, η ανάπτυξη δεσμών συνεργασίας με τα πανεπιστήμια προέλευσης, καθώς και η ανάδειξη των εννοιών της φιλοξενίας και της διαπολιτισμικότητας.

Οι ελληνικές σπουδές στα παρευξείνια πανεπιστήμια

Παράλληλα με την παραπάνω δραστηριότητα, το Α.Π.Θ. συνεχίζει να στηρίζει το πρόγραμμα «ΙΑΣΩΝ», που λειτουργεί υπό την αιγίδα της συγκλήτου του ιδρύματος, υπό την επίβλεψη της αντιπρυτάνεως Αθανασίας Τσατσάκου. Η αντιπρύτανης είχε συνάντηση με τους 35 αριστούχους υπότροφους σπουδαστές του προγράμματος στα τέλη Αυγούστου στην αίθουσα της συγκλήτου, στην πρυτανεία του Α.Π.Θ. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, οι φοιτητές, που πορεύονται από 13 πανεπιστήμια των παρευξείνιων χωρών, ευχαρίστησαν θερμά τις πρυτανικές αρχές για τη στήριξη που τους παρέχουν τόσο στις σπουδές, όσο και στη διαμονή τους στην Ελλάδα.

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η σύναψη επίσημων διαπανεπιστημιακών συμφωνιών του Α.Π.Θ. με επίλεκτα παρευξείνια πανεπιστήμια που διαθέτουν ή θέλουν να αναπτύξουν ελληνικές σπουδές. Η εκτέλεση του προγράμματος πραγματοποιείται από ομάδα καθηγητών της Φιλοσοφικής Σχολής με επικεφαλής τον καθηγητή Ι. Ν. Καζάζη και συντονίστρια την καθηγήτρια Ιστορίας Α. Ξανθοπούλου - Κυριακού.

Το Α.Π.Θ. μέσω του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ» στηρίζει τις ελληνικές σπουδές σε 20 περίπου πανεπιστήμια της περιοχής αυτής, προκειμένου να ιδρυθούν τμήματα ελληνικών σπουδών, που θα λειτουργούν ως ευέλικτες ακαδημαϊκές μονάδες. Επιπλέον, ενισχύει τα ήδη υπάρχοντα τμήματα, ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή ενός πλήρους ακαδημαϊκού προγράμματος σπουδών και κατ' επέκταση ενός τίτλου σπουδών επίσημα αναγνωρισμένου στις χώρες τους.

Την υπογραφή διαπανεπιστημιακών συμφωνιών ακολουθεί η αποστολή βιβλιοθηκών νεοελληνικής λογοτεχνίας και ελληνικών σπουδών, ενώ παράλληλα το Α.Π.Θ. παρέχει ένα σημαντικό δίκτυο υποτροφιών για διδάσκοντες και διδασκόμενους, διεξάγει εκπαιδευτικά σεμινάρια και μεταφραστικά εργαστήρια και, τέλος, δίνει υλικοτεχνική υποστήριξη, κατάλληλη για τη φυσιογνωμία του κάθε τμήματος. Η ομάδα εργασίας του Α.Π.Θ. παρακολουθεί συνεχώς και ανανεώνει την εφαρμογή των συμφωνιών.

Η χρηματοδότηση του προγράμματος πραγματοποιείται από τα έσοδα της Επιτροπής Ερευνών του ιδρύματος, ενώ ουσιαστική συνεισφορά έχουν το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, αλλά και το Υπουργείο Παιδείας. Σε σταθερή βάση, βοήθεια παρέχεται από το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Α.Π.Θ., τη Β' Φοιτητική Εστία και το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

Το πρότυπο ολοκληρωμένο πρόγραμμα «ΙΑΣΩΝ» περιλαμβάνει, εκτός των γλωσσικών μαθημάτων, και έναν κύκλο ακαδημαϊκών διαλέξεων, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς τόπους, καθώς και άλλες πολιτιστικές δράσεις.

Διαπανεπιστημιακές συμφωνίες συνάπτει το Α.Π.Θ. με επίλεκτα παρευξείνια πανεπιστήμια που διαθέτουν ή θέλουν να αναπτύξουν ελληνικές σπουδές. Εμπλουτίζει τα τμήματα με βιβλιοθήκες νεοελληνικής λογοτεχνίας, διεξάγει εκπαιδευτικά σεμινάρια και παρέχει ένα ευρύ δίκτυο υποτροφιών για διδάσκοντες και διδασκόμενους.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΙΔΗΣ)

Στιγμιότυπο από την υποδοχή των αλλοδαπών φοιτητών.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΑΔΗΣ)

Με εφόδιο την ελληνική γλώσσα

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης η καθιερωμένη εκδήλωση του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, παρουσία του πρύτανη του ιδρύματος καθηγητή Αναστάσιου Μάνθου, της αντιπρυτάνεως ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού καθηγήτριας Αθανασίας Τσατσάκου, του αντινομάρχη Θεσσαλονίκης Διονύση Ψωμάδη, του γενικού προξένου της Βουλγαρίας Plamen Ivanov, του γενικού προξένου της Γαλλίας Christian Thimonier, του γενικού προξένου της Ουκρανίας Sergii Shutenko, του υποπροξένου του τουρκικού προξενείου Simsir Sezai Tolga, του ακολούθου της πρεσβείας της Τουρκίας Kaya Ilkay Erman και του ακολούθου της πρεσβείας της Ρωσίας Goncharov Evgeny.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν 335 σπουδαστές από 46 χώρες, που παρακολούθησαν τα μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο θερινό πρόγραμμα του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ. Στον παραπάνω αριθμό συμπεριλαμβάνονται 102 υπότροφοι του Α.Π.Θ., που έχουν επιλεγεί μεταξύ υποψηφίων φοιτητών και επιστημόνων από διάφορες χώρες, καθώς και 98 σπουδαστές του προγράμματος "Erasmus" από 62 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, που παρακολουθούν ειδικά μαθήματα γλωσσικής προετοιμασίας, των οποίων η οικονομική ενίσχυση πραγματοποιείται από το Ιδρύμα Κρατικών Υποτροφιών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

*Εκδήλωση στη νομαρχία για τους
335 αλλοδαπούς σπουδαστές
που παρακολούθησαν τα θερινά
μαθήματα του Σχολείου Νέας
Ελληνικής Γλώσσας.*

Επιστημονική συνεργασία του Α.Π.Θ. με πανεπιστήμιο του Πεκίνου

Αντιπροσωπεία του πανεπιστημίου China University of Political Science and Law του Πεκίνου, αποτελούμενη από τον αντιπρόεδρο του πανεπιστημίου καθηγητή Τσου Γιουγκ και τον υπεύθυνο του Τμήματος Διεθνούς Συνεργασίας κ. Λι Τσι, συναντήθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου με την αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε κατόπιν αιτήματος του κινεζικού πανεπιστημίου, το οποίο εξέφρασε την επιθυμία να συνάψει συμφωνία επιστημονικής συνεργασίας

με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, που πραγματοποιήθηκε σε θερμό κλίμα και στην οποία συμμετείχαν ο πρόεδρος του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ. καθηγητής Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου και ο πρόεδρος του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Α.Π.Θ. καθηγητής Θεόδωρος Χατζηπαντελής, επιβεβαιώθηκε η επιθυμία των δύο πλευρών για σύσφιξη των σχέσεών τους, η επισφράγιση της οποίας έγινε με την υπογραφή μνημονίου εκδήλωσης πρόθεσης επιστημονικής συνεργασίας.

Καταδεικνύοντας το μέλλον της επιστήμης και της τεχνολογίας

Το 5ο διεθνές συνέδριο «Νανοεπιστήμες και Νανοτεχνολογίες» (NN08) πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Το NN08 διοργανώνεται από το ομότιτλο Διατμηματικό - Διεπιστημονικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Α.Π.Θ., του οποίου διευθυντής είναι ο πρόεδρος του Τμήματος Φυσικής καθηγητής Στέργιος Λογοθετίδης, και υποστηρίζεται από το δίκτυο NANONET και το Εργαστήριο Λεπτών Υμενίων - Νανοσυστημάτων και Νανομετρολογίας του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. Σκοπός του συνεδρίου ήταν να εντείνει τις επιστημονικές συζητήσεις και να θεμελιώσει τη δικτύωση και συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών, ερευνητικών και βιομηχανικών φορέων στα θέματα των νανοεπιστημών και νανοτεχνολογιών. Οι θεματικές ενότητες που περιλαμβάνονταν στις εργασίες του NN08 ήταν:

- νανοβιοτεχνολογία και νανοϊατρική,
- νανοϋλικά και νανομηχανική,
- λεπτά υμένια,
- μετα - υλικά και spintronic,
- οργανικά ηλεκτρονικά & photonics και νανοηλεκτρική,
- νανοτεχνολογία στην ενέργεια και στο περιβάλλον,
- θεωρητική και υπολογιστική μοντελοποίηση στη νανοκλίμακα,
- νανομετρολογία και επιστημονικά όργανα,

- εμπορευματοποίηση της νανοτεχνολογίας.

Τα επιστημονικά αυτά πεδία αποτέλεσαν αντικείμενα ανάπτυξης από διακεκριμένους επιστήμονες και ερευνητές διεθνούς εμβέλειας, ενώ παράλληλα έγιναν παρουσιάσεις, καθώς και έκθεση επιστημονικών οργάνων που σχετίζονται με τη νανοτεχνολογία.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από 12 έως 18 Ιουλίου το «θερινό σχολείο στις νανοεπιστήμες και νανοτεχνολογίες», αλλά και η γενική συνέλευση των μελών του NANONET στο Τμήμα Φυσικής του Α.Π.Θ. Το θεματικό δίκτυο NANONET, που υποστηρίζει το συνέδριο, είναι μία πρωτοβουλία, που ξεκίνησε το 2003, για την προώθηση της συνεργασίας και επικοινωνίας ερευνητικών και επιχειρηματικών φορέων που ασχολούνται ενεργά με τον τομέα των νανοτεχνολογιών και νανοβιοτεχνολογιών στην Ελλάδα. Σήμερα συμμετέχουν 55 εργαστήρια, περίπου 20 από το Α.Π.Θ. και τα υπόλοιπα από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, έχοντας ως στόχο:

- το συντονισμό των δράσεων που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα στο χώρο των νανοτεχνολογιών από τους ερευνητικούς και βιομηχανικούς φορείς,
- την ενίσχυση των δεσμών του δικτύου με την παραγωγή και
- τη συνεχή διεύρυνσή του στη χώρα μας και στο εξωτερικό.

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΚΙΝΗΣΑΝ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Η τηλεϊατρική και οι εφαρμογές της στην κατ' οίκον φροντίδα

Οι εξελίξεις της τηλεϊατρικής και οι εφαρμογές της στην κατ' οίκον φροντίδα ήταν τα αντικείμενα της ημερίδας με τίτλο «*Η εξ αποστάσεως κατ' οίκον φροντίδα στην Ελλάδα, στην Κύπρο και στην Ιταλία*», που πραγματοποιήθηκε την 1η Σεπτεμβρίου στο αμφιθέατρο του Ιδρύματος Παιδείας και Πολιτισμού και διοργανώθηκε από το Εργαστήριο Ιατρικής Πληροφορικής του Α.Π.Θ.

Τις εργασίες της ημερίδας παρακολούθησαν επιστήμονες από το χώρο της ιατρικής πληροφορικής, ιατροί, νοσηλευτές, υπεύθυνοι διοικητικών υπηρεσιών υγείας, φοιτητές αλλά και αρκετοί ενδιαφερόμενοι από το ευρύ κοινό.

Το θέμα που αναπτύχθηκε αποτελεί ένα εγχείρημα, που αφορά την προώθηση της εκπαίδευσης στις ιατρικές και βιολογικές επιστήμες με χρήση πολυμέσων και προηγμένων τεχνολογιών Διαδικτύου, με τη συνεργασία του Α.Π.Θ., του Πανεπιστημίου Κύπρου, του University of Naples II (Ιταλία), του Γενικού Νοσοκομείου Πάφου, του Πανεπιστημίου Πατρών και του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Η ημερίδα διοργανώθηκε στο πλαίσιο του έργου «IntraMEDnet - A Mediterranean Research and Higher Education Intranet in Medical and Biological Sciences» του προγράμματος Interreg IIIB Archimed, που υλοποιείται, με την υποστήριξη των πρυτανικών αρχών του Α.Π.Θ., από το Εργαστήριο Ιατρικής Πληροφορικής, με επιστημονικά υπεύθυνο τον επίκουρο καθηγητή ιατρικής πληροφορικής Παναγιώτη Μπαμίδη.

Ο άνθρωπος του Νεάντερταλ και η εξέλιξή του

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Παρουσιάστηκαν στοιχεία από σύγχρονες έρευνες για την εξέλιξη του ανθρώπου σε διάλεξη της Κ. Χαρβάτη από το Ινστιτούτο Μαξ Πλανκ, που οργάνωσε το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Διάλεξη με θέμα: «Νεάντερταλ και *Homo sapiens*: Η άφιξη του σύγχρονου ανθρώπου στην Ευρώπη και ο ρόλος των αρχαίων πληθυσμών στην εξέλιξη του ανθρώπου» διοργάνωσε στις 9 Οκτωβρίου στο Μουσείο Εκμαγείων, στο νέο κτίριο της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο Τομέας Αρχαιολογίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Κεντρική ομιλήτρια της εκδήλωσης ήταν η ερευνήτρια του διεθνούς φήμης γερμανικού Ινστιτούτου Εξελικτικής Ανθρωπολογίας «Μαξ Πλανκ» και αναπληρώτρια καθηγήτρια στο City University of New York Graduate Center **Κατερίνα Χαρβάτη**. Η κ. Χαρβάτη ανέπτυξε θέματα σχετικά με την παλαιοβιολογία, τη συμπεριφορά και εξέλιξη του ανθρώπου του Νεάντερταλ και παρουσίασε την πρόσφατη έρευνά της στο θέμα της εξέλιξης του σύγχρονου ανθρώπου. Με τη διάλεξή της προσπάθησε να απαντήσει σε σημαντικές πλευρές του συγκεκριμένου επιστημονικού και ερευνητικού πεδίου που παραμένουν θολές ακόμη και σήμερα. Μερικές από τις θεματικές που τέθηκαν ήταν αν ο Νεάντερταλ ήταν μέρος του είδους μας *Homo sapiens* ή ξεχωριστό βιολογικό είδος, πώς επιβίωσαν στην Ευρώπη των παγετώνων, αλλά και τι συνέβη όταν εμφανίστηκαν οι πρόγονοί μας *Cro - Magnon*.

Η κ. Χαρβάτη είναι παλαιoανθρωπολόγος και ειδικεύεται στην εξέλιξη των Νεάντερταλ, στην καταγωγή του σύγχρονου ανθρώπου και στην εφαρμογή τρισδιάστατης γεωμετρικής μορφομετρίας στην ανθρωπολογία. Διεξάγει έρευνες στην Ευρώπη και στην Αφρική και διευθύνει παλαιoανθρωπολογική έρευνα πεδίου στην Ελλάδα (Aliakmon Paleolithic / Paleoanthropological Survey project). Η πρόσφατη δημοσίευσή της στο περιοδικό «Science» σχετικά με ένα πρώιμο εύρημα απολιθώματος σύγχρονου ανθρώπου στη Νότια Αφρική, που συνυπογράφει η κ. Χαρβάτη μαζί με ομάδα ερευνητών, επιλέχθηκε από το περιοδικό «TIME Magazine» ως μία από τις 10 καλύτερες επιστημονικές δημοσιεύσεις του 2007.

ΤΑ ΝΕΑ ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΝΑΛΥΘΗΚΑΝ ΣΤΟ 3ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιβάλλον και υγεία

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Υπό την αιγίδα του Τμήματος Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και με τη στήριξη των πρυτανικών αρχών του ιδρύματος, η Πανελλήνια Ένωση Βιοεπιστημόνων (Π.Ε.Β.), σε συνεργασία με τα πανεπιστημιακά τμήματα βιοεπιστημών και τα ερευνητικά ινστιτούτα της χώρας, διοργάνωσαν το 3ο πανελλήνιο συνέδριο με θέμα: «Περιβάλλον και Υγεία» από τις 26 έως και 28 Σεπτεμβρίου στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Το συνέδριο ήταν αφιερωμένο στον εορτασμό του 2008 ως έτους για τον πλανήτη Γη.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ανακοινώθηκαν τα σύγχρο-

να επιστημονικά δεδομένα και η έρευνα που πραγματοποιείται στην Ελλάδα, στους τομείς των βιοεπιστημών και πιο συγκεκριμένα στους τομείς:

- της επίδρασης της ρύπανσης στην υγεία,
- της βιολογίας, της ποιότητας ζωής και της βιοηθικής,
- της βιοπαρακολούθησης, της αξιολόγησης και εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην υγεία.

Στις εργασίες του συνεδρίου εντάχθηκαν και θέματα που σχετίζονται με τη διδασκαλία των βιοεπιστημών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και αναδείχθηκαν τα νέα πεδία παροχής υπηρεσιών στον επαγγελματικό τομέα.

Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Την καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης της Ισπανίας **Maria Buti Ferret** και τον καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Ίνσμπρουκ της Αυστρίας **Αθήναιο Φιλίππου** αναγόρευσε σε επίτιμους διδασκόντες της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για το ερευνητικό τους έργο σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 22 Σεπτεμβρίου στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η προσφώνηση των τιμώμενων έγινε από τον πρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τον πρόεδρο της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. καθηγητή Νικόλαο Ντόμπρο. Οι έπαινοι αποδόθηκαν από την καθηγήτρια Μαρία Ραπτοπούλου - Γιγή και από τον αναπληρωτή καθηγητή Δημήτριο Κούβελα.

Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από την τιμώμενη καθηγήτρια Maria Buti Ferret με θέμα: «*Prevention and management of HBV drug resistance*», ενώ ο καθηγητής Αθήναιος Φιλίππου στην αντιφώνησή του ανέπτυξε το θέμα: «*Ο μίτος στους θρύλους της νευροδιαβίβασης*».

Η καθηγήτρια παθολογίας και ηπατολογίας Maria Buti Ferret αποτελεί μια εξέχουσα επιστημονική προσωπικότητα στο χώρο της ηπατολογίας. Το κλινικό και ερευνητικό της έργο εστιάστηκε τα τελευταία 15 χρόνια κυρίως στις ιογενείς ηπατίτιδες, αλλά και σε παθήσεις του ήπατος.

Η εξαιρετική συμβολή στην έρευνα του καθηγητή φαρμακολογίας Αθήναιος Φιλίππου αναφέρεται κυρίως στην ανάπτυξη της μεθόδου «push pull». Χάρη στη μέθοδό του είναι σήμερα εφικτός ο προσδιορισμός των νευρομεταβιβαστών ή/και των νευροτροποποιητών που απελευθερώνονται αμέσως σε έναν πυρήνα του εγκεφάλου και ρυθμίζουν μία λειτουργία. Η ξεχωριστή σημασία της μεθόδου έγκειται στο γεγονός ότι μόνο με ανάλογη τεχνική είναι δυνατή η νευροχημική χαρτογράφηση του εγκεφάλου, η οποία βοηθάει στην αντίληψη του τρόπου λειτουργίας του και στην παρέμβαση με φαρμακευτικά μόρια.

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ύστερα από ομόφωνη πρόταση των διδασκόντων του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, αναγόρευσε σε επίτιμο διδάκτορά του τον κριτικό, δοκιμιογράφο και μεταφραστή **Δημήτρη Ραυτόπουλο** σε τελετή που πραγματοποιήθηκε στις 15 Οκτωβρίου στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η προσφώνηση του τιμώμενου έγινε από τον πρόεδρο του Τμήματος καθηγητή Αντώνιο Ρεγκάκο. Οι έπαινοι αποδόθηκαν από την αναπληρώτρια καθηγήτρια της νεοελληνικής φιλολογίας Μαίρη Μικέ, ενώ ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από τον κ. Ραυτόπουλο με θέμα: «*Το “σφάλμα” της κριτικής μεταξύ θεωρίας και δοκιμής*».

Ο κ. Δημήτρης Ραυτόπουλος αποτελεί ένα εξαιρετο παράδειγμα κριτικής οξύνοιας των μεταπολεμικών χρόνων, έχοντας καταθέσει από νωρίς τα διαπιστευτήριά του στην περιπέτεια του κριτικού λόγου στον τόπο μας.

Ήταν ένα από τα ιδύνοντα μέλη του περιοδικού «Επιθεώρηση Τέχνης» (1955 - 1967), ψυχή του μεταδικτατορικού Ηριδανού, μαχητικός διανοούμενος, αταλάντευτος υπερασπιστής των απόψεών του απέναντι στους εξουσιαστικούς μηχανισμούς, αρθρογράφος της εφημερίδας «Αυγή», δοκιμιογράφος, συγγραφέας και μεταφραστής.

Ο κ. Ραυτόπουλος σε καιρούς αισθητικής και κριτικής ανυποληψίας υψώνει ανάστημα ήθους και αγωνίζεται για τη δημιουργία κριτικής και ιδεολογικής ανανέωσης, χωρίς να αναγνωρίζει καμιά νομιμότητα επέμβασης και καθοδήγησης στην τέχνη.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Σε επίτιμη διδάκτορα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. αναγορεύτηκε η **Ιωάννα Παπαντωνίου** για την προσφορά της στη λαογραφία, στη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού. Η τελετή αναγόρευσης πραγματοποιήθηκε στις 9 Οκτωβρίου στην αίθουσα τελετών «Αλέξανδρος Παπαναστασίου», του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Η προσφώνηση της τιμώμενης έγινε από τον πρόεδρο του Τμήματος, καθηγητή Θεόδωρο Κορρέ και οι έπαινοι αποδόθηκαν από τη λέκτορα λαογραφίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας Ελεωνόρα Σκουτέρη - Διδασκάλου. Ακολούθησε αντιφώνηση και ομιλία από την τιμώμενη με θέμα: «*Το ένδυμα ως αντικείμενο έρευνας και ως μουσειολογικό πρόβλημα*», ενώ η τελετή έληξε με μουσικό επίλογο αποτελούμενο από ηπειρώτικα τραγούδια, που ερμήνευσε το φωνητικό σύνολο «Πλειάδες».

Η κ. Ιωάννα Παπαντωνίου είναι πρόεδρος του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος, διευθύνουσα σύμβουλος του Μουσείου Ναυπλίου «Βασίλειος Παπαντωνίου» και πρόεδρος του Εθνικού Αρχείου Φορεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, που ίδρυσε η Μελίνα Μερκούρη. Σπούδασε στην Αγγλία (Λονδίνο, Wimbledon School of Art, 1967-1970) και η επιστροφή της στην Ελλάδα συνδυάστηκε με τη συνέργασία της –ως σκηνογράφου και ενδυματολόγου– με το Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν, με το θίασο Μινωτή - Παξινοῦ, με το Προσκήνιο του Αλέξη Σολωμού, με τα Κρατικά Θέατρα, με τις περιφερειακές σκηνές και ελεύθερους θιάσους, αλλά και με κινηματογραφιστές και με το Royal Exchange Theatre του Michael Eliot. Η δημιουργική της σκηνογραφική και ενδυματολογική πορεία έκλεισε θριαμβευτικά με τη «Γέρμα» του Λόρκα σε σκηνοθεσία Κώστα Τσιάνου. Δίδαξε στα Τμήματα Θεατρολογίας των Πανεπιστημίων της Αθήνας και της Πάτρας. Το 1987 της απονεμήθηκε το Κρατικό Βραβείο για την ενδυματολογική της εργασία στην ταινία του Φ. Λαμπρινού «Δοξόμπος». Για τη συνολική προσφορά της στο θέατρο και τη σκηνογραφία τιμήθηκε με το βραβείο «Πάνος Αραβαντινός» (2004).

Από το 1974 έως σήμερα, ασχολείται συστηματικά με την ιστορία του ενδύματος και τη μελέτη των τοπικών ελληνικών παραδοσιακών ενδυμασιών, την προβιομηχανική τεχνολογία και τη λαϊκή δημιουργία. Η επιτόπια έρευνά της, η άμεση επαφή με τους τόπους και με τους ανθρώπους, την οδήγησε στη συστηματική τεκμηρίωση των εθνογραφικών - λαογραφικών, ιστορικών και αρχειακών δεδομένων και εν τέλει στη συγκρότηση μιας μοναδικής στο είδος της μουσειακής συλλογής.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΚΩΝ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ ΑΘΛΗΣΗΣ

Το Α.Π.Θ. βράβευσε τον αθλητή Peja Stojakovic

Εκδήλωση με αντικείμενο την παράδοση αναπηρικών αμαξιδίων άθλησης σε αθλητές με κινητικά προβλήματα συνδιοργάνωσαν το Α.Π.Θ., ο Οργανισμός International Orthodox Christian Charities (Ι.Ο.Ο.Ο.), η Ελληνική Εταιρία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Παιδών (ΕΛ.Ε.Π.Α.Π.) και ο σύνδεσμος παραπληγικών βόρειας Ελλάδας «Μέγας Αλέξανδρος» στις νέες εγκαταστάσεις του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Α.Π.Θ. στη Θέρμη την Τρίτη 8 Ιουλίου. Την παράδοση έκανε ο καλαθοσφαιριστής της ομάδας του Ν.Β.Α. «New Orleans Hornets» Peja Stojakovic.

Ο αθλητής και ιδρυτής του ιδρύματος «Peja Stojakovic children's foundation», που μέσω του Ι.Ο.Ο.Ο. προσέφερε συνολικά στην περιφέρεια της Μακεδονίας 180 αναπηρικά αμαξίδια για παιδιά και ενήλικες, τιμήθηκε από τις πρυτανικές αρχές του Α.Π.Θ. για την ουσιαστική του συμβολή στη στήριξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΙΣΟΤΗΤΑ: ΜΙΑ ΔΥΣΚΟΛΗ ΣΧΕΣΗ

Η περίπτωση του Eluard: μια εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα;

Στη μνήμη της Γιώτας Κραββαρίτου

Στη διδακτορική μου διατριβή¹, στην οποία μελέτησα την εικόνα όχι ως προϊόν αλλά ως μέσον της δημιουργίας στο έργο του Paul Eluard, απέδειξα ότι ένα σύνθετο αρχέτυπο –η Γη - Ουρανός– λειτουργεί ως φανταστική αρχή αυτού του έργου. Πρόκειται για μια υπερ-πραγματικότητα με γυναικεία κυρίαρχα χαρακτηριστικά, αυτάρκη και ελεύθερη, που τρέφει και ολοκληρώνει το ανθρώπινο όνειρο για ενότητα, ισότητα και ειρήνη. Η Γη - Ουρανός προσδίδει στη γυναίκα τη γονιμότητα και τη χειραφέτησή της και της επιτρέπει να γίνει η γυναίκα - καθρέφτης που γεννά όλες τις άλλες γυναίκες²:

*Γυναίκα φέρνεις στον κόσμο ένα σώμα πάντοτε όμοιο
Το δικό σου³.
(I, 459)*

Υπάρχει λοιπόν –όσο και αν αυτό ξενίζει σε έναν υπερρεαλιστή– ένας ιδιαίτερος φεμινισμός στον Eluard. Ο Georges Roulet μίλησε για έναν «κατηγορηματικό προσδιορισμό της σάρκας», που συνίσταται «στο γεγονός ότι η τελευταία γίνεται πνεύμα χωρίς να παύει να είναι σάρκα»⁴. Αυτή η απελευθερωμένη – μετά την εσωτερική εκύηση του πνεύματος – σάρκα συνηγορεί υπέρ του ελυσταρικού φεμινισμού.

Το μητριαρχικό αρχέτυπο Γη - Ουρανός, που προηγείται του Διός, αποκτά στον Eluard οραματικό και προβολικό χαρακτήρα. Ο ποιητής ιεροποιεί τη γη υπερπραγματώνοντάς την και, μαζί με αυτήν, ιεροποιεί τη γυναίκα. Είτε την ονομάσουμε «εικόνα - σπέρμα» είτε «εικόνα - τροφό» είτε «εικόνα - μήτρα»⁵, η Γη - Ουρανός και οι μεταφορές της είναι εικόνες γυναικείες.

Στην ποιητική συλλογή *Λήδα*, που εκδόθηκε το 1949 και περιλαμβάνει τέσσερα ποιήματα, η βαθμιαία ταύτιση της μυθικής ηρωίδας με τη Γη - Ουρανός είναι απόλυτη.

Στο πρώτο ποίημα, που επιγράφεται: «*Η Λήδα στον πρώτο της ύπνο*», η Γη - Λήδα βιάζεται από τον Ουρανό - Κύκνο. Η κοινή τους ζωή, υποταγμένη στο «σύστημα της ημέρας»⁶, τη συνθλίβει:

*Έσκαγα από τον ήλιο ο καθαρός αέρας μ' έπνιγε
Ο βιασμός της καρδιάς και της σάρκας μου με είχε εκμηδενίσει.
(II, 263)*

Αποφασίζει λοιπόν να επαναστατήσει, αφού προηγουμένως απομυθοποιήσει τον παρτενέρ της:

*Ήθελα να επαναλάβω τον κόσμο
Και άλλο να μην είμαι σκιά κάποιας σκιάς.
(II, 264)*

Γι' αυτό και επιλέγει με τη θέλησή της τη μοναξιά που οδηγεί στην αυτογνωσία:

*Αμέσως περιόρισα τον ουρανό κλείστηκα στον εαυτό μου
[...]
Ξαναβρήκα τον σκληρό μόχθο του παρελθόντος μου.
(II, 264)*

Η Λήδα θεωρεί τη γνώση της ιστορίας του φύλου της προϋπόθεση για να βγει από την απομόνωσή της και να επαναλάβει τον κόσμο, δημιουργώντας έναν αντι-μύθο. Έγκλειστη στους «αλληπάλληλους τοίχους» της ίδιας της της φυλακής, πραγματική ζωντανή - νεκρή αναφωνεί:

Ωραία μου μάτια κάντε με ορατή
Δεν θέλω να τελειώσω μέσα μου.⁷
(II, 264)

Στο δεύτερο ποίημα, που επιγράφεται: «Μια εικόνα επιστρέφει σ' αυτόν που την έφερε στον κόσμο», η Γη - Λήδα υφαίνει νέες σχέσεις με τον άνδρα και τον κόσμο, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ανερχόμενες αξίες του αμοιβαίου έρωτα και της αξιοπρέπειας που είναι οι δικές της αξίες:

Ο κόσμος είναι πάνω στο τραπέζι των μεταμορφώσεων.
[...]
Τα γήινα σώματα είναι κανόνες σοφίας
Έχουν κατακτήσει το δικαίωμα ν' αγαπούν και ν' αγαπιούνται
Μόνο η λάμψη ενός ήλιου μπορεί να σβήσει έναν άλλο.
(II, 265)

Ο Ουρανός - Κύκνος παραδίδεται εντέλει στη Γη - Λήδα. Με ένα είδος αντιστροφής των ρόλων, η τελευταία μετατρέπεται σε μέλισσα που απομυζά τον ουρανό - μέλι⁸.

Η επιστροφή του θείου πτηνού στο αυγό του αναβιώνει τον αρχέγονο μύθο του «αυγού του κόσμου», που ξανακερδίζει τη μακάρια ενότητά του.

Λέει ο Κύκνος:
Το κενό με σκοτίζει επιστρέφω στο αυγό μου
Μηδενισμένος νικητής μέλισσα δίχως μέλι.
(II, 265)

Στο τρίτο ποίημα, που επιγράφεται: «Η Λήδα πιο ζωντανή κατακτημένη από ποτέ», ο Eluard εξυμνεί την ανθρώπινη βασιλεία της γυναίκας από την οποία έχουν εξοβελισθεί οι κτητικές σχέσεις:

Όλοι τους μ' έχουν χάσει δεν είμαι κανενός
Και όμως σαν καθρέφτης είμαι περιστρεφόμενος.
(II, 266)

Συνοδευόμενη εσωτερικά από το θεϊκό πουλί, που το υπέταξε στη δική της επιθυμία, η Λήδα μετασχηματίζει την εξωτερική μοναξιά σε ελευθερία και γεννά σχέσεις αμοιβαιότητας:

Αισθάνομαι το ράμφος του ράμφος αρπακτικού
Αυτός έχει το στόμα μου κι εγώ την ακαμψία του
Για να χαρώ καλύτερα τον επί γης παράδεισο
[...]
Άγριο ζώο υπόταξα τον ουρανό σου
Στον πόθο μου έχουμε γίνει ένα
Γεννώ ένα διπλό ζευγάρι κι είμαι μόνη.⁹
(II, 267)

Στο τέταρτο και τελευταίο ποίημα της συλλογής, που επιγράφεται: «Ό,τι δεν σκέφτηκε γι' αυτόν η Λήδα», ο Eluard ωθεί στα άκρα τον μειονοτικό του λόγο¹⁰. Το μητριαρχικό όνειρο πραγματοποιείται εις βάρος του άνδρα - νάρκισσου. Η αρσενική κατάκτηση ηττάται από το γυναικείο γέλιο, το οποίο αναγορεύεται σε πράξη εξέγερσης και διαύγειας, που αντιστρέφει τη μοίρα της γυναίκας. Η Λήδα θριαμβεύει. Το γέλιο της γελοιοποιεί τον άθλιο θεό και αποτελεί τον τόπο ενός παρόντος απελευθερωτικού, που σπάει την παράδοση της πατριαρχικής κτητικότητας:

Εγώ είμαι η ζωή και δεν υπάρχει τίποτ' άλλο
Οι πρόγονοι ο πατέρας μου κι οι γιοι μου με κατέχουνε
Της μάνας μου το γέλιο στις κόρες μου αντηχεί
Τα χάδια μου αυτές καθοδηγούνε
Τούτο τον κύκνο τον μαγεύω και του στρίβω το λαιμό
Είμαι πολύ πιο δυνατή απ' αυτόν
Είναι μονάχα ένα από τα τόσα ζώα μου
Ένα μονάχα στάχυ από τη θυμωσιά μου
Τα μάτια μου η γλώσσα μου κι η οσμή του δέρματός μου

Σηκώνουνε άλλα πουλιά σε όλους τους ορίζοντες
Εκείνος δεν με φίλησε στο αθώο μέτωπό μου
Κανείς δεν με φιλάει στο μέτωπο ποτέ
Μα ναι λευκό μου ρόδο ήσουν μόνο ένα μέσο
Τα σκέλη μου σε πνίξαν σε ρούφηξε η κοιλιά μου
Φτωχέ μικρέ μου κύκνε παγωμένε
Οι φτερούγες σου δεν ήταν θεϊκές
Εγώ εγώ έχω φτερά όλο φωτιά.
(II, 268)

Το ποίημα κλείνει με τη θριαμβευτική εικόνα μιας φτερωτής Λήδας που ενσαρκώνει το όνειρο της Γης - Ουρανού. Πρόκειται για μιαν αντιστροφή του κλασικού μύθου: δεν έχουμε να κάνουμε με έναν μύθο απλώς καταργημένο αλλά με έναν αντι-μύθο. Ένα «μοιραίο χτύπημα»¹¹ καταφέρεται στον Θεό - Κύκνο, καθώς παρακολουθούμε τον κωμικό του θάνατο και την τελική ηρωοποίηση του αφηγητή - Λήδα, που αγγίζει τα όρια της αποθέωσης¹².

Η μεταμορφωτική πορεία της Λήδας ανάμεσα στην αρχική εικόνα:

Βαρύς ο ουρανός κυλούσε μέσα μου
Με χιλιάδες σπόρους ζωντανού σταριού
Με χιλιάδες πουλιά εξουθενωμένα
(II, 263)

και στην τελική εικόνα:

Εγώ εγώ έχω φτερά όλο φωτιά,
(II, 268)

ταυτίζεται με την πορεία της φαντασίας του ποιητή. Γιατί ερμηνεύει ψυχαναλυτικά την υιοθέτηση εκ μέρους του, αντί του πατρικού επιθέτου (Grindel), του επιθέτου της μητέρας της μητέρας του (Eluard) και αποτελεί τη βαθύτερη αιτία του ποιητικού του βαπτίσματος: κατά έναν τρόπο μαγικό –που παραπέμπει στην «αντικειμενική σύμπτωση» των υπερρεαλιστών– ακουστικώς, το πρώτο σημαίνει και «σπόρος φτερού» (grain d'aile)¹³, ενώ το δεύτερο προσδιορίζει τον Paul που, «έχοντας φτερά, καίει» (aile eue, ard). Γράφει στην *Αδιάκοπη ποίηση*:

Εγώ πια δεν φυλάγομαι γιατί είμαι γιος γυναίκας.
(II, 43)

Θα συμφωνήσω ότι η γυναίκα στην ποίηση του Eluard «δεν συνιστά πλέον μορφή αλλά σημείο» και ότι «η πραγμάτωσή της στο ποιητικό επίπεδο δεν είναι τετελεσμένη αλλά μέλλουσα»¹⁴. Η ποίηση του θηλυκού εγώ είναι πράγματι «μετα-ποίηση» και οι στίχοι που υμνούν την αγαπημένη γυναίκα, στίχοι που «αποκαλύπτουν τους όρους ύπαρξης ενός υπερπραγματικού ποιητικού σύμπαντος»¹⁵.

«Η Δύση», είπε ο G. Durand, «είχε πάντα την τάση να “χάνει την ευκαιρία να παραμείνει γυναίκα”, κατά την ωραία ρήση του Lévi-Strauss»¹⁶. Παρότι δυτικός ποιητής, ο Eluard δεν ακολούθησε αυτόν τον κανόνα. Εμπνέων μάλλον παρά εμπνεόμενος, κατά δική του ομολογία, χάρισε στην ποίησή του μια θηλυκή ταυτότητα. Έχοντας εγκαταλείψει τον Ουρανό για τη Γη - Ουρανό, δεν περιορίστηκε στο «Λόγο». Μπόλιασε με αυτόν και αξίωσε το «Σπέρμα»¹⁷.

Στο κείμενό του «Διάλογος το 1934» ο Eluard έδωσε στον Breton μιαν απάντηση, η οποία, χάρις στον αυτόματο χαρακτήρα της, προέβλεψε με τρόπο εκπληκτικό την υποχώρηση του ρασιοναλισμού χάριν της φαντασίας και τη μέλλουσα άνοδο των θηλυκών δυνάμεων που ανήκουν στο «νυχτερινό σύστημα»:

André Breton: Τί είναι η λογική;
Paul Eluard: Είναι ένα σύννεφο φαγωμένο απ' τη σελήνη.
(II, 846)

Υπάρχει άραγε ιδεώδες ζεύγος στον ποιητή που είχε ονειρευτεί να ζήσει «αγαπώντας τον έρωτα»¹⁸ (I, 202-203); Η απάντηση που δίνει η εξέλιξη του έργου του είναι θετική. Στο ιδεώδες ζεύγος του Eluard αποδίδονται τρεις χαρακτηριστικές λειτουργίες: η μέθεξη, η αμοιβαιότητα των βλεμμάτων και των αγγιγμάτων και η ερωτική έκσταση. Ο ποιητής διαρρηγγύνει τους δεσμούς του με τη γυναίκα - νάρκισσο –όπως η Λήδα

του διέρρηξε τους δικούς της με τον άνδρα - νάρκισσο- και υφαίνει σχέσεις εύκολες με τη γήινη και χειραφετημένη γυναίκα. Η ενότητα του ζεύγους εμφανίζεται ως διπλή ακεραιότητα, επειδή διαμοιρασμός και προσφορά ταυτίζονται. Ωστόσο, «μέθεξη» δεν σημαίνει «μονοτονία» αλλά «ζωντανή ποικιλία». Το εγώ και το εσύ εναλλάσσονται διαρκώς στους ρόλους του ουρανού και της γης.

Είσαι ο μεγάλος ήλιος που με χτυπάει στο κεφάλι,
(II, 439)

διαβάζουμε στον *Φοίνικα*. Άλλωστε, για τον Eluard, η αυτάρκεια αποτελεί το «κρησφύγετο της ελευθερίας».
(I, 220)

Θεσσαλονίκη, 18 Μαΐου 2006

Σημειώσεις:

1. Αθανασίας Τσατσάκου, *La Terre-Ciel de Paul Eluard: une sur-réalité. L'image, moyen de la création chez Paul Eluard (transcendance et prolifération)*, Α.Π.Θ., *Επιστημονική Επετηρίδα Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής*, παράρτημα αριθμ. 1 του Α' τόμου, 1990.
2. Ο D. Bergez θεωρεί τη γυναίκα ως «τον κατεξοχήν καθρέφτη» και τον «προνομιακό χώρο μιας εναρκτήριας αντανάκλασης, από την οποία αρχίζει να εκδιπλώνεται η ύπαρξη» (*Eluard ou le rayonnement de l'être*, Champ Vallon, 1982, σ. 27).
3. Η παραπομπή σε στίχους ή αποσπάσματα που περιέχονται στους δύο τόμους των Απάντων του Eluard (Paul Eluard, *Ceuvres complètes*, Παρίσι, Gallimard [Pléiade], 1968) ακολουθεί κάθε παράθεμα εντός παρενθέσεως. Η μετάφραση των παραθεμάτων είναι δική μου.
4. «Paul Eluard et la multiplication de l'être», *Europe*, τεύχ. 525 (1973), σ. 57.
5. Οι όροι «image-germe», «image nourricière» και «image matricielle» χρησιμοποιούνται από τον Gaston Bachelard σχεδόν εναλλακτικά για να χαρακτηρίσουν τις δυναμικές ποιητικές εικόνες.
6. «Régime diurne»: όρος που χρησιμοποιεί ο Gilbert Durand στο *Les Structures anthropologiques de l'imaginaire* (Παρίσι, Bordas, 1969). Στο «σύστημα της ημέρας» ο Durand κατατάσσει όλα τα αρσενικά αρχέτυπα, ενώ στο «νυχτερινό σύστημα» («régime nocturne»), όλα τα θηλυκά.
7. Ο D. Bergez γράφει με αφορμή αυτούς τους στίχους: «Στον Eluard η ναρκισσιστική σχέση είναι φυσικά αυτοκαταστροφική» (όπ.π., σ. 26).
8. Στη γαλλική γλώσσα οι λέξεις ciel (ουρανός) και miel (μέλι) είναι παρώνυμες. Οι παρώνυμες λέξεις στον Eluard, είναι σε πολλές περιπτώσεις σημασιολογικώς ισοδύναμες (π.χ. sang/αίμα = temps/χρόνος ή vol/πτήση = sol/έδαφος).
9. Κατά τον μύθο, η Λήδα γέννησε δύο αυγά. Από το ένα ξεπήδησαν ο Κάστωρ και η Ελένη και από το άλλο, ο Πολυδεύκης και η Κλυταμνήστρα.
10. Ο J.-Y. Debreuille σημειώνει: «Ο Eluard ανάγει τελικώς σε φεμινιστική διεκδίκηση μια πλούσια μυθολογική εικονογράφηση». Και αναρωτιέται αν αυτό είναι δείγμα κακογουστίας ή αν «αυτή η εξέγερση είναι φυσική στον ποιητή της προλεταριακής επανάστασης» (*Eluard ou le rouver du mot*, Παρίσι, Nizet, 1977, σ. 45).
11. Πρβλ. Μ. Bakhtine, *Esthétique et théorie du roman*, (μτφ. Daria Olivier), Παρίσι, Gallimard (Bibl. des idées), 1978, σ. 363. Ο Bakhtine μιλά για μιαν απομυστικοποίηση που προκαλεί η αντιστροφή των μύθων.
12. Βλ. και Athanasia Tsatsakou, *La Grèce comme espace-temps chez Paul Eluard. Transformation et identité*, Παρίσι, L'Harmattan (coll. Critiques Littéraires), 2000, σ. 28.
13. «Grain- d'aile» («Η Φτεροσπορούλα») είναι επίσης ο τίτλος ενός παραμυθιού του Eluard καθώς και το όνομα της μικρής ηρωίδας αυτού του παραμυθιού (II, 413-418).
14. Βλ. A. Kittang, *D'amour de poésie, l'univers des métamorphoses dans l'oeuvre surréaliste de Paul Eluard*, Παρίσι, Minard, 1969, σ. 73.
15. Στο ίδιο.
16. Οπ.π. σ.147.Βλ. και Claude Lévi-Strauss, *Tristes tropiques*, Παρίσι, Plon, 1955, σ. 472-473.
17. Ο G. Bachelard έγραψε ένα σημαντικό άρθρο με τίτλο «Σπέρμα και Λόγος στην ποίηση του Paul Eluard» («Germe et Raison dans la poésie de Paul Eluard», *Europe*, τεύχ. 93(1953), σ. 115-119).
18. «Aimant l'amour»: χαρακτηριστική ρήση του Eluard στο ποίημά του «La dame de carreau» («Η ντάμα καρό»), που δημοσιεύτηκε την πρώτη Μαρτίου του 1926 στο έκτο τεύχος του περιοδικού *La Révolution Surréaliste*.

Αθανασία Τσατσάκου,
καθηγήτρια γαλλικής λογοτεχνίας

Έφυγε η φίλη, η συνάδελφος, η δασκάλα

Γιώτα Κραββαρίτου.
Καθηγήτρια του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού
Κοινωνικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής
της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και
Πολιτικών Επιστημών του Α.Π.Θ.

Στις 5 Οκτωβρίου 2008 έφυγε πολύ πρόωρα από κοντά μας η **Γιώτα Κραββαρίτου**, καθηγήτρια του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Δικαίου του Τμήματος Νομικής της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Απόφοιτος του ιδίου τμήματος, διδάκτορας του ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών, πέρασε όλες τις βαθμίδες της ακαδημαϊκής ιεραρχίας του Τμήματος Νομικής. Από το 1995 μέχρι το 1999 διετέλεσε συνδιευθύνουσα (με τον ιστορικό Ο. Hufton) του Forum Gender and the Use of Time στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας και κατά τα τελευταία 20 χρόνια υπήρξε εμπειρογνώμων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Δικαίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το διδακτικό και ερευνητικό της έργο περιλάμβανε πρωτοποριακά θέματα σε θέματα εργασίας και κυρίως φύλου και ισότητας. Πέρα όμως από τα στεγνά νομικά αντικείμενα, η παρουσία της στο Νομικό Τμήμα σηματοδότησε τη διασύνδεση της νομικής επιστήμης με τη λογοτεχνία, την ποίηση, την ψυχανάλυση και τους δεσμούς αγάπης, αντικείμενα που αντικατόπτριζαν την ευαίσθητη καλλιτεχνική φύση της. Ανάλογα ενδιαφέροντα μαρτυρεί και το συγγραφικό της έργο στα ελληνικά και σε διάφορες ξένες γλώσσες.

Οι κοινωνικές και δημοκρατικές της ευαισθησίες χαρακτήριζαν τόσο την προσωπική, όσο και την επιστημονική της ζωή, από την εποχή ακόμη των φοιτητικών της χρόνων, όταν διώχτηκε και της απαγορεύτηκε η είσοδός της στην Ελλάδα κατά την περίοδο της δικτατορίας.

Οι συνάδελφοι και οι φοιτητές της θα θυμούνται πάντα την ευγενική της παρουσία, το πάθος της για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και στην εργασία και την καλλιπέειά της. Ο θάνατός της στερεί το Νομικό Τμήμα από μία αγαπητή φυσική παρουσία, ωστόσο δεν μπορεί να σβήσει τη διαρκή ανάμνηση της φίλης, συναδέλφου και δασκάλας.

Α.Γ.Α.

Χωρίς το Λουκά...

Την Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 2008 έφυγε από κοντά μας ο φίλος και συνάδελφος Λουκάς, ύστερα από μια συγκινητική και πολύχρονη μάχη με την επάρατη νόσο. Έφυγε αφήνοντας σε όσους τον γνώρισαν ένα μεγάλο κενό.

Ως επιστήμονας διακρίθηκε με την καθοριστική και πρωτοπόρα παρουσία του στην επιστήμη της κοινωνιογλωσσολογίας και ως συνάδελφος με την ζωντάνια και την έμπνευση που μετέδωσε σε όλους εμάς.

Ο **Λουκάς Τσιτσιπής** διαλεγόταν επιστημονικά με τους σπουδαιότερους γλωσσολόγους της διεθνούς ακαδημαϊκής κοινότητας. Έδινε μάχες για τις θέσεις του, κατέθετε τη γνώμη του, που ήταν πάντα εμπεριστατωμένη και διαλλακτική. Ήταν αδέκαστος, αλλά ποτέ αδιάλλακτος.

Ως άνθρωπος μας δίδαξε την ανιδιοτέλεια, το ήθος, την τόλμη, την ειλικρίνεια. Ακαταμάχητος αγωνιστής της ζωής, πολέμησε την υποκρισία και τις ανορθόδοξες πρακτικές.

Όσοι είχαμε την τύχη να είμαστε κοντά του δεν θα ξεχάσουμε τη θεωρητική του δεινότητα, την ικανότητα να εξελίσσεται συνεχώς, αναπτύσσοντας νέους προβληματισμούς και διαγράφοντας καινοτόμες προοπτικές για την επιστήμη της κοινωνιογλωσσολογίας. Το ευφυές και σαρκαστικό χιούμορ του, η συχνά μη αναμενόμενη στάση και εμφάνισή του, που ξέφευγε από τα καθηγητικά κλισέ, αν και αιφνιδίαζαν όχι πάντα ευχάριστα, αποτελούν μέρος της προσωπικής του σφραγίδας και εν τέλει της γοητείας του.

Εμείς θα ζήσουμε με την ανάμνηση του ανθρώπου που μας λάτρεψε και τον λατρέψαμε.

Καλό σου ταξίδι Λουκά ...

Για το Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Άλκηστις Χιδίοργλου - Ζαχαριάδη

Λουκάς Τσιτσιπής.
Καθηγητής ανθρωπολογίας και
γλωσσολογίας στο Τμήμα Γαλλικής
Γλώσσας και Φιλολογίας
της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Αναζητήστε τα προηγούμενα τεύχη, στην ιστοσελίδα του Α.Π.Θ.

[www.auth.gr/
admin/services/publication](http://www.auth.gr/admin/services/publication)

Πανεπιστημίου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2008 | ΤΕΥΧΟΣ 26